

ههريمي كوردستان - عيراق
په رله ماني
كوردستان - عيراق

پروۆتۆكۆله كان

۱۲۶

سالي / ۲۰۲۲ - بهرگي سه دو بيست و شه ش

چاپي يه كه م / سالي ۲۰۲۳

پىرىست

- پرۆتۆكۆلى دانىشتىنى ژمارە (۴) ى خولى پىنجه مى ھەلبىزاردن - سى شەممە ۲۰۲۲/۶/۷ ل ۵
- پرۆتۆكۆلى دانىشتىنى ژمارە (۵) خولى پىنجه مى ھەلبىزاردن - يەك شەممە ۲۰۲۲/۶/۱۲ ل ۹۷
- پرۆتۆكۆلى دانىشتىنى ژمارە (۶) ى خولى پىنجه مى ھەلبىزاردن - چوار شەممە ۲۰۲۲/۶/۱۵ ل ۱۶۷

به هۆي پيشكهوتن و فراوانبووني شارو شاروچكه كاني ههريم بو ئه وهى پيكهاته كاني شاره وانى و گه شتوگوزار بتوانن وهلامدهره وهى داخوازيه كاني هاوولاتيان و پيداويستيه كاني هاوولاتيان بئ له شار و شاروچكه كاندا به مه به ستي جيبه جيكردى پلانى حكومهت بو دانانى په يكه ريكي كاريگر و گونجاو به پيى پيوستى هه نو كه يى بو بهرزه وه ندى گشتى و به مه به ستي گه شه پيدانى كه رتى گه شتوگوزارى ئه م ياسايه ده رچوينا.

بهريز هيمن احمد حمه صالح / جيگرى سه رو كى په رله مان:

هه ر كه سيك دهيه ويئت له سه ر هۆيه كاني ده رچوواندن، (نجاة) خان، فه رموو.

بهريز نجاة شعبان عبدالله:

بهريز سه رو كى په رله مان.

هه كه ئه م سه ح كه ينى هۆيه كاني ده رچوواندن هه ردوو ديروى دوماهيكى بيژيت (به مه به ستي گه شه پيدانى كه رتى گه شتوگوزار ئه م ياسايه ده رچوينا) هه كه ئه م سه ح كه ينه ئه سلئ ئى ياسايى له سه ر ريخستنا هه يكه ليه تا وه زاره تيبه، به عنى ئيشاره تى بگه شه پيدانا گه شتوگوزارى ناكات، راسته ئامانجا دا ديار كرى، به س گه شتوگوزارى ئى ياسايا خو هه بيتن و دشيتن ناف خوئيت ده رچوواندى ئه ئى مه به ستي ديار كاتن، پيئتى ناكات، زور سوپاس.

بهريز هيمن احمد حمه صالح / جيگرى سه رو كى په رله مان:

ده ست خو ش، ته واو ده ستان خو ش ليژنه ي شاره وانى و ليژنه ي ياسايى، به ريژان ئيستا ده ست به گه تگوگو كردنى برگه ي دووه مى به رنامه ي كار ده كه ين كه بريتيه له خوئندنه وهى دووه م بو پرۆه ياساي ده سته ي متمانه به خشين به دامه زراوه كان و پرۆگرامه كاني په روه رده و خوئندنى بالا له هه ريئى كوردستان، داوا له به ريژان له ليژنه ي ياسايى و ليژنه ي په روه رده ده كه ين به فرموون بيئنه جيگه كه ي خو يان، كاك (بالانبو)، فه رموو ئه گه ر نوقته ي نيزاميه.

بهريز بالانبو محمد على:

بهريز سه رو كى په رله مان.

پيشنياز ده كه م پاوسيكمان بدهن، له بهر ئه وهى نان نه خوراوه، ئه ندامانيش ده بينن زوربه ي به عنى هين نيبه، پيوستمان به پشووه كى كه م هه يه.

بهريز هيمن احمد حمه صالح / جيگرى سه رو كى په رله مان:

ئاساييه، با يه ك دوو ماده برۆين، هه ر به ريژيكيش دهيه ويئت بروات ئاساييه، وه زي ره كان، ميوانه كان كئ هاتووه با بين.....

بهريز دريواز فائق حسين / سه رو كى په رله مان:

به كسه ر راپورتى ليژنه ي راستيخوا بخوئنه وه، ده يخه ينه ده نگدان، دواى ئه وه ده رفه تت ده ده مى به دلى خو ت قسه بكه، ئاخه ئه گه ر ئه ندامه كان گوئيان له راپورته كه نه بيئت خو ت قسه ش بكه ي هيج ئيستفاده ي نيبه، با ئه ندامان گوئيان له راپورته كه بيئت، بيخوئنه وه، فه رموو.

بهريز گلاويژ عبيد عثمان:

بهريز سه رو كى په رله مان.

بابه ت/

راپورتى ليژنه ي تايبه تمه ند كه راستاندى بو كراوه له لايه ن ليژنه ي كاروبارى ياسايى، ليژنه ي كاروبارى ياسايى رۆژى يه ك شه مه، ريككه وتى (۲۰۲۲/۶/۱۲) كاتزمير (۸) ي شه و، كو بوونه وهى

خۆى ئەنجامدا بەمەبەستى پېداچوونەوۋە و دارشتنى ياساىى و دلىابوون لە دژ نەبوونى دەقەكان لەگەل دەستوور و ياسا كارپېكراوۋەكان بەپېىى حوكمەكانى ماددەى (۸۵)، بېرگەكانى (بەكەم، سېيەم)، لە پەيرەوى ناوخۆى پەرلەمان تايبەت بە دەقى راپۆرتى لىژنەى پەرۋەردە و خويىندى بالآ و تويژىنەوۋەى زانستى بۆ خويىندەوۋەى دووۋەم سەبارەت بە دەستەى متمانە بەخشىن بە دامەزراوۋەكان و پېرۇگرامەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ لە ھەريىمى كوردستان- عىراق لىژنەى ياساىى ئەم دارشتنەوۋەى خوارەوۋەى پى..... پېرۇژە ياساى دەستەى متمانە بەخشىن بە دامەزراوۋەكان و پېرۇگرامەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ لە ھەريىمى كوردستان- عىراق.

ماددەى (۱):

بۆ مەبەستى حوكمەكانى ئەم ياسايە دەستەواژە و زاراوۋەكانى خوارەوۋە ماناكانى بەرامبەريان دەگەيەن:

بەكەم: ھەريىم: ھەريىمى كوردستان- عىراق.

دووۋەم: ئەنجومەنى ۋەزيران: ئەنجومەنى ۋەزيرانى ھەريىم

سېيەم: دەستە: دەستەيەكى دلىياكەرەوۋەى زانستى متمانە بەخشىنە بە دامەزراوۋەكان و پېرۇگرامەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ لە ھەريىم بۆ پالېشتى و ھاريكارى ھەردوو ۋەزارەتى پەرۋەردە، ۋەزارەتى خويىندى بالآ و تويژىنەوۋەى زانستى و دامەزراوۋەكانى پەرۋەردەيى بە ئامانجى دلىابوونەوۋە لە كوالىتى پەرۋەردە و خويىندى كە بەپېىى ئەم ياسا دامەزراوۋە چوارەم: ئەنجومەن: ئەنجومەنى بالآ دەستە.

پىنچەم: دامەزراوۋەكان و پېرۇگرامەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ: دامەزراوۋەكان و پېرۇگرامەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ سەر بە ھەردوو ۋەزارەتى پەرۋەردە و خويىندى بالآ و تويژىنەوۋەى زانستى لە ھەريىم و ھەر دامەزراوۋەيەكى تىرى پەرۋەردەيى. شەشەم: بىروانامەى متمانەيى: بەخشىنى متمانە بە دامەزراوۋەكان و پېرۇگرامەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ كە لەلايەن دەستەوۋە دەدرىت، دواى دلىابوون لەوۋەى كە دامەزراوۋەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ ھەموو پېداوويستى و پېوۋەرەكانى متمانە بەخشىنيان جىبەجى كىردوۋە.

بەريىز سلام عبدالله حسن:

بەريىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۲):

ئامانجەكانى ئەم ياسايە بىرىتىن لە دلىابوونەوۋە لە:

بەكەم: پاراستنى كوالىتى پەرۋەردە و خويىندى بالآ بەشپوۋەيەكى يەكسان بۆ سەرچەم قوتاييان لە ريىگەى دارپشتن و رۆشنىبرى ھەلسەنگاندن و بەرەو پىشچوونى بەردەوام. بەريىزان ھەر روونكردەنەوۋەيەك لەسەر ئەو ماددەيە ھەندىك ھەلەى تەكنىكى ھەيە، ھەلەى كۆمپيوترى ھەيە لىرە، ئەوۋەى كە خويىندەوۋە ئەوۋە راستەكەيە.

دووۋەم: بەرزىر كىردنەوۋەى ئاستى پەرۋەردەيى و زانستى دامەزراوۋەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ. سېيەم: بەدېھىنەنى ئامانجە گشتىيەكانى دامەزراوۋەكانى پەرۋەردە و خويىندى بالآ بەمەبەستى پىگەياندى نەوۋەيەكى بەرپرسيار، ھۆشيار، بەرھەمدار.

ماددەى (۳):

يەكەم: دەستەيەك بەناوى دەستەى متمانە بەخشىن بە دامەزراوەكان و پرۆگرامەكانى پەرورەدە و خویندىنى بالآ لە ھەرئىمى كوردستان-عیراق دادەمەزرىت و خاوەنى كەسایەتى مەعنەوى سەربەخۆیى و دارایی و كارگىرى دەبىت.

دووەم: دەستە سەرۆككى دەبىت كە لەلایەن ئەنجومەنى بالآ دیارى دەكرىت و بەرپرس دەبىت لە ئاراستەكردنى كارەكان و گشت ئەو بابەتەنى پەيوەندیان ھەبە بە ئەركەكانى دەستە و سەرجم كاروبارەكانى.

سێيەم: دەستە لەم پىكھاتانەى خوارەو پىك دىت و لەلایەن سەرۆكى دەستەو سەرپرەشتى دەكرىن:

۱- بۆردى متمانە بەخشىنى پەرورەدەى.

۲- بۆردى متمانە بەخشىنى خویندىنى بالآ.

۳- فەرمانگەى ياسایى و كارگىرى و دارایی.

چوارەم: پىكھاتەكانى بۆردى متمانە بەخشىنى پەرورەدەى و بۆردى متمانە بەخشىنى خویندىنى بالآ و فەرمانگەكانى دەست و لقەكانى و ئەرك و دەسەلاتەكانى بە پەپرەوئىكى ناوخۆ دیارى دەكرىن كە دەستە پىشنىازى دەكات و ئەنجومەنى بالآ پەسەندى دەكات.

پىنجەم: دەستە لەكانى پىويستدا دەتوانىت بەرپۆبەراپەتى و بەش و ھۆبە بەئىنئىتە كایە وە يان لىكیان بدات يان ھەلىان بوەشئىنئىتەو.

ماددەى (۴):

ئەركەكانى دەستە برىتىن لە:

۱- دانانى پىوهرى گونجاو بۆ چەسپاندنى بنەماكانى متمانە بەخشىن بە جۆرىك كە ھاوتەرىب بىت لەگەل پىوهرە كارپىكراوە ئىودەوئەتییەكان كە دەستەبەرى نایابى ئەكادىمى و پەرورەدەى و ئەنجامەكانى كۆى پرۆسەى خویندىن و فېرپوون دەكات.

۲- دلئىابوون لەوہى كە دامەزراوہكانى پەرورەدەى و خویندىنى بالآ و توئىژىنەوہى زانستى پەپرەوى پىوهر و ستانداردە ئىودەوئەتییەكانى متمانە بەخشىن لە پرۆگرامەكانى خویندىن دەكەن لە رىگەى رىكخستنى مىكانىزمەكانى پرۆسەى متمانە بەخشىن و بەكارھىنەنى ئامرازەكانى پىداچوونەوہى ھاوشىوہ و چاودىرى كردنىان.

۳- پشٹیوانىكردنى ھەردوو وەزارەتى پەرورەدە و خویندىنى بالآ و توئىژىنەوہى زانستى بۆ دانانى سىاسەتى گشتى و پلان و پەرەپىدان و توانا مرۆپىيەكانى تايبەت بە پرۆسەى بەدەست ھىنەنى بروانامەى متمانەى بۆ دامەزراوہكانى پەرورەدە و خویندىنى بالآ و پرۆگرامەكانى خویندىن و فەرھەمكردن و بەدەستھىنەنى بوودجە و پشٹیوانى دارایی بۆ ئەو دامەزراوانە بۆ پركردنەوہى پىداوئىستىيەكانى بە دەستھىنەنى ئەم بروانامەى بەپى پىوهرە كارپىكراوہكان.

بەرىز مسلم عبدالله رسول:

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۵):

يەكەم: ئەنجومەنى بالا سەرپەرشتى دەستە دەكات و پېوەر و سياسەتى گونجاو بۇ متمانە بەخشىن و رېسا و رېكسازىيەكان بۇ جىبە جېكردنىان پەسەند دەكات.
دووم: پېكھاتە و ئەرك و دەسەلاتەكانى ئەم ئەنجومەنە بە پەپرەوېك رېك دەخرىت كە ئەنجومەنى وەزىران دەرى دەكات.

ماددەى (۶):

يەكەم: دەستە بوودجەيەكى تايبەتى دەپىت لەناو بوودجەى گشتى ھەرىم.
دووم: دەستە بۇى ھەيە بېيتە خاوەنى مايەى گويزراوہ و نەگويزراوہ و ھەلسان بە گشت ئەو رەفتارە ياسايانەى پەيوەستەن بۇ ھېنانەدى ئامانجەكانى لەنيوانيشياندا ئەجامدانى ئەو گرېبەستانەى كە تايبەتن بۇ بەدھېنانى ئەركەكانى دەستە و قەبولکردنى يارمەتى و بەخشىن و ديارى.

ماددەى (۷):

دامەزراوہكانى پېكھاتووہ بەپىي ئەم ياسايە جېگەى وەزارەتە پەيوەندىدارەكان ناگرېتەوہ و لەو ئەرك و دەسەلاتانەى بۇيان دەستنىشان كراوہ لە ياساى تايبەتى ئەو وەزارەتانە.

ماددەى (۸):

كار بە دەقى ھىچ ياسا و بېيارىك ناكرىت كە لەگەل حوكمەمانى ئەم ياسايەدا ناكۆك بېت.

ماددەى (۹):

ئەنجومەنى وەزىران و لايەنە پەيوەندىدارەكان حوكمەكانى ئەم ياسايە جېبەجى دەكەن.

ماددەى (۱۰):

ئەم ياسايە لە رېككەوتى بلاوکردنەوہى لە رۆژنامەى فەرمى وقايەى كوردستاندا جېبەجى دەكرېت.

ھۆيەكانى دەرچوواندن:

لەپېناو بەرزکردنەوہى ئاستى زانستى و ئەكادېمى دامەزراوہكان و پېرۆگرامەكانى پەروەردە و خویندىنى بالا و دەستەبەرکردنى كوالېتى خویندىن لە ھەرىم بە ئامانجى پېگەياندى نەوہيەكى بەرپرسىيار و ھۆشيار و بەرھەمدار ئەم ياسايە دەرچویندرا.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى بەرپىزان، (ئاشنا) خان، فەرموو.

بەريز ئاشنا عبداللہ قادر:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەخېرھاتنى وەزىرە بەرپىزەكان دەكەم، راستىيەكەى من سەرەتا وەكو نوقتەى نيزامى كەمپك ئامازەم بە چەند تېبىنيەك دا، بەلام ئىستا بە گرېنگى دەزانم زياتر لەسەر ئەو تېبىنيانە بوەستم بەو پېيەى كە وەزىرە بەرپىزەكانىشى لېيە روونکردنەوہى زياترمان بەدەنى لەسەرى، چونكە بەراستى ئەم ياسايە ئەم پېرۆژە ياسايە غموزەت و ناروونىيەكى زورى تىايە پېويستى بە روونکردنەوہى زياد لە حەد ھەيە، وەكو چەند تېبىنيەكى گشتى ئەم پېرۆژە ياسا وەكو لە سەرەتادا وتم پېچەوانەى كارنامەى كابىنەى (۹)ى حوكومەتى ھەرىمى كوردستانە، ئەوئەندەى من بەدواداچونىشم كرىپىت ئىستا حوكومەت كار لەسەر پېرۆژەيەك دەكەن بۇ ئەوہى كە وەزارەتەكان

كەم بىكرىتەۋە، دەستەكان كەم بىكرىتەۋە، بەلام ئەمە بە پىچەۋانەۋە دەستەيەك زىاد دەكات، كە پىيان واىە ئەمە دەبىت بە بارگرانىيەك بەسەر شان و مىلى ھاۋولاتىيانى ھەرىمى كوردستانەۋە ئەمە يەكەم، دوۋەم مەسەلەى دابىنكىردنى بوودجە بابلىن بۇ ئەم دەستەيەك دەروست دەكرىت لاي ئىمەۋە جىڭاي سەرسوپمانە لە كاتىكدا ئىمە لە پەرلەمانى كوردستان چەندىن جار پرۆژە پىشكەش دەكەين باسى داۋاي فەرمانبەرانى گرىبەست، مامۇستايانى وانەبىز، كۆمەلىك چىن و تويژى تر كە مافىيان خوراۋە داۋاي دەكەين دەلىپىن پلەيان بەرز بىكرىتەۋە ياخود ئەم مافەيان بۇ بگەرىتەۋە، حكومەتى ھەرىمى كوردستان دەلىپت من لە ئىستايانا ناتوانم ھىچ پرۆژەيەك كە بارگرانى دارايم لەسەر دروست دەكات جىبەجىپى بكەم، ئىستا ئەم پرۆژەيەك ھاتۆتە پەرلەمانى كوردستان لە حكومەتەۋە بوودجەى دىيارىكراۋى بۇ تەرخان كراۋە، سىيەم ئىمە پىمان واىە ئەم پرۆژەيەك تۆخكردنەۋەى مەركەزىتە بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان دژى ياساى خويىندىن بالايەك بە مرونەت و نەرمىيەكى زۆرى داۋە بە زانكۆكان كە خويان بتوانن پرۆگرامى خويان دابرىژن ئەمە راستەۋخۆ تەداخولكىردنى زانكۆكانە بەلاى ئىمەۋە كەم كىردنەۋەى زۆركىردنى مەركەزىتە، چوارەم ئەم دەستەيەك دەسەلاتەكانى زۆر زۆر فراۋانە، يەنى بەرپىزان ئىمە واقىيەكى تال ھەيە پىمان خۆش بىت و پىمان ناخۆش بىت ھەرىمى كوردستان سىماى دوو ئىدارەى نەك پىۋە ديارە دوو ئىدارەيە، بەداخەۋە ئەۋە دەلىم لە زانكۆكانى سلىمانى زانكۆى دايك، ھەرۋەھا زانكۆكانى نرى سلىمانى بە دوو كۆرسى خويىندىن يەك كۆرسى خويىندىن نەخويىنراۋە، باى كۆرسىك دەرس نەخويىنراۋە باۋەر بكەن مامۇستايەكى زانكۆ پىي و تەم وتى لە (۲۷) .....

بەرپىز د.رىۋاز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەخر رەبىتى تىيا نىيە دەرس خويىنراۋە پەيوەندى بەم موئەسسەسەيەۋە نىيە.

بەرپىز ئاشنا عبداللە قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستا پىت دەلىم چۆن رەبىتى ھەيە

بەرپىز د.رىۋاز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

دەى خىرا.

بەرپىز ئاشنا عبداللە قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

وتى نەم توانىۋە (۱۳) كۆرس بە مەزبوتى بلىمەۋە لەبەر ئەم ۋەزەعە بايكۆت و دەرمالە و بە ھەر حال ئەم دەستەيەك ئايە سبەينى تەداخول ناكاتە سەر .....

بەرپىز د.رىۋاز فائق حىسېن / سەرۆكى پەرلەمان:

تەۋاۋ، بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان چەند ئەندامى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل ئەۋەيە ئەم راپۆرتە بىكرىتە بنەما بۇ مناقەشە؟ ماددە ماددە قسە، بكە لەسەر ناۋەرۆكەكەى قسە بكە، (ئاشنا) گىان لىرە ئىستا ئالىيەتلىك لەبەردەست مندایە ئالىيەتەكە بە پەيرۋى ناخۆ تەحدىد كراۋە، چەند ئەندامى بەرپىزى پەرلەمان لەگەل ئەۋەيە بىكرىتە بنەما بۇ گىفتوگۆ؟ (۵۲) ئەندامى پەرلەمانى لەگەل، بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان سەرەتا دەمەۋىت بەناۋى پەرلەمانى كوردستانەۋە بەخىرھاتنى بەرپىز ۋەزىرى پەرۋەردە، بەرپىز ۋەزىرى ھەرىم بۇ كاروبارى پەرلەمان بكەم،

دەمەوېت پەرلەمان بزانىت پەرلەمان بزانی وەزىرى خويىندىنې بالا بۇ ئامادە نەبوو؟ دەرفەتتان دەدەين لەكاتى خۇتانداندا قسە بکەن، شتى وا نىيە لەناو ئەم پەيرەو شتى واى تيا نىيە، بەرپىز وەزىرى ھەرىم بۇ کاروبارى پەرلەمان فەرموون پىمان بلىن بەرپىز وەزىرى خويىندىنې بالا بۇ ئامادە نەبوو؟

بەرپىز د.قالا فرید ابراهيم (وەزىرى ھەرىم بۇ کاروبارى پەرلەمان):
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپىز وەزىرى خويىندىنې بالا ئىلتىزامىكى ھەبوو لە پارىزگای سلىمانى بۆيە لەو جەلسەيە نەيتوانى ئامادە بىت، وەكالتى داوہ بە بەندە، زۆر سوپاس.

بەرپىز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كەواتە بەرپىز وەزىرى خويىندىنې بالا وەكالتى داوہ بە بەرپىزتان قسە بکەن بەناويا نەو؟

بەرپىز د.قالا فرید ابراهيم (وەزىرى ھەرىم بۇ کاروبارى پەرلەمان):
بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.
بەلى.

بەرپىز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ئىمە دەست پى دەكەين، ناونيشان بخويىننەو، فەرموو، لە ناونيشان ھەر كەسيك پىي وايە ئەمە زيادە دەتوانى لەوئى بىلى، ئاليەتيكمان نىيە بۇ پيش ئەوہ رىزى (ئاشنا) خانمان گرت كە زۆر داواى كرد، زۆر ئىلحاحى كرد ئىمە مادەم ئەندامانى پەرلەمان بپارىيان داوہ بە دەنگدان بکرىتە بنەما بۇ گفتوگو ئەو راپۆرتە ئىمە دەست بە گفتوگو دەكەين، گوپتان لى دەگرين بەسەرچاو، ئىستا يەكسەر دەرفەتتان دەدەين داواى خويىندەوہى ناونيشان، فەرموون.

بەرپىز سلام عبدالله حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ناونيشانى پرۆژەكە:

پرۆژە ياساى دەستەى متمانە بەخشين بە دامەزراوہكان و پرۆگرامەكانى پەرورده و خويىندىنې بالا لە ھەرىمى كوردستان- عىراق.

بەرپىز د.رئواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ھەر بەرپىزىك دەيەوېت قسە بکات با بفەرموئ دەست ھەلپى بۇ ئەوہى قسە بکات، كاك (كاوہ)، كاك (سىپان)، كاك (ديارى)، (بدریہ) خان، مامۆستا (عمر)، مامۆستا (ابوبكر)، (روپاك) خان، (مژدە) خان، كاك (مم)، (سەرچنار) خان، (ھلز) خان، مامۆستا (عبدالستار)، (ئاشنا) خان، كاك (جمال)، كاك (زكرى)، كاك (بەلپىن)، كاك (جەلال محمد)، كاك (مەلا ناصر)، كاك (دابان)، (شايان) خان، كاك (كاروان)، (شنۆ) خان، (گولستان) خان، كاك (گۆران)، كاك (على)، كاك (على) نىزامى بىت، فەرموو.

بەرپىز على حمە صالح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئىستا لە پەيرەوا نەھاتووہ، خولى پيشوو عورفيكمان ھەبوو جەنابت بىرتە قانونى قەرز، ئەگەر وترا ئەم قانونە پىويستە دوو كەس قسەى لەسەر دەكەن، يەكى موئەيدى قانون، يەكيك دزى

قانونونه که بۇ ئەوھى دەنگ لەسەر قانونونه که بدریٲت یا دەنگى لەسەر نەدریٲت، خولى پېشوووش لە پەپرەودا نەبوو، ئەمە پەپرەو کراو، لە پېناوى سوودى گشتى داواکارم ئەمە بکەى، یەعنى یەکیک بە نوینەرایەتى ئەوانەى لەگەل قانونونه کەن یەکیک بە نوینەرایەتى، دواى بە دەنگدان.

بەریز د.ریواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

ئەمە گویمان لە (ئاشنا) خان گرت که لەگەل قانونونه که نییە، دواتر راپۆرتە که مان خستە دەنگدان که ژمارەى ئەوانەى رازى بوون راپۆرتە که بخریٲتە دەنگدان زیاتر بوو، ئیتر هەموو ئەوانى تر نارازى بن، یەعنى ژمارەى ئەوانەى رازین راپۆتە که بکریٲتە بنەمای موناقتەشە (۵۲) ئەندام رازى بوو لەو ژمارەى که ئیستا لیرەیه که زۆرینەیه، یەعنى چ پېویست دەکات که سېک قسە بکات لەسەر تەئید، (۵۲) کەس دەلې با موناقتەشە بکەین، ئیمە دەبیت موناقتەشە بکەین، ئەوهم جېبەجى کردوو، (ئاشنا) خان بن مۆلەت قسە مەکه، بەرپزان ئەصلەن دەرڤەتدان بە (ئاشنا) خان بۇ ئەوھى قسە بکات ئیحترام بوو لەو بابەتە، ئیحترام بوو لەو حورڤەى گیراوه، لەناو پەپرەودا نییە، دوا بەدواى ئەوھى یەکسەر که ئەو راپۆرتەى لېژنە حازرى کردوو دەیخەیتە دەنگدان بۇ ئەوھى بېیتە بنەمای گفتوگو (۵۲) دەنگ دەھینى واتە ئەوانەى که لەگەل ئەوھن لەم دانیشتنە لەم بابەتە گفتوگو بکریٲت زۆرینەى ئامادەبوانى هۆلې کۆبونەوھن، هەموو ئەندامانى بەرپزى پەرلەمان که رەئەكى جیاوازیان هەیه لەو دوو دەقەى که خۆبان هەیانە دەیانەوئیت بلین ئەو قانونونه پېویست نییە، دەتوانن بلین ئەو قانونونه پېویست نییە وه مەرچیش نییە ئەوانەى که پېیان وایە ئەم قانونونه پېویست نییە هەر لە موعارەزەن بن، لەبەر ئەوھى پەپوھندى بە موعارەزە و بە دەسەلاتەوھ نییە، پەپوھندى بە ئەندامى پەرلەمانەوھ هەیه، بۆیه بەرپزان دەست بە گفتوگو که مان دەکەین بۇ ئەم مەبەستە، لە (۷۲) ئەندامى پەرلەمان (۵۲) ئەندامى پەرلەمان لەگەل ئەوھى بوو که موناقتەشە بکریٲت، کاک (کاوه)، فەرموون.

بەریز کاوه عبدالقادر حسن:

بەریز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرای من ئەم یاسایە، ئەم رەشنوووسە پېویست نییە بکریٲتە یاسا لەبەر ئەوھى هیچ فەراغیكى یاسایمان نییە، ئەمە پېچەوانەى بەرنامەى کارى حکومەتە که پېشتر راگەینراوه، بە پېچەوانەوھ یاسای چاکسازییە که بارگرانییە دروست دەکات، ئیمە لەجیاتى ئەوھى کۆمەلېک مۆئەسسەساتى ناپېویست که زەرور نییە کەمى بکەینەوھ زیادى دەکەین، بەپای من ئەم دەستەیه کۆنترۆلکردنى وەزارەتى خویندىنې بالآ و وەزارەتى پەروردهیه، کەم کردنەوھى رۆلې وەزیرى خویندىنې بالآ، وەزیرە پەروردهیه، بە هیچ شېوھیهک پېویست نییە و بە هیچ شېوھیهک زەرور نییە، پیم وایە ئەوھى که ئیمە لە لېژنەى یاسایش پېشتر موناقتەشەمان کردییە لەگەل راپوئیکارانیش هەر بەشېكى نایاساییە، بەشېكى ئەو رەشنوووسە که هاتۆتە بەردەستمان، بۆیه داوا دەکەین بەراستى ئەوھى رەفز بکریٲتەوھ نەک گفتوگوئى لەسەر بکریٲت و بخریٲتە بەرنامەى کار و بکریٲتە یاسا، سوپاس.

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سەرۆكى لايىزنى ياساي تەوزىحىكى ھەيە، فەرموو.

بەريز بزار خالد عبدالله:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەم پرۆژە ياسايە دووبارە تەئكىدىكى تر دەكەينەو، ئىمە مەحكومين بەو پەيرەو ھەي مەسەلەي بۆشايى ياساي ھەيە و نىيە ئەو بە باسى پرۆژە ياسا ناكات كە لە ئەنجومەنى وەزيران يان لە سەرۆكايەتى ھەرئىم دىت، ئەگەر بە دىقەت ئەو ماددانە بخوئىنين جاريكى تر ئامازەي پىدەدەم فەصلى ھەشتەم تايبەتە بە ياسادانان ئەو فلتنەرانە ئايا بۆشايى ياساي ھەيە و نىيە، بارگرانى دارايى ھەيە و نىيە، ئەو بە بۆ پيشنيازي ياسا و پيشنيازه برياره، تكيە لەرووي قانونىيەو پرۆژە ياسا مەشمول نايىت بەو مەجالە، ئەو ھەي تر بە نىسبەت لايىزنى ياساي كۆبوونەو ھەي خۆمان ئەنجامدا تەبيعى يەك دوو رەئى ھەبوو بەس ئەو نەبوو مەوزوع و دوو رەئى لەناو لايىزنى و يەئنى نەگەيشتە ئەو ھەدەش بە زۆرىنە و بە كەمىنە، بەس بۆ ئەو ھەي مەسەتم جوابى مامۆستا (كاو) نىيە چونكە خۆي ئەندامە لە لايىزەدا، رەئى خۆي ھەبوو، بەس نەبوو مەوزوع كە ئەمە رەت بكرىت، ئەسلەن بەيپى قەناعەتى ئىمە و خوئىندەو ھەي ئىمە بۆ ئەم پەيرەو نە لايىزنى ياساي نە پەرلەمانيش يەئنى كە لە پەيرەودا ھاتبىت تكيە نە لايىزنى ياساي، نە پەرلەمانيش بۆي نىيە دواي راپورت نووسين لە لايىزنى تايبەتمەند پرۆژەي حكومت رەت بكرىتەو، لەرووي پەيرەوييەو، زۆر سوپاس.

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، روونكردەنەو بەسە ئەو ھەندە، با يەكسەر مناقەشە بكەين، كاك (ديارى)، فەرموو.

بەريز ديارى انور حمە رحيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوي خواي گەرە، سەبارەت بەم پرۆژە ياسايە ئەگەر سەيرى پرۆژە ياساكە بكەي، پرۆژە ياساكە ھەر ناوئيشانەكەي پرۆژە ياساي دەستەي متمانە بەخشينە بە دامەزراوەكان، يەئنى پرسيارەكە ئەو ھەيە دواي سى و ئەو ھەندە سال ئىمە متمانەمان بە دامەزراوەكانى خۆمان و بە وەزارەتى خوئىندى بالآ و بە وەزارەتى پەرورەدە نەبوو ئەمە خالى يەكەم، خاليكى ديكە ئىمە تىناگەين كە بارگرانى دارايى ھەيە و كە لەم كاتەدا بوودجە و دارايى حكومتەي ھەرئىمى كوردستان ئەو ھەندە خراپە بۆ فەرمانبەري گرېبەست، بۆ ئەوانەي ديكە، بۆ ئىستا بۆ ئەمە بوودجەي تايبەتيان بۆ دادەنەين، خاليكى ديكە لەناو ئەم پرۆژە ياسايەدا برگەي چوارەم لە ماددەي يەكەمدا دەلئ (ئەنجومەنى بالآي دەستە)، سىيەم ھەر لە ماددەي يەكەم دەلئ (دەستەيەكى دلنياكەرەو ھەي زانستى) پرسيارەكەم ئەو ھەيە لە ماددەي سىيەم، دوو ھەم دەلئ (دەستە سەرۆكايى ھەيەت كە لەلايەن ئەنجومەنى بالآو دياري دەرئىت)، ئەنجومەنى بالآ يەئنى ھىچ دياري نەكراو، خاليكى ديكە ھەر لەم پرۆژە ياسايە با پىتان بلىم پىكھاتە و ئەرك و دەسلاتەكانى ئەم ئەنجومەنە بە پەيرەويك رىك دەخرىت كە ئەنجومەنى وەزيران دەري دەكات و ھەكو ھەموو پەيرەو ھەكەي ديكە، ئەو ھەي كە زۆر زۆر ماىەي سەرنجە ئەو ھەيە ھۆيەكانى دەرچوواندن دەلئ (بە ئامانجى پىگەياندى نەو ھەيەكى بەرپرسيار و ھۆشيار و بەرھەمدا ئەم

ياسايە دەرچوئىنرا) ئايا ئىمە نەوۋىيەكى نابەرپرسىيار و ناھۆشيار و نابەرھەمدارمان ھەيە؟ لەسەر كۆي پىرۆژە ياساكة قسە دەكەم.

بەرپىز د.رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

لەسەر ناوئىشان قسە بكة، ئاخىر نابى لەسەر ناوئىشانىن ئىمە.

بەرپىز ديارى انور حمە رحيم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

تۆ وت دوو خولەكتان دەدەمى بۆ ئەوۋى لەسەر كۆي پىرۆژە ياساكة بۆ ئىمە ئەمەمان پىن رەفزە، لەبەر ئەوۋى ئىمە دوو وەزارەتەمان ھەيە وەزارەتى پەرورەد، وەزارەتى خوئىندىن بىلا، يەئنى ئەصلەن لەسەرەتا ھەر پىرۆژە ياساكة لە ناوئىشانەوۋە بوو، بۆيە من چووومە سەر ھۆيەكانى دەرچووئىن بە بەرپىزتان دەلئىم سەرتاپاي ئەمە ھەمووى كىشەي گەورەيە، يەئنى تۆ پىرۆژە ياسايەك دەردەكەي بۆ چى؟ متمانەت بە دامەزراوہ و وەزارەتەكانى خۆت نىيە كە (٣٠) سالى ھەيە يەكەم، دووہم نەوۋى ناھۆشيار و نابەرپرسىيار و نابەرھەمدارت ھەيە! ئەي ئەو دەستە و ئەنجومەنى بالايانە كە دروست دەكرىن كىن؟ لە كوئىيايە؟ ئەوان داويى بەدلى خوئىن يەئنى دروستى دەكەن، ئەمانە ھەمووى كىشەن بۆيە ئىمە پىمان وايە ئەمە ھىچ گرېنگىيەكى نىيە، پىويست نىيە، ھىچ فىراغىكى ياسايى نىيە، ئەم دۆخە و ئەم كاتە پىويست بەمە ناكات، سوپاس.

بەرپىز د.رىواز فائق حسىن / سەرۆكى پەرلەمان:

گولستان خان، فەرموو.

بەرپىز گولستان سعید حمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپىي ئەم پىرۆژە ياسايە بىت دەستەيەكى تايبەت دادەمەزرىت كە سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە، بەلام لە ناو ياساكةدا ديارى نەكردووہ پىوہرەكان كامانەن بۆ متمانە بەخشىن بە دامەزراوہكانى پەرورەدە و خوئىندىن بىلا، ئايا ئەم دەستەيە دەسەلاتى رەھايان دەبىت لە دانانى پىوہر بۆ متمانە بەخشىن بە دامەزراوہكانى پىرۆگرامى خوئىندىن؟ دووہم مەبەست چىيە لە متمانە بەخشىن بە دامەزراوہكانى پەرورەدە و خوئىندىن بىلا؟ ئايا ئەم دامەزراوانە بەپىي ياساي وەزارەتى پەرورەدە و خوئىندىن بىلا و كۆي ياساكة كارپىكراوہكان دانەمەزراون؟ پىويستە پىناسە و تەعريفى ئەم متمانە بەخشىنە بكرىت، دەبىت دامەزراوہكان و پىرۆگرامەكانى خوئىندىن پۆلەن كرەن، سىيەم تىبىنيمان بەپىي پىرۆژە ياساكة بىت دەستەكە سەر بە ئەنجومەنى وەزىرانە، لەراستىدا ئەگەر دەيانەوئىت ئەم دەستەيە دەستەيەكى سەر بەخۆي كارىگەر بى پىويست دەكات سەر بە پەرلەمانى كوردستان بىت، چونكە ئەگەر پەيوەست بكرىت بە ئەنجومەنى وەزىران گرىمانەي لايەندارى و كەوتنە ژىر كارىگەرى حكومەت و بەرنامەي كارى حكومەت دەبىت، چوارەم پىويست بوو زۆر بە ديارىكراوى و ئاشكرايى بە وردى بى راقە كردن ئەركى ئەم دەستەيە ديارى بكرىت و بەتايبەت لە خالى سىيەمى ماددەي دووہمى پىرۆژە ياساكةدا، پىنچەم پىرۆژە ياساكة زۆر بە سادەيى و كەم و كورپىيەوہ باسى دامەزراوندى ئەم ياسايە دەكات كە دەلى (ئەنجومەنىك سەرپەرشتى دەكات) لىرە پىويست بوو زىاتر شلۆقەي

ئەنجومەنەكە بىكەت كە كى دەبىتتە ئەندام، مەرجهكانى چىن، پىلەى وەزىفىيان چىيە، سەرۆك ياخود سىكرىتېرىيان دەبىت، بەشەكانى ئەم دەستەيە لە چى پىك دىت، بۆيە يەكجار گرىنگە كە پرۆژەكە لەم پرۆژەكە ئاماژەى پىكرىت، كۆنكرىتى ئەم بابەتەى تىا بىت، ....

بەرىز د.رىواز فائق حىسین / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (گولستان) خان، بەرىزان ئىستا ئەوہى من بۆم دەرکەوت ئىمە دەچىنەوہ بۆ ئەوہى چەند كەس دژى ئەم پرۆژەيە و، چەند كەس لەگەل ئەو پرۆژەيە، كەس ناوئىشان مناقەشە ناكات، بەرىزان ئىستا ئىمە بۆمان دەرکەوت ھەندىك لە ئەندامانى بەرىزى پەرلەمان ئەم پرۆژەيە بەزىاد دەزانن بۆ ئەوہى قسەى دووبارە نەكرىت چونكە قسەكان دووبارەن، ئەو قسانەى (گولستان) خان، كاك (دىارى) ھەر وەكو قسەكانى (ئاشنا) خانە، بەپىي پەپرەوى ناوخۆش ماددە (۵۴) ئەندام قسەى ئەندامىكى تر دووبارە ناكاتەوہ، دەرەت دەدەين بە بەرىزان وەزىرى تايبەتمەند و وەزىرى ھەرىم بۆ كاروبارى پەرلەمان بۆ ئەوہى ئەو بابەتەمان بۆ حەسم بكن، روونكردەنەوہمان بۆ بدەن دواى ئەوہ ئەو رەئىانەى ئەوترىت لەو بارەيەوہ ئىتر ناتوانىن وەرى گرىن، فەرموون، بەرىزان ئالىياتى دىموكراسى و نىزامى ھەيە، ئىستا ئىمە لەم جەلسەيە بۆمان دەرکەوت ھەندىك لە ئەندامانى بەرىزى پەرلەمان پىيان وايە.....كاكە خۆ ناكرىت قسە دووبارە كەيتەوہ! باشە چەند كەس لەگەل ئەو رەئىەى (ئاشنا) خانە بۆ ئەوہى قسەكان دووبارە نەبىتەوہ؟ بەرىزان ئەندامانى بەرىزى پەرلەمان ئىمە لەبەينى دوو رەئىيان با حەسمى بكن، وەلا ئىوہ كەى حەزتان لە پەپرەو بىت دەلین بە پەپرەو، كەى پەپرەو لە مەصلەحەتتان بىت، كەى لە مەصلەحەتتان نەبىت دەچن بۆ بابەتىكى تر، كاك (دىارى) تۆ قسەى خۆت كر دووہ، ئىمە لەبەر دەمى گریمانەيەكىن، گریمانەى ئەوہى كە بەشپىك لە ئەندامانى پەرلەمان پىيان وايە ئەم دەستەيەى كەبەپىي ئەم پرۆژە ياساى خراوہتە بەردەمى پەرلەمان بۆ دروستكردن زىادەيە و پىويست نىيە، ئەم پرۆژە پرۆژەى حكومەتى ھەرىمى كوردستانە، با روونكردەنەوہمان بداتى باوەرمان بۆ دروست بىكەت، بەرىزان ئىستا گويمان لە سى ئەندامى بەرىزى پەرلەمان گرت كە پىيان وايە ئەم بابەتە زىادە، ئىستا گوئى لەلايەنى پىشكەشكارى پرۆژەكە دەگرىن بۆمان روون بىكەتەوہ ئەم بابەتە زىادە يان زىاد نىيە، فەرموون.

بەرىز ئالان حمە سعید/ وەزىرى پەرورەدە

بەرىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواى گەورە و مېھرەبان، سەرۆكايەتى پەرلەمان، ئەندامانى بەرىزى پەرلەمان، نىوەرۆى ھەموو لايەكتان باش، زۆر زۆر سوپاس، سەرەتا دەمەوئىت سوپاسى پەرلەمانى كوردستان بكم كە يەكەل لە خالە گرىنگەكان كە رۆژى (۲۰۱۹/۷/۱۰) ئەم پەرلەمانە بەرىزە متمانەى دا بە كابىنەى نۆيەمى حكومەتى ھەرىمى كوردستان لە تەوہرى خزمەتگوزارىيەكان لە خالى سىيەم، خالى سىزدەيەم برىتى بوو لە دوو تەوہرى گرىنگ كە ئەوئىش پرۆسەى خوئىندن و پرۆسەى پەرورەدە و فېركارى بوو لەسەر وەزارەتى پەرورەدە، وەزارەتى خوئىندىن بالاكە ئەم بابەتەى كە ئىستا ئىمە گفتوگوئى لەسەر دەكەين لەناو پەرلەمانى كوردستانە بەرىزا برىتییە لە جىبەجىكردىن كارنامەى كابىنەى نۆيەمى حكومەتى ھەرىمى كوردستان تەوہرى خزمەتگوزارىيەكان.

خالی سییەم، که تایبەتە بە وەزارەتی پەروەردە که بە دەق ئاماژەى پێدەدات بەوەى که لە خالی سییەم ئاماژە بەو دەدا بۆ ریکخستەنەو و بەرەوپێشبردنی کەرتی پەروەردە، حکومەتی هەریمی کوردستان پێویستە چەند ھەنگاویک وەرگیریت، لە خالی سێزدەش ئاماژە بەو دەدا که کارکردن بۆ گرینگیدان بە خویندنی بالا و تووژینەووی زانستی لە رینگەى بەرزکردنەووی لایەنى جووری زانکۆکان، واتە ناحیەى نەوعى، زەمانى جەودا لەرینگای کوالیتییەو، کهوا بێت ئەم پرۆسەىە که ئیستا ئیمە گفتوگۆی لەسەر دەکەیت ئەم پرۆژەىە متابقی کارنامەى کابینەى نوێەم حکومەتى هەریمی کوردستانە وە وەفایەکیشە بەو ئیلتیزامەى که ئیمە وەکو حکومەت خستومانەتە سەر شانى خویمان، ئەم بابەتە بابەتەکی تاراڤیەک تازەىە بۆ هەریمی کوردستان.

لەبەر ئەو ئەم گفتوگۆیانە گفتوگۆی ئاسایین، بەلام گرینگ ئەوویە ئیمە دیدەکە، نیەتەکە، ئامانجەکە، شى بکەینەو، ئامانجەکە وەکو خووی شیبکەینەو، ئەگەر لە ئەسبابە موجدیەى یاساکە سەیری بکەین ئەک تەنھا فەقەرەىەکی لى بخوینینەو سەیری بکەى لە ئەسبابى موجدیەى یاساکە دەلى (لەپینا و بەرزکردنەووی ئاستى زانستى و ئەکادیمی) واتە ئیمە ئاستیكى زانستیمان هەىە، بەلام ئامانجى ئەم یاسایە بۆ بەرزکردنەووی ئاستى زانستییە، بۆ ئەوویە که دامەزراوەکان و پرۆگرامەکانى خویندنی بالا، پەروەردە بەروە پێش ببات، که تۆ ئاستى زانستیت بەروە پێش برد، دامەزراوە و پرۆگرامەکانت بەروە پێش برد لە کەرتى پەروەردە، لە کەرتى خویندنی بالا هەدەفەکەت چییە؟ هەدەفەکەى هەموومان ئەوویە ئیمە لەو یاسایەدا باسى کەسێکی نابەرپرسیار و نەوویەکی ناھۆشیارمان نەکردوو، ئیمە باسى ئەوومان کردوو ئامانجى ئەم یاسایە دروستکردنی کەسێکی ھۆشیارە، دەبیت ئامانجى هەموومان ئەو بێت، ئامانجى ئەندام پەرلەمان، ئامانجى وەزیر، فەرماندەوا، ھۆکمرانەکان ھەمووی ئەو بێت، بۆ ئەو خەبات بکەن که نەوویەک دروست بکەن، نەوویەک بێت بەرپرسیار بێت، بەرپرسیار بێت بەرامبەر بە ھەموو بابەتەکان، نەوویەک بێت ھۆشیار بێت، نەوویەکیش بێت بەرھەمدار بێت، کەوابى دوو تەووی سەرەکی بوو که لە ئەسبابى موجدیى یاساکەو دەستم پیکرد، بەرپزان ئەم بابەتە که ئیمە قسەى لەسەر دەکەین خالیکی زۆر زۆر گرینگی تیدایە، من دەمەویت بە زمانیکی سادە ھەندیک شت شەرھ بکەم، ئیمە متمانەمان بە دامەزراوەکانى خویمان ھەىە؟ بەلى، ئەم متمانەىە جیاوازە لەگەل متمانەى که لێرەیا ھاتوو، متمانە پەرلەمانى کوردستان داویەتى، یاسای ژمارە (٤)ى سالى (١٩٩٢)ى سنى جار ھەموارکراو، ئاخیر ھەموارکراو (٢٠٠٧) ھى وەزارەتى پەروەردە ئەم پەرلەمانە متمانەى پێداو لە سالى (١٩٩٢) کەوابى ئیمە متمانەمان ھەىە، دامەزراوەکانى ئیمە متمانەیان ھەىە، بەلام ئەم متمانەىە متمانەىەکی دیکەى بەرپزان ئەم متمانەىە متمانەى زانستییە، متمانەى زانستى لە دونیا (process) ھ پى دەوتریت (accreditation) بە ئینگلیزى، بە عەرەبى پى دەوتریت (اعتماد)، ئەم بابەتە جیاوازە لەووی که ئیمە متمانەمان بە دامەزراوەکانى خویمان نییە و تازە دین متمانە دەدەین، متمانەیان دەدەینى بۆ ئەووی که پێوەر دابنریت، ئاستى زانستى و کوالیتەکانیان، ستانداردەکانیان بەرینە نزیکى ھاوشانى پرۆسەکانى پەروەردە و فیکرارى لە ولاتە پێشکەوتووکانى دونیا، رەنگبى ھەموومان گلەبیمان ھەبیت لە سیستەمى پەروەردە و فیکرارى، ھەندى جار تەقیمەکانمان تەقیمیکى

ئىنتىقاي بىت بەسەرىپۈە بى بنەما ھىچ راپۇرتىكى زانستى نەبىت، يەككىك پىيى واىبىت سىستەمى پەوۋەردە زۇر باشە پەرەردە و فىركارى.

يەككىك پىيى واىبىت سىتەمى پەوۋەردە و فىركارى زۇر خراپە لە دۇخىكى خراپدايە، بە بۇچوونى من ھەردو و پىرۇسەكە لەوۋە دەچىت دروست نەبىت، رىگە دروستەكە ئەوۋەيە تۇكەي پىوۋەرت ھەبوو، ئاستى جىبەجىكردىنى پىوۋەركانت چى بوو ئەو كاتە ھەلسەگاندىن بۇخۇت دەكەي بۇخۇت دەزانى لە ئاستى كوئىداي، لەبەر ئەوۋەي ئىمە لە كوردستاندا لە ھەندىك شوپن ئەم پىوۋەرانەمان ھەيە، تارادەيەك پىويستى بە باشتىركردن ھەيە، لەھەندىك شوپنىش نىمانە.

بەرىزان، پىرۇسەي پىوۋەرى ئەوۋەي كە پىيى دەوتىزىت پىرۇسەيەك بۇ دلنىايى جۇرى بۇ زەمانى جەودە لەناو وەزارەتى پەروۋەردەي حكومەتى ھەرىمى كوردستاندا ئەم پىرۇسەيە وەكو پىرۇسەيەكى گىشتىگر لە تەواوى دامەزراوەكانى پەروۋەرد و فىركارى وەزارەتى پەروۋەردەي حكومەتى ھەرىمى كوردستاندا پىرۇسەيەكى كامى نەبوو، ھىچ سەنەدىكى قانۇنىشى نەبوو، من وەزىرم دىم ستانداردىكم داناو پىرۇسەيەك، دەستەيەك و يەككىكى دىكە جىھازىكى دروست كىردوۋە تەبەنى پىرۇزەيەك دەكات، ئىشى ئەم دامەزراوۋەيە چىيە؟ ئىشى ئەم دامەزراوۋەيە لە دونىايا ئىستا موئەسەساتى (accreditation) ئەگەر تۇبتەوى دامەزراوۋەيەك (regular) بىت، مونەزەم بىت، ئىشى خۇي بىكات، دەبىت پىوۋەرى ھەبىت بۇ ئىشكردىن، لەدواي پىوۋەرەكان دەبىت ھەلسەنگاندانى بۇ بىكەي بۇ ئاستى جىبەجىكردىنى پىوۋەرەكان ئىنجا دامەزراوۋە گەورە و رەسىنەكانى دونيا (accreditation) پى دەبەخىش، ئەم بابەتە يەكەم شت دەمەوئىت بە زمانىكى زۇر سادە پىتان بلىم خىزمەتى مىندالى ھەژارى ئەم ولاتە دەكەين، لەبەر ئەوۋەي ئىمە بەرپىسارىيەتتەكى زۇر گەورەمان لەسەر شانە، بۇتان روون دەكەوۋە كە چۇن خىزمەتى مىندالى ھەژار دەكات، خەلكە دەولەمەندەكان ئەوانەي پەلە تايبەت و پەلە بالا و ئەوانە رەنگى ئىمكانىيەتتىكى ماددىيان ھەبىت، لەناو زانكو ئەھلىيەكانىشدا بتوان مىندالەكانىان بەنە باشتىرىن زانكوئى ئەھلى وە بىيانەنە باشتىرىن قوتابخانەي ئەھلى، ئەو قوتابخانانە رەئىسالىكىان لەپشتە، سەرمایەكىان لەپشتە كە بەگوئىرەي ياساى ژمارە (۱۴) سالى (۲۰۱۲)ى ئەم پەرلەمانە دەرچوۋە، تەنزىم كراوۋە لە رووى ياسايىيەو، كەرتى تايبەت وەبەرھىنانى تيا دەكات، بوودجەي ھەيە و دەتوانى پىوۋەرى بىنى موئەسەساتى دونيا بىنى كە (accreditation) بداتى، دەيان موئەسەسات ھەيە كە ئىستا لەناو ھەرىمى كوردستان كار دەكەن (accreditation) داوۋە بە قوتابخانە ناھكومىيەكان، ھەندى زانكوئى ھەيە دەلى (accreditation) لە ھەندىك بوار وەرگرتوۋە، بەس ئەي ملىۇنىك و ھەوت سەد ھەزار مىندالى خەلكى ئەم كوردستانە مىندالەكانى نەبردۇتە قوتابخانەي ئەھلى، لەبەر ھەر ھۇكارىك بىت لە ھۇكارەكان، جا بارى دارايى باش نىيە يان ھەر ھۇكارىك بىت لە ھۇكارەكان، نابىت ئەم دامەزراوۋەيە حكومەت بەتايبەت ئەمە پىرۇسەكە بۇ ھەردووكىان بۇ كەرتى تايبەت، بۇ كەرتى حكومىيە، نابىت ئەم دامەزراوۋەيە حكومەت پىوۋەرىان ھەبىت ئەم پىوۋەرانە جىبەجى بىكەن كە ئاستى كوالىتى خويىدىن بەرز بىتتەو، تۇ زەمىت چىيە مىندالەكەت بچىتە قوتابخانەيەك ئاستى خويىدىن لە قوتابخانەكە خراپ بىت، لەبەر ئىشى ئەم دامەزراوۋەيە بەرىزان ھىچ ئىشىكى دىكە نىيە تەنھا سى كارە، ھەندىك دەلى دەسەلاتەكان دىارى نەكراوۋە، دەسەلاتەكان لە ماددەي (۴) دىارى كراوۋە، (process) ھەكە بەم

شيويه ئەم دامەزراوھيە وەكو دەستەيەك دادەمەزىت، خەلك تەعيني ھەميشەيى ناكات، بارگرانى دارايى لەسەر حكومت دروست ناكات بلىين خەلك تەعيني ھەميشەيى دەكات، بەلكو ئەوانەي كە ھەن ئيمەين لەناو حكومت بەشيكيىن لەم موئەسەساتانە لە ئەنجومەنە بالاكەي، لە وەزارەتە تايبەتمەندەكان، بەندە جەنابى وەزىرى خویندىن بالا، ئىزافەتەن بۆ وەزىفەكەي ناوي ھەر كەسيك بىت لە داھاتووش، سەرۆكايەتى حكومەتى ھەريىمى كوردستان، بەلام لە خاليكى گرینگی ديكە ئەوھبە كە كەسانى پرۆفیشنال دىن ئەم كەسە پرۆفیشنالانە ئەم پىوھرانە دادەنەين بە قۇناغبەندى، بۆ ئەوھى بتوانين ئيمە بە قۇناغبەندى واتا لەگەل واقعى ھەريىمى كوردستانىش بىگونجىين، بەلام ستراتىژيىكى روونمان ھەبىت بزائين دەمانەويىت دە سالى ديكە (process) پەروەردە و فيركارى لە ھەريىمى كوردستان لە (kg1) ھوھ لە باخچەي مندالانەوھ ھەتا دەگاتە قۇناغى خویندىن بالا بەرەو كوي دەبەين لەسەر خەريتەي پەروەردەي جىھانى و فيركارى.

ئايا موئەسەساتەكانى ئيمە ھاوشانى ئەو موئەسەساتە پەروەردەيە جىھانىانە دەبن، چەندىن دامەزراوھى دونيا ھەيە يەكەم شت كە كۇنتاكتى لەگەل دەكەي كى تۆي (accredit) كرىووه؟ كى ئىعتىمادى داوھ بە تۆ؟ چ موئەسەسەيەكى عالەمى تۆي متمانە پىن كرىووه بۆ ئەوھى كە من مامەلەت لەگەل بكەم؟ ئەمە پرۆسەيەكە نىشتەمانىيە، ھەنگاويكى دلخۆشكەرە، دەبىتە ھۆي بەرزكردنەوھى ئاستى خویندىن لە قوتابخانە حكومىيەكان، زانكو حكومىيەكان، لەناو زانكو تايبەتەكان و لەناو قوتابخانە تايبەتەكانىشدا تەنزىم كردنەوھەك دەكات بۆ ئەوھى كە زانكوئەك زۆر باشە باشتىرىن پىوھر جىبەجى دەكات، بەلام زانكوئەكەيش مۆلەتى وەرگرتووه يا قوتابخانەيەك مۆلەتى وەرگرتووه پىوھرەكان بەباشى جىبەجى ناكات، بەلام لەھەمان كاتدا پارەش لە خەلك وەردەگرى و ئىستا تۆ دىي ئىلزامى دەكەي لە كەرتى تايبەت كە ئەم پىوھرانە پىوھرى خویندىن جىبەجىي كەن ئەمە يەك، دوو من پىم وابوو دەبوو ھەموو (۱۱۱) لەگەل تەواوي قەناعەتم بەوھى كە بابەتەكە تازەيە و قابىلى گفوتوگوكردنە دەكرىت ھەموومان گفوتوگووي لەسەر بكەين و راي جياوازىشمان ھەبىت و بابەتتىكى زۆر ئاسايىيە، بەس پىم وابوو لەو بوعدەي كە ئەگەر قولتەر لىيى پروانين خزمەتى خەلكى فەقىر و ھەزار دەكات حكومەتى ھەريىمى كوردستان ئىلزام دەكات بە دوو تەرىقە، ئەمە نەك بارگرانى دارايى، حكومەت ئىلزام دەكات بە دوو جور، بە دوو شىواز، بە دوو مۆدىل پىشتىگرىيەكى زياترى خویندىن حكومى بكات لە ھەريىمى كوردستان بۆ ئەوھى بتوانى ئەو پىوھرانە جىبەجى بكات، بەيانى قوتابخانەيەك كە پىي دەلىي تۆ لە ئاستى پرۆگرام گەمە دەكەي، لە ئاستى مامەلەكردن لەگەل قوتابى ئەو ستانداردانەت ھەيە، لە ئاستى راھىنانى مامۇستا ئەم بابەتانەت ھەيە، ئەم ستانداردانە كە بۆي دىارى دەكەي حكومەت دەبى دەعمى بكات، دەبى پىشتىگرى بكات، دەبىت ستانداردەكان جىبەجى بكات، دەكرى بەمن بلىي برۆ دەوك، بەلام من بە تۆ بلىم سەيارەم بۆ دابىن بكە بلىي بۆت دابىن ناكەم، بەمن بلىي برۆ بۆ دەوك، بەلام بەنزىنت بۆ سەرف ناكەم، ئى منىش ناتوانم بچم، قوتابخانەيەكى حكومىش كە بەيانى پىوھرى بۆ دادەنئى دەلىي ئەم پىوھرانە ئەم ستانداردانە جىبەجى دەكەي دەبى حكومەت ئىلزام بىت بەوھى كە پىشتىگرى بكات، چونكە ئەم قوتابخانەيە قوتابخانەيەكى حكومىيە، عاندەتى بۆ ھەريىمى كوردستانە، لەبەر ئەوھەكەكە مليون و ھەوت سەد و بىست و پىنج ھەزار قوتابى لە كەرتى حكومى دەخوئىن بەس لە وەزارەتى

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، وهزيرى پەرودە بۆ روونکردنەوهكانت، بەريزان ئەندامانى پەرلەمان ئىمە ئىستا بينيمان (۵۲) ئەندامى بەريزى پەرلەمان وتيان ئەم راپۆرتە بکريته بنەما بۆ گفتوگو، گويمان له روونکردنەوهكانى بەريز وهزيرى پەرودەش بوو سەبارەت بە پرۆژەکه هەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمان دووبارە قسە لەسەر ئەوه بکاتهوه که ئەمە زەرور نىيە ناچارم بەپيى ماددهى (۵۴) قسەکهى بپر، بەريزان باشە ئەم پرۆژە ياسايە خو هەر ناوئيشان نىيە، ئىمە هپشتا له ناوئيشانداين، نيوه پەرلەمان ناوى نوسيوه، ئى ئەم ناوانه نوسراون بەس بۆ قسەکردنە لەسەر ئەوهى پيويستە يان پيويست نىيە، ئىستا ئىمە کهوتوينهته ناو پرۆسەى گفتوگو لهناو بابەتى پيويستە و پيويست نىيە نهماوين، گويمان له قسەى لايەنى پەيوەندىدار بوو سەبارەت بە گرینگى و بايەخى ئەم دەستەيه، بەريزان ئىستا ئىمە دەبیت دەست بە گفتوگو بکەين سەبارەت بە ناوئيشان يەكێك دەيهويت گۆرانكارىيەك له ناوئيشانەکه بکات قسە لەسەر ئەوه بکات، قسە لەسەر ئەوهى پيويستە يا پيويست نىيە له راستيا پراوہتەوه، تەواومان کردووہ بەوهى که دەستمان بە گفتوگو کردووہ، (بدریە) خان، فەرموو.

بەريز بدریە اسماعيل محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوای خوای بەخشندەى مېهرەبان، جا من هەر هەمان تيبينيم هەيه بەريز سەرۆكى پەرلەمان، بەلام بەشيوه پرسیار ئاراستهى هەم وهزيره بەريزهكان دەکەم هەم هەردوو لیژنهى پەيوەندىدار، ئايا ئەم پرۆژەيه گرینگ و پيويستە لەم قۆناغەدايه هەردوو وهزير و وهزارهتى خویندىنى بالا .....

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

وا نىيە، تەواو، تەواو بەبى مۆلەت قسە مەکه، هەموو کەس بۆى هەيه قسە بکات، چونکه ئىمە نازانين له دلى ئەودا چى هەيه، تەواو، ئاخىر پرسیارهکەت جواب درابۆوه، کاک (بەلین)، فەرموو.

بەريز بەلین اسماعيل حاجى ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

(د.قلا) دەيهويت قسە بکات، حەز دەکهى با تەواو بیت ئینجا.....

بەريز د.ريواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

ئینجا ئەوه ناکریت ئەوان هەر قسە بکەن و هەر ئەو قسەيهى دەمانهويت بيکەين هەر بيکەين.

بەريز بەلین اسماعيل حاجى محمود:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

دوو دەقه قسە دەکەم بەس بۆ دەولەمەندکردن، هەم قسەکانى وهزير هەم بۆ ئەو تىگەيشتنهى لهو واقیعهى ئىستا لهناو پەرلەمان هەيه لهوهى که دوو جياوازی هەيه، ئامانجى پرۆژەکه جەنابى وهزير باسى کرد دهل (پيوهر، هەلسەنگاندىن، متمانه) ئەم سى ئيشه دەکات، پيوهر ئىمە لهناو دەزگاکانى ئىستای حکومهتدا بەتايبەت مەسەلەن له وهزارهتى خویندىنى بالا دەزگای دلىيایى جوړى هەيه چوار ئيش دەکات، دلىيایى جوړى فيرکردن، زانستخوایى بەردهوام، پەرەپيدانى پرۆگرامەکان، متمانه بەخشين، ئەمە دەکات که تۆ ئەمەت هەيه له بەرامبەردا باسى

هەلسەنگاندن دەكەى ھەموو پڕۆژە ياساڪە بخوینەو ەك كەلیمەى تیا نییە باسى ھەلسەنگاندن بكات، ئیمە مشكیلەكەمان لەمەیه، نالیین ئیشەكە زیادە، بەس نەقسێكى گەرە ھەیه، پێش ئەو ەى بچینە ناو داخلى گفگوگۆكە بین ھەقە دەر فەتێكى تر بدريت بە رێكخستەو ەى پڕۆژە ياساڪە، ئینجا ئیمە دەچینە سەر متمانە بەخشین، دوو من پێشنیازیكى تر دەكەم جەنابى وەزیر و ئەوان ناگادارن دوو پڕۆژە ھەیه یەعنى ئەگەر ئەمە سیستەمەكى ئایزۆیە ئەمە ئەو ە ناك، ئەگەر پڕۆژە ەىكى تر ھەبە پڕۆژە ەى (tevt)، ە، (BRITISH COUNCIL, UNESCO) لە عێراق كرددوویانە پارە ەىكى زۆرى تیا چوو ە دەتوانین ئیستفادە لەو ە بكەین بۆ ئەو بارگرا نییە بخەینە سەر شانى حكومت، زۆر سوپاس.

بەریز د.ریواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (كاروان)، فەرموو.

بەریز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەریز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خوا، تكایە با جارێ بەو زمانە قسە نەكەین زۆرینە و كەمینە، ئیمە رەئى خۆمان.....

بەریز د.ریواز فائق حسین / سەرۆكى پەرلەمان:

مەبەست لە زۆرینە و كەمینە مەبەست لە فراكسیۆن نییە، مەبەست لە دەنگدانە، راست دەكات (process).

بەریز كاروان عبدالرحمن عبدالله:

بەریز سەرۆكى پەرلەمان.

و ەكو ناو نیشان قسە دەكەم، تكایە قسە لەسەر لا بردن و لانه بردن نییە رێگە بدە روونى بكەینەو ە، لەسەر گۆرانیكارى من لەسەر سێ ئاست قسەى لەسەر دەكەم، لەرووى ياساییەو ە، لەرووى پەپرەویيە، لەرووى علمیشەو ە لەرووى تویژینەو ە ەىكى زانستیيەو ە، لەرووى ياساییەو ە بەگۆیرەى ماددەى (56) ژمارە (1) ەى سالى (1992) رێگەمان پیدراو ە ياسا دەر بكەین، بە ماددەى (79) لە بڕگەى دوو ەم بۆشایی ياسایی ە ەیه؟ نەخێر نییە، ئەمە لەرووى پەپرەویشەو ە، پێچەوانەى قانونە؟ بەلێ پێچەوانەى قانونە ژمارە (22) ەى سالى (2020) ە لەبەر ئەو ەى بارگرا نییە دارایی دروست دەكات، كارنامەى حكومت لە بڕگەى دوو ەمدا زۆر بە وازى ئاماژە پێكراو ە كە ئەمە بەلێ پێچەوانەى ئەم بڕگە ە، لە ئاستى كارگێرى لەكۆتایی كارنامەى حكومت لە بڕگە ە ەكەم، دوو ەم، كە باس لە لامەر كەزبەت و باس لەو ە دەكات كە بچوك كردنەو ەى حكومتە بە تەئكیدی ئەمە ەكێكە لەوانە ە كە دووبارە پێچەوانەى كارنامەى حكومتیشە، لەرووى ەمە لیيەو ە ئەو ەى كە جەنابى وەزیر باسى كرد (accreditation) ئەمە رێكخراوێكى ئایزۆیى نییە جەنابى وەزیر ئەمە (accreditation) بەم شیو ە ە ناكړیت، (accreditation) شتێكى تازە نییە بۆ ئیمەش و ە علمیشمان پێى ە ە، چوار ئامانجى ئەساسى ە ە (mission) ە ە، (integrity) ە ە، (quality) ە ە، لەگەل قیژنى زانكۆكە، من پیم وا نییە ئەمە شتێكى غەریب بێت زانكۆیەكى كوردى نەتوانى ئەمە بكات، زانكۆى سلیمانى، زانكۆى ەولێر، زانكۆى كۆیە، زانكۆى دھۆك، زانكۆكانى تر ئەگەر پیمان وابى ئەمە پێچەوانەى كورپى فەقیر و ە ژارى ئەم و لاتە ە، نەخێر، كورپى فەقیر و ە ژارى..... ەك خالى تر بە سەریعی زۆر بەخیرایی بەلین بێت

به (۳۰) چركه، تويژينه وهى وهزارهتى خويندى بالا و تويژينه وهى زانستيمان ههيه زانكوى (Harvard) يهك مليار و بيست و چوار مليون دۆلارى سهرف كردوو بهس بۆ يهك تويژينه وه له يهك سالدا، له شهش مانگيش بۆ ساليك.....

بهريز د.ريواز فائق حسين / سهروكى پهله مان:

بهريزان نه و جهدهله ههسم دهكەين، چەند ئەندامى بهريزى پهله مان له گەل ئەوهيه گفتوگو كردن بهردهوام بيت، ئى چى بكەين تا بهيانى ههركسه بكەين، نييه راستى ماددهى پهيرهوى نييه، تهواو، نييه، ئەمه زۆره ملييه بهراستى، ئەدى ئەگەر دهوله مهندي بكەين چى دهبيت، پرۆژه كه دهوله مهندي بكەين، ئيسراحتيك وهرده گرین بۆ ماوهى (۱۵) دهقيقه.

پاش پشوو

بەرپز د.رئواز فائق حسین/سەرۆکی پەرله مان:

کاک (گۆران)، فەرموو.

بەرپز گۆران عمر علی:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

بەناوی خوای گەورە و میهرەبان، منیش هەمان تیبینی (گولستان) خانم هەبوو، زۆر سوپاس

بەرپز د.رئواز فائق حسین/سەرۆکی پەرله مان:

زۆر سوپاس، کاک (مەلا ناصر)، کاک (جەلال)، فەرموو.

بەرپز جەلال محمد أمين:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

دیاره من دواي ئەو هی بەرپزان هەردوو وەزیری بەرپز روونکردنەو هیان دا لە ئیستادا پیم باشە
موناقەشە بکریت، هەروەها پیم باشە ناوینشان بەم شیوازی لیبکریت لەبەر ئەو هی لە بەشیکی
زۆر لە ناوهرۆکە کە باسی چاودیری دەکات، کە ئەم دەستە یە چاودیری دەکریت، بۆیە پیم باشە
بکریتە (دەستە ی چاودیری و متمانه بەخشین بە دامەزراوە و پرۆگرامەکانی پەرورده و
خویندنی بالآ لە هەریمی کوردستان-عیراق)، بۆ ئەو هی تەعبیر لە ناوهرۆکە کە بکات، زۆر
سوپاس.

بەرپز د.رئواز فائق حسین/سەرۆکی پەرله مان:

سوپاس، (د.شایان)، فەرموو.

بەرپز شایان کاکە صالح محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

بشتیوانی لە قسەکانی (ناشنا) خان، (گولستان) خان دەکەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د.رئواز فائق حسین/سەرۆکی پەرله مان:

سوپاس، (سەرچنار) خان، فەرموو.

بەرپز سەرچنار احمد محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

راستی قسەم لەسەر ئەو هەیه بەس تخوا قسەکانم پی مەبره، مەلی دووبارە یە و ئەوانه.

بەرپز د.رئواز فائق حسین/سەرۆکی پەرله مان:

بەس دووبارە نەبیتم، فەرموو.

بەرپز سەرچنار احمد محمود:

بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

دووبارە نابیت، ئیمە کە ییشنیازە یاسا یان پرۆژە یاسا دەخەینە بەرنامە ی کارهوه دەبیتم لە
ئەساسدا پێچەوانە ی پەیرەوی ناوخۆ نەبیتم، جارێ ئەمە هەر فەراغی تەشریعیمان نییە، کەس
ناتوانی بلی فەراغی تەشریعی هەیه، لەبەر ئەو هی دوو وەزارەتمان هەیه، وەزارەتی پەرورده و

خویندنی بالا، ئەو بابەتانهی که وهزیری پهروهردە باسی دەکات ئیشی وهزارهتی
پهروهردە.....

بهريز د.ريواز فائق حسين/سهروکی پههلهمان:

دووبارهیه، قسهی دووباره مه کهن ئەگینا دهتوانن قسه بکهن، (د.شیرکو)، فهرموو.

بهريز شیرکو جودت مصطفی:

بهريز سهروکی پههلهمان.

بهناوی خوای گه وره، ئەم بابەتە بابەتێکی صرف نیشتمانییه، بۆیه له دید و بۆچوونی ئیمه وه
ئەو تهخه وه فەهی که ههیه له وهی که ئەمه هه بی یا نه بیته په یوه ندی به بوودجه، په یوه ندی به
دهزگایه کی زیاتر هه بیته له حکومه تدا و ئەمانه، له راستیا ئەمه له سهه ئاستی دونیا یا له
ئەنجومه نی وه زیران بهر زتر ده بیته سهه ره شتی بکات، نه که ته نهها ئەنجومه نی وه زیران، بۆیه
چۆن دیوانی چاودیری دارایی ههیه، ده بیته ئاواش چاودیری و دلنیا یی بۆ پهروهردە هه بیته که
ئەمه باس له به شه ره، ئەگەر کوالیتی کۆنترۆلی خۆراک پرسێکی نیشتمانی بیت،
موئه سه سه یه کی نیشتمانییه ده بیته بیبا بهر پوه ئەی کوالیتی کۆنترۆلی به شه ره و پهروهردی
به شه ره ده بیته کی بیکات؟ بۆیه متمانه ده بیته ته عدیل بکهین به پروای من، بیکهین به (چاودیری
و دلنیا یی)، پشتگیری له قسه کانی کاک (یاسین)، (د.شایان) ده کهم، بۆ ئەوهی بیته (شبه
مستقله) هه بیته یه کی (شبهه مستقل) وه کو دیوانی چاودیری دارایی ئەو تهخه وه فەهی که ههیه
له لای ئیمه وه که مه سه له ی حکومه ت و ئەنجومه نی وه زیران و سولته ی ته نفیزی و کۆنترۆلی
ته واوی ئەوه بکات و ئەمانه به مۆدیلی دیوانی چاودیری دارایی هه له ده بیته، بۆیه داوا ی ئەوه
ده کهین له ریی عینوانه که یه وه که ده سه ته ی چاودیری و دلنیا یی، چونکه متمانه په هله مان
ده بیته خشی (ثقه)، (منح ثقه) په هله مان ده ی کات، به لām کوالیتی کۆنترۆل و دلنیا یی، دلنیا یی له
عینوانه که دا بچیتته جیی متمانه ده بیته (چاودیری و دلنیا یی) ئەمانه ت به ره و ئەوهی که ئیش
له سه ره ئەوه بکهین که ئەمه هه بیته یه کی بالا بی له ئەعلا مسته وا ی حوکمرانی هه ریمی
کورده ستاندا بیت، ئەو وه زیره مه عینانه ی که پپو یسته تیا یا بیت وه په هله مان و لیژنه ی پهروهردە
و خویندنی بالا ی په هله مانیشی تیا بیت وه کو دیوانی چاودیری دارایی (شبهه مستقله) بیت.

بهريز د.ريواز فائق حسين/سهروکی پههلهمان:

زۆر سوپاس، مامۆستا (عبدالستار)، فهرموو.

بهريز عبدالستار مجید قادر:

بهريز سهروکی پههلهمان.

من سه ره تا قسه کانم کران دووباره یان ناکه مه وه.

بهريز د.ريواز فائق حسين/سهروکی پههلهمان:

زۆر سوپاس، کاک (دابان)، فهرموو.

بهريز دابان محمد حسين:

بهريز سهروکی پههلهمان.

قسه کانم کران، زۆر سوپاس.

بەرپز د.رئواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

(د.محي الدين)، فەرموو.

بەرپز محي الدين حسن يوسف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

جياوازيبهك ههيه له نيوان دهقه كورديبهكهى و دهقه عه ره بيبهكهى له دهقه عه ره بيبهكهى (قانون هبئة اعتماد) له كورديبهكهى (ياساى دهستهى متمانه به خشينه)، نه وه (منح ثقه) يه نه وهى ديكه يان (اعتماد) پيم وايه دهبيت دهسته واژه يه كى ووردتر له بو..... نه گەر كورديبهكه بكهينه پيوهر پيم وايه دهبيت كورديهكه بيت، نه گەر عه ره بيبهكه بى دهبيت ته رجومهى اعتمادهكه بكهينه سەر.....

بەرپز د.رئواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

پيشنيارت چيبه كه ليمه يه كى كورديترا؟

بەرپز محي الدين حسن يوسف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

وهلا نازانم دهبيت پرس به نه كاديمياى كوردى بكریت، ئينجا نه گەر نه وه بكهين هين بيت.

بەرپز د.رئواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (مهم بورهان)، فەرموو.

بەرپز مهم بورهان محمد قانع:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من قسه كانم كرا سوپاس، به لام ته نيا خاليكى په پرهوى ههيه وه بيري جه نابتي دينمه وه و نه دمانى پەرلەمان بو چاره سەر كردنى نه و دوخه كى كه چند دهقه يهك له مه و بهر دروست بوو ماددهى (97) ته ماشاى بكه چاره سەر پيبه نه گەر ئيشى له سەر بكهى، سوپاس.

بەرپز د.رئواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

زور سوپاس، ماموستا (ابوبكر)، فەرموو.

بەرپز ابوبكر عمر عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پيم وايه نه م پرؤژه يه زال كردنى چه ندايه تيبه له سەر حيسابى چؤنايه تى كه كيشه و قهيرانه كانى ئيستاي هه ريم له چؤنايه تى ده زگا و دامه زراوه كانى حكومه تى هه ريم و ماهيه تيانه، نهك له ژماره زؤريان، كه رؤژ به رؤژ زياد ده بن، بويه نه مه نه لقه يه كى ترى زياد بو هه ردوو وه زاره تى خويندى بالا و په روه رده دائه نيين كه له سه رووى نه وان وه كه نه م دهسته يه نه م هه موو سه لاحيه ته ي دراوه تى پيوهر داده نى بوودجه ي هه يه خاوه نى مايه ي گوازاراوه و نه گوازاراوه يه، گرهبه ست ده كات، سياسه تى گونجاو دائه نين، چاوديرى نه كات، متمانه ده به خشى، له داها تووشدا به ريهك كه وتن رووده ات له نيوان نه م و هه ردوو وه زاره ته كه دا، قسه ي نه خير بو نه م دهسته يه شه، نهك بو هه ردوو وه زاره تى مه عنى كه وهك به رپزان باسيان كرد كه به رپوه به رايه تى گشتى پرؤگرامه كان و دلنبايى جوړى له وه زاره تى خويندى بالا هه موو نه و

ئەركانە لە ئەستۆ دەگریت، بۆیە لە كۆتاییدا پشتگیری لە قسەكانى (ئاشنا) خان، (گولستان) خان، (د.شېركۆ)، (سەرچنار) خان دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز د.رئواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (شنۆ) خان، قسە ناكەى، كاك (على حمە صالح)، فەرموو.

بەرپز على حمە صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تەبعەن ناوئیشان دەبیت رەنگدانەوہى ناوہرۆكى ياساکە بىت لە ناوئیشانەكە دەلى: (متمانە بەخشین بە دامەزراوہەكان)، تەبعەن دامەزراوہەكان متمانەیان پى بەخشاوہ، ناوئیشان بەتایبەتى رەنگدانەوہى ماددەى (٤)ە چیمان ھەيە، متمانە بەخشیمان ھەيە، دلنیا بوونمان ھەيە، پشتیوانى كردنمان ھەيە، ئەمە ئەبیت روون بكریتەوہ، خالیكى دیکە ھەندى شت ھەيە با بەرچا وروونبىن تیايا ئیمە ئەنجومەنىكى بالامان ھەيە، ئەم ئەنجومەنى بالایە متمانە دەدات بە سەرۆكى دەستەكە دەبیت روون بىت ئەنجومەنى بالاکىيە؟ تەعریف بكریت لە سەرەتادا، لەكى پىك دىت؟ سەرۆكى حكومەت، جیگرەكەيتى، نانا مەبەستى من ئەوہيە ئەم عینوانە رەنگدانەوہى ناوہرۆكەكى نییە، چونكە دەبیت لە ماددەى (٤) من بەراستى لەوانەيە دە جار خویندبیتەوہ، بەتەواوہتى ئەركەكەى ئەوہى وەزىرى پەرورەدە خویندییەوہ بە تەواوہتى ئەمە بەرجەستە نەكراوہ.....

بەرپز د.رئواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

پیشنیارت چىیە بۆ عینوانەكە كاك (على)؟

بەرپز على حمە صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دەبیت روون بىتەوہ تا ئىستا ئیمە نازانین ئایا ئەوہى (د.شېركۆ) وتى من باوہرو بەوہ ھەيە چۆن مالىە دەبیت چاودىرییەكى ھەبیت دارایی، دەبیت خویندنىش چاودىریكى ھەبیت، بەلام ئەم بەریەككەوتنە ناىت یەعنى لىرە، وەزىرى پەرورەدە و خویندنى بالاکىيە متمانە بەدەن بە سەرۆكى دەستەيەك دەستەكە بى چاودىرى ئەوان بكە یان پتوہریان بۆ دانى یان سەرپەرشتیان بكە یان متمانەیان پىدا، یەعنى یەكێك متمانە دەدات بە كەسى ئەو كەسە دواى بىتەوہ متمانە بداتەوہ بەو، یەعنى تەزاروویكى تیايە، رىككریتەوہ، چونكە من ھىشتا لە ئامانجى پرۆژەكە ھىن نەبووم.

بەرپز د.رئواز فائق حسين/سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (مژدە) خان، فەرموو.

بەرپز مژدە محمود محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بەو بابەتە من نازانم ئەوہ بۆ بە موددەيەكى ئەوہندە كەم، یەعنى ئیمە نە فەراغى ياسایمان ھەيە نە ھىچ، بۆچى بە موددەيەكى ئەوہندە كەم ئەو پرۆژەيە نەگەیشتە دوو ھەفتە خرايە بەرنامەى كارەوہ، لە كاتىكدا سى سالا لەسەر رەفەكانى پەرلەمان پرۆژە و پیشنیاز ھەيە، بەلام ناخريتە بەرنامەى كارەوہ، ئەوہ ھەم بارگرانییە بۆ حكومەت ھەم نە فەراغى ياسایمان

ههيه، ئه و دهسته يه ههيه له ولاتان، ئيمه له گه ل ئه وه داين دهسته يه كه هه بئت، به لام سه ر به حكومه ت نه بئت، پئويسته سه ربه ياخود ريكخراوه كانى كو مه لگاي مه ده نى بئت يان سه ر به په رله مانى كوردستان بئت، چو ن ده بئت وه زير خو ي متمانه به و دهسته يه بدات ئه وپيش محاسه به ي ئه و وه زيره بكات، يه عنى.....

به ريز د. ريواز فائق حسين/سه رو كى په رله مان:

سو پاس، (روپاك) خان، فه رموو.

به ريز روپاك احمد رحمان:

به ريز سه رو كى په رله مان.

من ئه و قسانه ي كه ئه و به ريزانه كرديان دووباره ي ناكه وه پشتگيريان ده كه م، به لام وه زيرى په روه رده ئاماژه ي به وه كرد كه ئه و دامه زراويه كه سى بو دانامه زرى هه ر پيك دئت له وه زيرى په روه رده، خو يندنى بالا، كه چى له ماده (3) له پيكهاته ي ئه و دامه زراويه ده لئ (بو ردى متمانه به خشينى په روه رده يى) هيج ئاماژه كه نه كراوه كه له كييه، له كئ پيك دئت، خو يندنى بالا فه رمانگه ي متمانه به خشينى كارگيرى و دارايى) ئه و فه رمانگه يه كييه؟ ئايا ئه گه ر ته ئسيسكردن و دروستكردن نه بئ ئه ي چيتره، به س پئويستم به وه لامه، وه لامه كى ده قيق، هه روه ها پشتگيرى قسه كانى كاك (مه م) ده كه م كه ماده (97) ئه مه ي مو عاله جه كر دووه .....

به ريز د. ريواز فائق حسين/سه رو كى په رله مان:

به س بو په سەند كردن، يه عنى سييه م، بو خو يندنه وه ي دووه م نييه، كاك (ذكرى)، فه رموو.

به ريز ذكرى احمد اسماعيل:

به ريز سه رو كى په رله مان.

ئەز ليره نه بووم ببوره.

به ريز د. ريواز فائق حسين/سه رو كى په رله مان:

(هلز) خان، فه رموو.

به ريز هلز احمد محمد:

به ريز سه رو كى په رله مان.

وه كه ئه ندامه كا ليژنا په روه رده ي ئەز دى ئه و ليكا هه نده ك روونكرنا بده م سه باره ت ئه و راپورته سه د مه ده ف جه نابيته زى ئەز ئيكيژوان ئەندام په رله مانا بوو ئەنداما ليژنا په روه ردى من ئيمزا ل سه ر نه كريبه من تيبينيا نقيسه كا به ر چ ئيمزا نه كريبه چونكى بديتنا من هيج پيتقبييه كى بقى پرۆژه ياسا يان قى ياسا نه بومه فه راغه كى ته شريعى نه بوو، پرسيارا منا ديتر ئەقهيه ئەز ده ست خو شيبئ ليژنا خو دكه م ليژنه يه كا يا بتتفاقه من حەز نه كر نوو كه دووبه ره كى په يدا بيتن، به س ئەقى پرسيارئ ليژنا خو بكه م دوو پرۆژه يه ت ديترئ گرینگ ل به ر ده ستئ مه بوون، شه ش هه يقا پرۆژه يى ياسايى په روه ردى ل به ر ده ستئ مه ئو راپورته زى ته قريبه ن به ره ف دووماهيكى بوو ئەف له س له زاتيه ل قى پرۆژه ي هاته كرئ، بوچى ئەقه گرینگتره ئان پرۆژه ياسا ي په روه ردى، هه مواركرنا ياسا ي زانكويت ناحكومى گرنگتر بوو ئان ئەف پرۆژه ياسايه؟ ئاخىر پرسيارا من ژوه قدى ئەنجومه نئ وه زيران ئەقهيه، بوچى ئەف ده سته دئ سه رب

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

لەسەر ناوئىشانە بەرپىزان، ئەو پەيرەو، مونا قەشەى ناوئىشان دەكەين، بابچىنە سەر ماددەكان
ھەر رەئىيەكتان ھەبى لە دوو دەقەى خۇتان بىلەن.

بەرپىز عمر عبداللە فتاح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەمەوئىت بىلەن ئەم ياسايە زىادە بەم جۆرە ناتوانى ھىچ كېشەيەك لە كوردستانا معالەجە بكات،
ئەو ھى ئەم.....

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپىزان يەنى ھەندى شت پەيرەوييە، داوا دەكەن پەيرەو جىبەجى بىرئىت و ھەكو
خۇى تىكايە ئىوھش پابەندى پەيرەو بن، (ئاشنا) خان، فەرموو.

بەرپىز ئاشنا عبداللە قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

راستىيەكەى من ھەر سەرلەبەرى دىرى پىرۆژەكەم.....

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ئازادى، زۆر ئازادى.

بەرپىز ئاشنا عبداللە قادر:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

چونكە زۆر ناروونى تىايە، پىويستمان بە روونكردنەو ھەيە، بەرپىزان لە تىمى و ھەزارەت لىرەن
دەكرىت دەستەبەك لەناو ئەنجومەنى و ھەزىراندا دروست بىرئىت بىيىت بە چاودىر بەسەر
ئەنجومەنى و ھەزىران و ھەزارەتەكانەو، چۆن شتى وا دەبىت، ئەمە ناروونى تىايە، بۆيە
قسەكانى ئىمە لەسەر ئەم دەستەيە، راستە ئىمە دەزانىن بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان لە بەرىتانىيا
(يوكاس) ھەيە، لە ئەمريكا (چىيا) ھەيە، پىوھرى ستانداردى دونىا ھەيە ئايىزۇ ئىشى لەسەر
دەكرىت، ئىمە دەزانىن ئەمانەيە، بەلام ئەمە ئەمە ناروونە، قەسەى نازانم چ ئەندامىكى بەرپىزى
رەفقىم بوو باسى كرد، بەرپىز (د.ئالان) ئەو قسانەى كە بەرپىزتان دەيكەن لەم قانۇنەدا رەنگى
نەداو ھەتەو، من نايىنم، نازانم چۆن لە خزمەتى مندالى فەقىر و ھەژاردايە، پىويستە تىبگەين
كە چۆن لە پىناوى خزمەتى مندالى فەقىر و ھەژاردايە، ئىنجا بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان بابەتىكى
تر ئەم سەرۆكە كە دائەنرئىت نازانىن چۆن دائەنرئىت، پىپۆرىيەكەى چىيە، بە چ پىوھرىك
دائەنرئىت، ئەندامەكانى ئەم دەستەيە چەندە، رەوايەتى دراو بە كەمكردن و زىاد كردن، نازانىن
لە چ كاتىكدا ئەم سەرۆكە متمانەلە دەست دەدات، تا كەى دەتوانى بەردەوام بىت، يەك دونىا
پرسىيار و سوئال ھەيە بۆ ئىمە كە دەبىت بۆمان روون بىتەو كە بەراستى گرىنگە دروستكردنى
ئەم دەستەيە چىيە، من پىت وايە و ھەكو ئەندامىكى لىزنى تايەتمەند بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان
پىم وايە دروستكردنى ئەم دەستەيە ھىچ شتىكى تىر زىاد ناكات لەو ھەزىفانەى كە لەسەر
ھەردو و ھەزارەتەكە ھەيە، ھەزارەتى پەروھرد و خوئىندىن بالا، ھىچ شتىكى تىر ناكات، ئەصلەن
ئەركى ئەوانە ئەو جىبەجى بىكەن، ئەگەر نەكرا دەبىت پەرلەمانى كوردستان و لىزنى
تايەتمەند لىپىچىنەو، چاودىرى و ھەزارەتە تايەتمەندەكان بكات، سوپاستان دەكەم.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

نوقتەى نىزامىيە، كاك (ارشد)، فەرموو.

بەرپىز ارشد حسين محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەپىيى ماددەى (۹۷) لە پەيرەوى پەرلەمان ئەگەر ھەر جياوازىيەك ھەبوو لەسەر را كە پەسەند بکړيټ يان پەسەند نەكړيټ دەخريته دەنگدان، ياخود بگەرځيټه وه بۆ حكومت، سەرۆكى پەرلەمان داىە دەنگدان وه دەنگى زيادى ھينا، پيويست ناكات ئەو ھنە لەسەرى بړۆين، باشە بەپىيى پەيرەو لەسەر ماددە ماددەكان ھەر جياوازىيەكيش ھەبى زۆر نۆرمالە، بەلام ماددە بە ماددە، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

جەنابى سەرۆكى پەرلەمان كاريكى باشى كرد كە دەرفەتى دا، راستە خوشى فەرمووشى كە ئەمە لە دەرەوھى پەيرەو بوو، بەلام ئاسايى بوو، دەرفەت بديټ، بەلام ئەم بابەتە تەواو بوو بەرپىزان، خويندنەوھى دووھەمە راپۆرتى ليژنەيە، بەپىيى پەيرەو خراوھتە ئايا ئەم راپۆرتە بکړيټە بنەماى گفتوگۆ يان نا، (۷۲) ئەندامى بەرپىزى پەرلەمان ليرە بوو، (۵۲) ئەندامى بەرپىزى پەرلەمان بريارى داوھ ئەم راپۆرتە بکړيټە بنەماى گفتوگۆ، ئيستا ئەمە لەسەر ناوئيشان تەواو بوو، ئيستا بەرپىزان لە ليژنەى تايبەتمەند، ھەزيرە پەيوەنديدارەكان ئەگەر ھەلەمتان بۆ ئەو سەرنج و تيبينيانە ھەيە بفرموون، ئەگەر نا بچنە سەر خويندنەوھى ماددەى (۱).

بەرپىز عبدالسلام عبدالله حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەر لەوھى بچينە سەر خويندنەوھى دووھەم لە ماددەى (۱) زۆر بە كورتى ھەلەمى ھەندىك لە بەرپىزان لە ئەندامانى پەرلەمان دەدەمەوھ.....

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەس تكيە رەچاوى كات بکەن، بە كورتى.

بەرپىز عبدالسلام عبدالله حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ئايا ئەمە ئەم پەرۆژە ياسايە ئەم ياسايە زەرورە ھەبىت؟ پيۆرەكان چين؟ ئەم پرسیارەيان كرد، بەرپىزان ئاژانسى دلييايى جۆرى زياتر لە (۳۰) ولاتى جيھان ئەم ئاژانسە ھەيە، بەراورد لەگەل ئەو ولاتانەى كەوا ئاژانسى دلييايى جۆرى لەوئى وجودى نييە بەپىيى ھەموو پيۆرەكان كواليتى خويندن و ئاستى زانستى لەو ولاتانە زۆر زۆر بەرزترە لەو ولاتانەى كەوا ئاژانسى دلييايى جۆرى نييە، ئايا پيۆرەكان چين بۆ ھەلسەنگاندنى دامەزراو پەرورەدەيەكان و پەرۆگرامەكان؟ لە ماددە (۴) ي ئەم پەرۆژە ياسايەدا زۆر زۆر بە وازحى ھاتوو كە بەپىيى پيۆرە و ستانداردە نيودەولەتییەكان دەبىت، ھەندىك ئەندامانى بەرپىزى پەرلەمان، ئەندامانى ليژنەى پەرورەدەش باسى ئەوھيان كرد كە گوايە دوو پەرۆژە ياسايى ديكەى گرینگ مەوجود بوون لە ليژنەى پەرورەدە و خويندنى بالادەبوايە راپۆرت لەسەرى ئامادە كړدبا، خويندنەوھى دووھەمى بۆ كرابا، بەلئى ئەوانيش گرینگن، ئەو پەرۆژە ياسايەش گرینگن ھەر يەكەيان گرینگى خويان

ههيه، بهلام ئەم پرۆژه ياسايه ئىستا له بهر دهستمانايه تهنه (۱۰) ماددهيه، پرۆژه ياساي
پهروهرده (۱۹۷) ماددهيه، پيويستى به ديراسه زياتر ههيه، كۆبونه وهى زياتر، زۆربه
مهوادهكان .....

بهريز هيمن احمد حمه صالح / جيگري سهروكي په رله مان:

(هلز) خان تكيه له جيگري خۆته وه قسه مهكه، موناقه شاتي ناو ليژنه مهيه ننه ئيره.

بهريز عبدالسلام عبدالله حسن:

بهريز سهروكي په رله مان.

مادده به مادده پرۆژه ياساي پهروهرده قسه له سهركرايه چهندين كۆبونه وهى جياواز له
ليژنه پهروهرده و خويندى بالا كرا چهن ماددهيه كه مايه كه پيويست بوو نوينه رى حكومهتى
ههريم، نوينه رى وهزارهتى پهروهرده له وى جزورى ههبيت، ئه وهش بو سه رته تاي ههفتهى
داهاتوو انشاء الله كۆبونه وه دهكهين ئاخراپورتى خومان بهرز دهكهينه وه بو سهروكايهتى
په رله مان بو ئه وهى خويندنه وهى دووهى بو بكرت، ههنديك له ئەندامانى بهريزى په رله مان
باسيان كرد گوايه ناروونى ههيه له پرۆژه ياسا كه دا ره فزى هه موو شتيك دهكه نه وه له گه ل ريزم
به راستى ئيمه كۆبونه وهى ليژنه په ورده و خويندى بالامان كردييه هه موو ئەندامانى
ليژنه په ورده و خويندى بالا به بي ئيستيسنا مادده به مادده موناقه شهى له سهركردييه
باشه ئەگه ر ئەمن قه ناعه تم به و پرۆژه ياسايه نييه بو ديم مادده به مادده ره ئى دهكه م و
موناقه شهى له سهركه م، دواتر ئيمه وه كو ليژنه په ورده و خويندى بالا له ماوهى رابردوو
له گه ل ئازانسى دلنباي جورى به ريتانيا كۆبوينه وه پيمان وابوو وه كو ليژنه پهروهرده و
خويندى بالا ئه وه يه كيك له جوانترين ئيشه كانى حكومهتى به ريتانيا ئه وه بوو، هه رچه ند كه
زياتر له (۳۰) ولاتى دونيا ئەم ئازانسى دلنباي جوريان ههيه، بهلام كه له گه ليان دانيشتين به بي
ئيستيسنا هه موو ئەندامانى بهريزى ليژنه په ورده زور سه رسامى ئيشوكاره جوانه كانيان
بوون دهيان گوت ده بوايه ئيمه ش له ههريمى كوردستان هه مانبوايه، ئيستا ئه و پرۆژه ياسايه
ته قديم كرايه هيوادارين هيج .....

بهريز هيمن احمد حمه صالح / جيگري سهروكي په رله مان:

دهستتان خۆش، بچنه سه ر ماددهى (۱)، فه رموو.

بهريز عبدالسلام عبدالله حسن:

بهريز سهروكي په رله مان.

ماددهى (۱):

بو مه به ستى حوكمه كانى ئەم ياسايه دهسته واژه و زاراوه كانى خواره وه مانا كانى به رامبه ريان
ده گه يه نن:

يه كه م: ههريم: ههريمى كوردستان-عيراق.

دووه م: ئەنجومه نى وه زيران: ئەنجومه نى وه زيراني ههريم

سييه م: دهسته: دهسته يه كى دلنيا كه ره وهى زانستى متمانه به خشينه به دامه زراوه كان و
پرۆگرامه كانى پهروهرده و خويندى بالا له ههريم بو پالپشتى و هاريكاري ههردوو وهزارهتى

پەرۋەردە، ۋەزارەتى خويندىنى بالا و تويژينهۋەى زانستى و دامەزراۋەكانى تىرى پەرۋەردەيى بە ئامانجى دلىابوونەۋە لە كوالىتى پەرۋەردە و خويندىن كە بەپىي ئەم ياسا دامەزراۋە. مەبەست لىرە بەرپىزان لە دامەزراۋەكانى تر ئەۋەيە كە دامەزراۋەى پەرۋەردەيى تەنيا لە ۋەزارەتى پەرۋەردە و خويندىنى بالا نىيە، لە ۋەزارەتى ئەوقاف و كارو كاروبارى كۆمەلايەتەش ھەيە.

چوارەم: ئەنجومەن: ئەنجومەنى بالاى دەستە.

پىنچەم: دامەزراۋەكان و پرۆگرامەكانى پەرۋەردە و خويندىنى بالا: دامەزراۋەكان و پرۆگرامەكانى پەرۋەردە و خويندىنى بالا سەر بە ھەردوو ۋەزارەتى پەرۋەردە و خويندىنى بالا و تويژينهۋەى زانستى لە ھەرىم و ھەر دامەزراۋەيەكى تىرى پەرۋەردەيى. شەشەم: پروانامەى متمانەيى: بەخشىنى متمانە بە دامەزراۋەكان و پرۆگرامەكانى پەرۋەردە و خويندىنى بالا كە لەلايەن دەستەۋە دەدرىت، دواى دلىابوون لەۋەى كە دامەزراۋەكانى پەرۋەردە و خويندىنى بالا ھەموو پىداۋىستى و پىۋەرەكانى متمانە بەخشىنيان جىبەجى كردوۋە.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

بەلى بەرپىزان ماددەى (۱) ھەر بەرپىزىك دەيەۋىت گىتوگۆ بىكات با ناۋى تۆمار بىكات، ئەۋ بەرپىزانە لەسەر ماددەى (۱) دەيانەۋىت گىتوگۆ بىكەن، كاك (د.مىحى الدين)، كاك (سىپان)، كاك (مىم بورھان)، كاك (د.شېركۆ)، كاك (د.اسماعىل)، (گولستان) خان، (گولستان سەيد)، كاك (على حمە صالح)، (شېرىن امين)، (د. شايان)، كاك (د.مىحى الدين)، فەرموو.

بەرپىز مىحى الدين حسن يوسف:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

مىن ئەۋەى ماددەى (۱) بىرگەى دوۋەم، ئەنجومەن: ئەنجومەنى ۋەزىرانى ھەرىم، پىم وايە بىكرىتە پەرلەمانى كوردستان، ۋەكو ھەر دەستەيەكى تر ئەۋ سەربەخۆيىيە ۋەكو دەستەى چاۋدىرى دارايى و دەستەى مافى مرۆف، ئەۋى تىريان ئەۋەى پەيۋەندى بە ئەنجومەنى بالاى دەستە ھەيە، پىشنىار دەكەم كە دەستنىشانى پىكھاتەى ئەنجومەنەكە بىكرىت، ناكىرت ئەنجومەنەكە ۋا بە جى بىلېن بەبى ئەۋەى كە دەستنىشانى ئەندامەكانى ياخود پىكھاتەى ئەۋ ئەنجومەنە بىكرىت، لە خالى شەشەمى ھەمان ماددەدا ھاتوۋە كە پروانامەى متمانەيى بىرىتېيە لە پرۆسەى بەخشىنى متمانەيى بە دامەزراۋەكانى پەرۋەردە و خويندىنى بالا لەلايەنكى سەربەخۆ، ئەگەر ئەۋ لاىەنە لاىەنەكى سەربەخۆيە پىم وايە دەبى ۋەكو دەستەيەكى سەربەخۆ ناكىرى سەر بە جىھەتى تەنقىزى بىت سەر بە پەرلەمانى كوردستان بى، بۆيە پىم وايە ئەۋ بابەتە دەبىت چارەسەربىكرىت، ئايا ئەۋ دەستەيە سەربەخۆيە يان بەشېكە لە دەسەلاتى جىبەجىكرىن، ئەگەر بەشېكە لە دەسەلاتى جىبەجىكرىن شىكە، ناكىرت دەستەيەكى سەربەخۆ بىت يان لاىەنەكى سەربەخۆ بىت كە ئىعمادى بداتە دامەزراۋەكانى پەرۋەردە و خويندىنى بالا، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۋكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس. (گولستان سەيد)، فەرموو.

بەرپز گولستان سعید حمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەرەتا بۇ ماددە (۱) بېرگە دووهم پشتیوانی لە راکە بەرپز کاک (د.محی الدین) دەکەم، ئەنجومەنی وەزیران نەبیت بکریتە پەرلەمانی کوردستان، خالیکیش زیاد بکریت مادەم ئەم یاسایە یاسای دەستە متمانە بەخشینە بە دامەزراوەکان و پرۆگرامەکانی پەرورەدە و خویندنی بەلا پێشنیاردەکەم متمانە بەخشین تەعریفە بکریت لە ماددە یەکەم کە دەدریت بە دامەزراوەکان و پرۆگرامەکانی خویندن و پۆلین کردنیان، زۆر سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

سوپاس، کاک (د. شیرکۆ)، فەرموو.

بەرپز شیرکۆ جودت مصطفی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

لە ماددە (۱) بېرگە سێیەمدا دەستە یەکی دنیاکەرەوێ زانستی متمانە بەخشینە بە دامەزراوەکان و پرۆگرامەکانی پەرورەدە و خویندنی بەلا لە هەریم، لەبری پالپشتی و هاریکاری بیکەین بە چاودیاری و دنیایی جۆری پرۆگرامەکانی وەزارەتی پەرورەدە و خویندنی بەلا تویژینەوێ زانستی... هتد، بۆ؟ چونکە ئیمە وای بە باش دەزانین کە لەبری پالپشتی و هاریکاری، رەقابە، کوالیتی کۆنترۆل بئ بۆ پرۆگرام و ابزانم روحی ئەم داواکارییە لەوەدایە، ئەک لە هاوکاری، روحی ئەم یاسایە وای دەبینین لەوەدا نییە کە هاوکاری بێت بۆ وەزارەتی خویندنی بەلا، بەلکو کوالیتی کۆنترۆل بۆ پرۆگرامەکانی پەرورەدە و خویندنی بەلا، لەبەر ئەوەی پالپشتی و هاریکاری بگۆرین بە چاودیاری و دنیایی جۆری پرۆگرامەکان، سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاک (مەم برهان)، فەرموو.

بەرپز مەم بورهان محمدقانع:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئیمە تەقربەن (۳۰) سألە وەزارەتی پەرورەدە و خویندنی بەلامان هەیه لە هەریمی کوردستان لێرە لە بېرگەکانی سێیەم وە بېرگە شەشەم بەتایبەتی ئەم دەستە یە کە بۆ دنیاکەرەوێ وە پروانامە متمانە یی کە دیسانەوێ ئەم دەستە یە دەیبەخشیت من ئەم پرسیارە رووبەرپووی بەرپز وەزیری پەرورەدە دەکەمەوێ، ئایا تا ئیستا لە ماوەی (۳۰) سالی رابردوودا ئیمە ئەم بۆشاییەمان هەبوو کە ئەم متمانەمان نەبیت بۆ پەرورەدەییەکانمان؟ دوو ئەگەر وابیت ئەم دەرگایە بکەینەوێ کەواتە دەبیت وەزارتەکانی کاروباری کۆمەلایەتی و ناوخوا و هیزەکانی پۆلیس و ئاسایش و ئەمانە دەستەیان بۆ دروست بکەین بۆ متمانە بەخشین بۆ ئەوەی بزانیین ئیشەکانیان باش دەکەن یان نا، پیم وایە ئەمە دەرگایەکی باش ناکاتەوێ بۆ داهاوتوو. زۆر سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

(شیرین امین)خان، فەرموو.

بەرپز شیرین امین عبدالعزیز:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۱) بەرگەى چوارەم پشەتگىرى لە راي (د.مىحى الدين) دەكەم، منىش بە ھەمان شىپوھ پىم باشە دەستنىشانى پىكھاتەكانى ئەنجومەن بكرىت، سەبارەت بە بەرگەى شەشەم لە راستىدا بروانامەى متمانەىيە كە باسى بەخشىنى متمانە دەكات وەكو كاك (مەم) ئاماژەى پىكرد دەبىت بگەرپىنەو ەو بۆ كۆى پىگەو ەزارەتەكانى حكومەتى ھەرپىمى كوردستان كە ئايا متمانەيان ھەيە يان نا، نازانم ھەست دەكەم لىردا ئەو بەخشىنى متمانەيە بەپىي پىويست نىيە، ئەگەر ھەر بىت بە ياسا و كارىپىكرىت ئايا پىوھرەكانى چىن بۆ بەخشىنى ئەم بروانامەيە و متمانەيە؟ زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، كاك (على)، فەرموو.

بەرپز على حمە صالح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

والله من سەرنجەكانى خۆم بە خىرايى دەلىم پىناسە واتا شەرحكردنى شتىك كە بەرامبەر تىيگا، ئەنجومەن: ئەنجومەنى بالاي دەستە، ئەمە شەرح نىيە، چونكە ئەمەش خۆى دىسانەو ە پىناسەيە، شەرحى كەين ئەم ئەنجومەنە لە فلان بەرپز و فلان و فلان پىك دىت، يەعنى شەرحى بكەين، خالىكى دىكە بۆ خالى شەشەم من وام دارشتۆتەو ە (بەخشىنى متمانە بە پرۆگرامەكان و چونكە دامەزراوھكان متمانەى پى بەخشاو ە بەلام ئەم متمانەيە بەخشىنى متمانە بە پرۆگرامەكان دواى ئەو ە ھەماھەنگى و دلنايى و چاودىركردن بۆ دامەزراوھكان، چونكە ئەگەر ماددەى چوارەم سەير بكەى ئەو سى ئەركەى بۆ ديارىكراو ە ھەمانگى ئەكا، دلنايى دەدا، فۆرمى لە چاودىریش دەكات، ئەوانەى بۆ زياد بكەى، بۆيە وشەى متمانە بە دامەزراوھكان پىم وايە لەرووى قانونىشەو ە ئىشكالىيەتى ھەيە، سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (د.اسماعىل)، فەرموو.

بەرپز اسماعىل على طە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەز دخالا يەكيدا يەعنى خالا دويدا پشەتگىريا (د.مىحى الدين)، خوشكا (گولستان)، خوشكا (شېرىن) دكەم، كو سەرى پەرلەمانى قەبىتن، خالا سىدا پشەتگىريا (د.شېركۆ) دكەم بۆچوونا وى، خالا شەشەيدا دىسا ئەز پشەتەقانىا كاك (على حمە صالح) دكەم بۆ چونا وى، ھەر ساغ بن.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (سپان)، فەرموو.

بەرپز سىيان سالم حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پېشى پىشتىگىرىيال گۆتئىت (د.مىحى الدىن) دكەم ژبۇ خالا دوئ، خالا سىيى ژبىقى رەنگى دەستە بىتتە دەستە يەكە دلنكەرى زانستى چاقدىرى و بەرەف پېشبردنا پرۆگرامى خاندنى، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

(د.شايان)، فەرموو.

بەرپز شايان كاكە صالح محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە برگەى سىيەمى ماددەى (۱) كە دەلى دەستە يەكى دلنپاكەرەوہى زانستى متمانە بەخشىنە بە دامە زراوہەكان و پرۆگرامەكانى پەرورەدە و خوئىندن ..... ھتد، دامە زراوہەكان مەبەستى چىيە لە دامە زراوہەكان؟ مەبەستتان دامە زراوہە حكومى و ئەھلىيەكانە؟ مەبەستتان چىيە؟ ئايا ئەگەر مەبەستتان ئەو شوئىنانە يە ھەتا ئىستا متمانە يان پىن نە دراوہ؟ ھەرورەھا پىشتىوانى لە (د.مىحى الدىن)، (گولستان) خان، (د.شىركۆ) ئەگەر وەلام دراينەوہ دەبىت ئەوھى لىبىكرىت (دەستە يەكى دلنپاكەرەوہى زانستى نىودەولەتییە) لىرەدا ھەم روونكردنەوہ يەكم ھەيە ياخود تىبىنىيەك ئايا ئەو دەستە يە اتصالى ھەيە بە دەستە نىودەولەتییەكانى ترەوہ بۇ بەرزكردنەوہى ياخود ئەو ئەو (acredit) كە بەرپزتان ئاماژەتان پىدا؟ ئەگەر وا بىت دەبىت لە پىناسەكەشدا ئاماژەى پىبىكرىت، دەستە يەكى دلنپاكەرەوہى زانستى نىودەولەتییە ئەركى متمانە بەخشىنە بە پرۆگرامەكانى پەرورەدە و خوئىندى بالە ھەرپم، بۇ؟ ئەو پىشنىيازەى كە (د.شىركۆ) كردى پالپىشتى و ھارىكارى بىكرىتە (متمانە و دلنپايى جۆرى ھەر دوو وەزارەتى پەرورەدە و وەزارەتى خوئىندى بالە توئىزىنەوہى زانستى... ھتد، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەلى جەنابى وەزىر ئەگەر زۆر بە كورتى تكايە سەرنجىك يان وەلامىك، فەرموو.

بەرپز ئالان حمە سعید / وەزىرى پەرورەدە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر ئەوہى كە پەيوەندى بەو پرسىارانەوہ ھەبوو من لەو شەرە چوار پىنج دەقەيە ئاماژەم بە ھەمووى دا، ئەم متمانە يە جىاوازە لەوہى كە وەكو مستەلەحىكى عامى ئىمە بەكارى دەئىنن متمانەم پى بىكە، باوہرم پى بىكە، ئەمە (process) ھە لە بوارى زانستى جا ئەگەر ئىشكال لەپرووى زمانەوانى كوردى ھەيە بەلام كەلىمەكە بە ئىنگلىزى ديارە و بە ھەرەبىش لە معاجىم قاموسە ئىنگلىزى و ھەرەبىيەكانىش ئەمە تەعريف كراوہ كە ئەمە (process) زانستىيە وەلامم دا يەوہ، پىشترىش پرۆسەكەم شەرح كردوہ، ئاماژەم بەوہدا كە ئەمە پرۆسەكە لەوہ دەستپىدەكات من پرۆسەكەم بە كورتى بۇ شەرح كردن، كە پرۆسەكە لەوہ دەستپىدەكات، پىوہر دادەنرىت، بۇ ئەم پىوہرانە ھەلسەنگاندن دەكرىت بۇ ئاستى جىيە جىكردنى پىوہرەكان، لە كۆتايىشدا متمانە دەبەخشى، واتا پروانامە يەك سىرتىفىكەيتىك دەدرىت كە ئەو سىرتىفىكەيتە پى دەوترىت (acreditation) ئىستا بەشىك لە قوتابخانە نىودەولەتییەكان بەشىك لە زانكۆكان كە من نامەوئىت

لېره ناو بېنم ته سويق بۇ ھېچ شوئېنېك بكم ئەمانە لە چەندىن موئەسسەساتى دونيا ھەيە، بەلام ئەمە ناكاتە (۱%) كۆى دامەزراوھەكانى پەروەردە و فېركارى لە ھەرئىمى كوردستان، ئەى فوتابخانەيەكى حكومى چۆن ئەم پرۆسەيە بەدەست بېنېت؟ حەتمەن ئەمە بۇ ئەو دامەزراوھە كە ئەو ەبېت، بۆيە جەنابى سەرۆكى پەرلەمان من شەرھە موفەصەلەكەم باسى ئەم بابەتەم كەرد.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېگري سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ماددەى (۲)، بەلن بەرپز وەزىرى كاروبارى پەرلەمان، فەرموو.

بەرپز قالا فرىد ابراھىم / وەزىرى ھەرئىم بۇ كاروبارى پەرلەمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لەسەر ماددەى (۱) ئەوھى كە گوترا لە جېگاي ئەنجومەنى وەزىران، پەرلەمان بېت، مەبەستمان تەنھا لەوھيە كە ئەنجومەنى وەزىران بە نىزاميەك دەستەكە رېك دەخات لېرانە دانراوھە ئەنجومەنى وەزىران، ئەو دەستەيە سەر بە ئەنجومەنى وەزىران نابېت، كە دەلېت تەعريفى ئەنجومەن بكن، ئەنجومەنى بالاي دەستە دووبارە لەولاي باسمان كەردۆتەوھە كە دەمانەوېت مروئەتېك ھەبېت لە دامەزراندنى ئەو ئەنجومەنە بۇ ئەوھى بە نىزام رېكى بخەين، ھەر كاتېك پېويستيمان بە تەعدىل بوو لەبەر ئەوھى دەبېت متمانە وەربگريت لەسەر ئاستى نېودەولەتى ئەو دەستەيەى كە دايدەمەزىنېن بتوانين بەشېوھيەكى ئاسانتر تەعدىل بكرېتن.

بۇ وەلامى كاك (د.شېركۆ) ئېمەش ئەو بابەتەمان زۆر موناقتەشە كەرد كە ئايە مصتەلەحى (چاودېرى) دابنېين باشتر نېيە لە (متمانە بەخشىن) مصتەلەحى (چاودېرى) لەرووى ياساييەوھە بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان كېشەى ئەوھيە دائىمەن رەقابە عقوبەى بە دوودا دى مەسەلەن ئىستا رەقابە حەقى پەرلەمانە كە ئى ھەموو وەزارەتەكان بكات وەزارەتى پەروەردە دەكات، خوئىندنى بالآ دەكات، كاتېك كە رەقابەى دەكات حەقىشى ھەيە ئەگەر زانى وەزارەتى خوئىندنى بالآ و پەروەردە (تطبيق)ى مناھىجى خۆى ناكات ئەو متمانەيەى كە پېى دراوھ لە پەرلەمان تطبيق ناكات حەقى ھەيە لېى بسەنېتەوھە ئەو متمانەيەى كە پېى داوھ، ئەو دەستەيە چاودېرى ناكات بەس متمانە دەبەخشى لەسەر ئەساسى ئەو ستانداردانەى كە ئەو دامەزراوھە پەوئەدەيەى پان خوئىندنى بالايە (تطبيق)ى دەكات، بۆى ھەيە متمانەت پېيدات، بۆشى ھەيە متمانەت پى نەدا، كە متمانەى پېت نەدا ئەو موئەسسەسەيە پەوئەدەيەى دەمىنېتەوھە، ماناي ئەوھە نېيە كە متمانە پى نەدا موئەسسەسەكە لەناودەچېت، نەخېر ئەو موئەسسەسەيە پەوئەدەيەى متمانەش وەرنەگريت لە خگوهى يەكەم دەمىنېتەوھە، بەلام لە ماددەيەكى دامان ناوھ ئەو دەستە سەربەخۆيە پېويستە كاتېك كە دەبېت بەبەشېك، تەبەعن ھەموو ئەو دەستانە دەستەى لۆكالىن بۇ جوابى (د.شايان)ى ھەموويان لەناوخۆ دەستەى لۆكالىن ئەو دەستە لۆكالييە سەربەخۆيانە دەبن بە بەشېك لە دەستە نېودەولەتتيە گەورەكە، متمانە لە دەستە نېودەولەتە گەورەكە وەردەگرن، ئەو دەستە لۆكاليانە ئىشيان ئەوھە دەبېت ستانداردى دەستە نېودەولەتتيەكە دېن لېرانە دەيانكەن بە پرۆگرام و دەيانكەن بە معاير و دەياندەن بە خوئىندنى بالآ و پەروەردە بە ھەردوو وەزارەتەكان، بۇ ئەوھى ئەوان (تطبيق)ى بكن، كە تطبيقيان كەرد ئىنجا ئەو دەستە لۆكاليە تەقىميان دەكات، بزانى ئايا ئەوانە ھەموو ستانداردەكانيان جېبەجى كەردووھە كە تەقىمى

کردن به يانی ئىجابيات و سلبياتىان ئىنجا ئىمما متمانەيان پى دەبەخشى لەسەر ئەو ئەساسە وە ئىمما متمانەيان ناداتى، بەلام كاتىك كە متمانەيان ناداتى ئىمە ئىلزامان كىردووە گوتوومانە دەستەي سەرەخۆ ئەو (fund) ى لەسەر ئاستى نىودەولەتى وەرى دەگرى بۆ پشتىوانىکردنى ھەردوو وەزارەتى پەورەرد و وەزارەتى خويىندنى بالايە بۆ بەرزکردنەوہى ئاستى پەورەردەيى، واتە دەبىت لەگەليان بى، سوپاس.

بەريز ھىمن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

دەستتان خۆش بەريزان، ماددەي (۲)، كاك (عبدالسلام)، فەرموو.

بەريز عبدالسلام عبدالله حسن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۲):

ئامانجەكانى ئەم ياسايە برىتتىن لە دلىابوونەوہ لە:

يەكەم: پاراستنى كوالىتى پەروەردە و خويىندنى بالايە شپوہەيەكى يەكسان بۆ سەرجم قوتاييان لە ريگەي دروستکردنى كلتورى دارشتن و رۆشنىبرى ھەلسەنگاندن و بەرەويپشچوونى بەردەوام.

دووەم: بەرزکردنەوہى ئاستى پەروەردەيى و زانستى دامەزراوہكانى پەروەردە و خويىندنى بالايە. سىيەم: بەدەھىناني ئامانجە گشتىيەكانى دامەزراوہكانى پەروەردە و خويىندنى بالايە مەمەبەستى پىگەياندى نەوہيەكى بەرپرسيار، ھۆشيار، بەرھەمدار.

بەريز ھىمن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى بەريزان لەسەر ماددەي (۲) ھەر بەريزىك دەيويت گەتوگۆ بكات، كاك (بالانبو)، (ئاشنا) خان، (شيرين امين) مامۇستا (عمر)، كاك سپيان)، (مژدە) خان، (د.رېبوار)، كاك (بالانبو)، فەرموو.

بەريز بالانبو محمد على:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەي (۲) بىرگەي دووەم بەرزکردنەوہى ئاستى پەروەردەيى و زانستى دامەزراوہكانى پەروەردە و خويىندنى بالايە، بۆچى ئاستى زانستيان بەرز دەكەينەوہ؟ سىيەم بەدەھىناني ئامانجە گشتىيەكانى دامەزراوہكانى پەروەردە و خويىندنى بالايە مەمەبەستى پىگەياندى نەوہيەكى بەرپرسيار، ھۆشيار، بەرھەمدار، بەس ئامانجەكە لىرەدا كۆتايى نەھاتوہ ئىمە ئەم نەوانەمان بۆچىيە؟ نەوہيەكى بەرپرسيار، بەرپرسيارى لە چى؟ كە مافى دامەزاندنى نەبىت، كە مافە كارکردنى نەبىت، لەچىيەوہ ھۆشيار بىت؟ ھۆشيارى لەوہى كە مافەكانى خۆي بەدەست ناهىنيت، لە چى بېرھەمدار بىت؟ پىويستە بىرگەيەك بۆ ئەو ماددەيە زياد بىكەين با بىرگەي چوارەم (بەگەر خستنيان لە دامەزراوہ حكومى و ناحكومىيەكان) چونكە ئىمە ئەگەر ئەوانە پەروەردەش كەين بەگەريان نەخەين ئامانج نەھاتۆتە دى، ئامانج لەوہى كە باسى دەكەين بۆ ئەوہيە كە لە دوارۆژدا ئىستيفادەيەك بەم ھەريمە بگەينەن، نەك ئىمە فىريان بىكەين و لە مالەوہ دايان بنىين، سوپاستان دەكەم.

بەريز ھىمن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

(ئاشنا) خان، فەرموو.

بەرپز ئاشنا عبدالله قادر:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئامانجەكانى ئەم ياسايە بە راستى ھىچ جىاوازييەكى نىيە لەگەل ئەو ئامانجانەى كە وەزارەتى پەرورەدە و خویندىن بالآ ھەيانە، ھىچ جىاوازييەك نابىنم، لەبەر ئەو ئەگەر ئەم دەستەيە نەبىت ئىتر وەزارەتى پەرورەدە و وەزارەتى خویندىن بالآ ئەم ئامانجانە ھەولى بۆ نادەن، بەدەستى ناھېن ئەمە پرسىارەكەيە؟ رەنگە نىيەتېكى باش ھەبىت لەپشتى ئەم پرۆژەو بەرپز وەزىرى پەرورەدە، رەنگە نىيەتېكى باش ھەبىت لەپشتى ئەم پرۆژەيەو، بەلام بە ئىمە نەگەيشتوو، من نازانم نىيەتە باشەكە چىيە، ئەوئەندەى دىدېكى نىگەتف و بابلىين دىدېكى نەرىنيانەم بۆ پرۆژەكە ھەيە ناتوانم دىدېكى ھىنم ھەبىت بۆى، لەبەر ئەوئەى پىم وايە ھەر ئەم ئامانجانە ھەردوو وەزارەتەكان خۆيان دەتوانن بىكەن، ھىچ بەرەستىك نىيە لەوئەى كە وەزارەتەكان خۆيان بىكەن، سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

(شىرىن) خان، فەرموو.

بەرپز شىرىن أمین عبدالعزیز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بۆ ماددەى (۲) بڤگەى يەكەم پاراستنى كوالىتى پەرورەدە و خویندىن بالآ بکرىت بە پاراستنى ئاستى پەرورەدە و خویندىن بالآ، پشتىگىرى لە قسەكان بەرپز (ئاشنا) خان دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (سىپان)، فەرموو.

بەرپز سىپان سالم حسن:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

دوان ھەرسى خالادا ئەز بقى رەنگى ل ئىك خالا بىتە كۆمقەكرن بقى رەنگى بىتن بەرەف پىشبرنا كوالىتىا خاندنى ل ناقتەندىن پەرورەدەى خاندنا بالا ژبۆ بلندكرنا ئاستى ھۆشيارى و زانىنا، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەل، (مژدە) خان، فەرموو.

بەرپز مژدە محمود محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پشتىوانى قسەكانى كاك (سىپان)، (ئاشنا) خان دەكەم، لەگەل تەواوى قسەكانىانم، سەبارەت ھەر بە ماددەى (۲) رىك ھۆيەكانى دەرچوواندە لىرە بە نەوعىكى تر رازىنراوئەتو و زياد كراو، پىم وايە بە نمونە سىيەمىيان ھەر دەبن لبرىت لە ماددەى (۲) بڤگەى سىيەمى، سىيەم و دووم و يەكەم تەقربەن رىك ھۆيەكانى دەرچوواندە، پىشنيار دەكەم پىداچوونەوئەى پىدابرىت رىك بخرىتەو، سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (د.رىبوار)، فەرموو.

بەرپز رىبوار عبدالرحيم عبدالله:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خىواي گەورە و مېھرەبان، سەرەتا بەخېرھاتنى ئەو مېوانە بەرپزانە دەكەم، وېرپاي دەست خۇشپىيەكى زۆرم بۇ حكومەتى ھەرىمى كوردستان بۇ ناردنى ئەم پرۆژە ياسايە كە من پېم وايە وەكو پېشتىرىش كە مامۇستاي زانكۆ بووم رېك ئەوئەيە كە ھەرىمى كوردستان دامەزراوەكانى پەرورەدە، دامەزراوە زانستى و ئەكادىمىيەكان پېمان وايە پېويستىمان بەوئەيە كە ئاستى مەعرفى و ئاستى تەكنەلۇجيا لەو دامەزراوانە بەرزىكرىتەو، من پېم وايە تەكانىك دەبىت بۇ بەرزكردەوئە ئاستى مەعرفى ئەم دامەزراوانە بەتايىبەتى ئەگەر لە دامەزراوە پەرورەدەيى گشتىيەكانيان حكومىيەكانەو قسە لەسەر بكەين، بە ھىچ جۆرېك تاوەكو ئىستا بە ھىچ جۆرېك متمانەيەك لەلایەن دامەزراوە ئەكادىمىيە ناوبانگەكانەو نەدراوە بە دامەزراوەكانى بواری پەرورەدە و كەرتى حكومى، بۇيە ئەمە گرېنگە و جېي دەست خۇشپىيەكى زۆرە بە باشى دەزانم ھەر ھەموومان پالېشتىيەكى زۆرى بكەين، سەبارەت بە ماددەى (۲) بەرپز سەرۆكى پەرلەمان من پېم وايە ئەوئەيە كە پەيوەستە بە سەرۆكى دەستەكە سەرۆكى ئەم دەستەيە لەبەر ئەوئەيە ئەم دەستەيە بۇخۇى جۆرىيە دەستەيەكە بۇ ھەلسەنگاندە، بۇ دانانى پېوئەرى زانستىيە، بۇ ھەندىك لەو دامەزراوانە زۆر گرېنگە سەرۆكى دەستەكەش ھەندىك موئەھلاتى زانستى ھەبىت بۇ ئەوئەيە لە زمانى دەستەكە لەرپووى زانستىيەو تېبگات، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جېگرى سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى دواى ئەوئە ئەگەر سەرنجىك نىيە، (د.گلاويژ) بېورە يەك دەقە، مامۇستا (عمر)، فەرموو.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

من پىشتىگرى لە بۇچوونەكەى (ئاشنا) خان دەكەم، ئەم ئامانجانە ھەمان ئامانجانەكانى وەزارەتى پەرورەدەن، وەزارەتى خويئندى بالان، لەوئە دامەزراوئە پەيوەندىدار دامەزراوە بۇ بەدېھپىنانى ئەم ئامانجانە پاشان پرسىيارىكى زۆر جددى ھەيە لېرە ئەگەر بۇ ھىنانەدى ئەم ئامانجانە بۇچوونى ئەم دەستەى متمانە بەخشىنە لەگەل بۇچوونى خويئندى بالان پەرورەدە تىك گىرا كى يەكلای دەكاتەو؟ كى برپار دەدات؟ كام ئامانجەيان بە كام وەسىلە بەپىنرئەدى؟ ئەگەر زانكۆيەك قەناعەتى لەگەل ئەم دەستەى متمانە بەخشىنە نەگونجا كى يەكلای دەكاتەو؟ كى ھەكەمە؟ كى برپار دەدات؟ ئەمانە ھەمووى پرسىيارى جددىن پېويستىيان بە وەلامە، سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جېگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، بەرپز وەزىرى ھەرىم بۇ كاروبارى پەرلەمان، فەرموو.

بەرپز قالا فرید (وەزىرى ھەرىم بۇ كاروبارى پەرلەمان):

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (۲) وەكو ئىمە لە راپۆرتى حكومەت ناردوو مانە لە برگەى يەكەم داوا دەكەين (دلىابوونەو) دابنرئە، (دلىابوونەو لە پاراستنى كوالىتى پەرورەدە)، برگەى دوووم بە ھەمان شىو (دلىابوونەو لە بەرزكردەوئە ئاستى پەرورەدە)، سىپەمىشيان بە ھەمان شىو

(دۇنيابوونەۋە لە بەدپەننە ئامانجە گشتىيەكان)، چۈنكە ۋەكو بەرپزان ئەندامانى پەرلەمان ئىشارەتتەن پېدا ئىشى ۋەزارەتە پاراستىنى كۋالىتتى پەرۋەردە خويىندىن بالاكات، ئىشى ۋەزارەت خويىتتى ئىش بكات لەسەر بەرزكەنەۋە ئاستەكەي، ئەۋ جىيەجىي ئەۋ معايرانە دەكات كە ئەۋ دەستەيە دەيداتى، ئىشى ئەۋيشە كار بكات بۇ بەدپەننە ئامانجە گشتىيەكانى، بەلام ئىشى دەستەكە يان ئامانجى دەستەكە دۇنيابوونەۋەيە لەۋەي ئايا ئەۋ پېۋەرەنەي كە دراۋە بە مۇئەسسەساتى خويىندىن بالاكە دراۋە بە پەرۋەردە ئايا ئەۋ پېۋەرەنەي جىيەجىي كىردوۋە، ئىنجا بۇ ئەۋ مەبەستە پېۋىستە مۇستەلەحى (دۇنيابوونەۋە) لە پېش ھەموو بىرگەكان دابىرئەۋە، زۇر سوپاس.

بەرپز ھىمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز ۋەزىرى پەرۋەردە، فەرموو.

بەرپز ئالان حمە سعید (ۋەزىرى پەرۋەردە):

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋەكو ۋەلامىك بۇ بەرپز (ئاشنا) خان ۋەكو تەۋزىجىكىش، ئىستا پىرۇسەكە لە لەراستىا بۇ ئەۋەي راستگۇ بىم لەگەلتان بە شىۋەيەكى زۇر ناتەندروسىت بەرپۋە دەچىت، ئىمە خۇمان پېۋەر بۇخۇمان دادەنپىن، خۇشمان ھەلسەنگاندن بۇخۇشمان دەكەين، خۇشمان عەيب ۋە كەموكۋىپەكانى خۇشمان دادەپۇشىن يان ھەۋلىكى بۇ دەدەين چاكى بکەين، كە ئەمە لە ھىچ شۋىنكىدا جىھازى ئىشراف ۋا نىيە، جىھازى ئىشراف ۋە مۇمانە ۋ پېۋەرۋون بەم جۇرە نىيە، ئەم دەستەيە ۋەكو وتم ئەۋ پېۋەرە دادەننى كە ئىمەش بەشېكىن لېرە بۇ پىشتىۋانى ئىمەيە، سىياسەتى ئەم دەستەيە بە ۋازحى نوسراۋە بە كەلېمەيەكى سەرىحى مۇتلەق بۇ پىشتىۋانىكىردى ھەردوۋ ۋەزارەتە، پېۋەر دادەننى، ھەلسەنگاندەكان لەرېگە تىمەكانى خۇشمانەۋە لە رېگە تىمەكانى ئەۋ دەستەيەشەۋە دەكرىت، پاشان مۇمانە دەبەخشىت، ئەۋە ئەۋە نىيە خۇت ھەموو شتىك بکەي، پېۋەرىش دابىيى، خۇشت رەقابە لەسەر خۇت بکەي، خۇشت خۇت بە دلپىت يان كەموكۋىپەكەي خۇت بشارىتەۋە، نەخىرئىستا كەسېكى دىكە دەيكات، سوپاس.

بەرپز ھىمەن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، بەرپز سەرۋكى لىژنەي ياسايى، فەرموو.

بەرپز بزار خالد عبدالله:

بەرپز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددەي (۲) عىنۋانى ماددەكە ۋامان لېكرد ئامانجەكانى ئەم ياسايە بىرىتىن لە دۇنيابوونەۋە لە، بۇيە لە يەكەم ۋ دوۋەم ۋ سىيەم دۇنيابوونەۋەمان لادا، چۈنكە لە عىنۋانەكە ھەيە بۇ ئەۋەي تىكرار نەبىت سى جاران، دەست خۇشى لە بەرپز ۋەزىرى ھەرىم دەكەم، بەس نىتەي ئىمە ۋا بوو كە بەم شىۋە تىكرار دروست ناپىت، بۇيە لە عىنۋانى ماددەكەمان دايە، ئامانجەكانى ئەم ياسايە بىرىتىن لە دۇنيابوونەۋە، ئىنجا يەكەم ۋ دوۋەم ۋ سىيەم، دەتۋانين بگەرپىنەۋە سەر ئەسلەكەش، سوپاس.

بەرپز هېمن احمد حمە صالح / جېگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى، ماددەى (۳)، فەرموو.

بەرپز گلاويز عبىد عثمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۳):

يەكەم: دەستەيەك بەناوى دەستەى متمانە بەخشىن بە دامەزراوہكان و پرۆگرامەكانى پەرورەدە و خویندىنى بالآ لە ھەرئىمى كوردستان-عیراق دادەمەزرىت و خاوەنى كەسایەتى مەعنەوى سەربەخۆیى و دارایی و كارگىرى دەبىت.

دووہم: دەستە سەرۆكىكى دەبىت كە لەلایەن ئەنجومەنى بالآ دیارى دەكرىت و بەرپرس دەبىت لە ئاراستەكردنى كارەكانى و گشت ئەو بابەتانەى پەيوەندیان ھەيە بە ئەركەكانى دەستە و سەرجمە كاروبارەكانى.

سێيەم: دەستە لەم پىكھاتانەى خواروہو پىك دىت و لەلایەن سەرۆكى دەستەوہ سەرىەرشتى دەكرىن:

۱- بۆردى متمانە بەخشىنى پەرورەدەيى.

۲- بۆردى متمانە بەخشىنى خویندىنى بالآ.

۳- فەرمانگەى ياسایى و كارگىرى و دارایی.

چوارەم: پىكھاتەكانى بۆردى متمانە بەخشىنى پەرورەدەيى و بۆردى متمانە بەخشىنى خویندىنى بالآ و فەرمانگەكانى دەست و لقەكانى و ئەرك و دەسەلاتەكانى بە پەپرەوئىكى ناوخۆ دیارى دەكرىن كە دەستە پىشنىازى دەكات و ئەنجومەنى بالآ پەسەندى دەكات.

پىنجەم: دەستە لەكانى پىويستدا دەتوانىت بەرپۆبەرايەتى و بەش و ھۆبە بەپىنئىتە كايە وە يان لىكیان بدات يان ھەليان بوەشپىنئىتەوہ.

بەرپز هېمن احمد حمە صالح / جېگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

بۆ گفتوگۆ كردن لەسەر ئەو ماددەيە ھەر بەرپزىك دەيەوئىت گفتوگۆ بكات با ناوى تۆمار بكات؟ بەرپزان ئەوانەى ناويان تۆمار كردووە بۆ ئەوہى گفتوگۆ لەسەر ماددەى (۳) بكەن، كاك (دمحى الدين)، كاك (سپيان)، مامۆستا (عمر)، كاك (مسلم)، (گولستان) خان، (گولستان سعید)، (ناشنا) خان، (رۆژان) خان، (شايان)، (شیرين) خان، (شیرين امين)، كاك (سەرکۆ)، كاك (لقمان)، كاك (على)، (مژدە) خان، (مژدە) خان، فەرموو.

بەرپز مژدە محمود محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

نەگوترا ئەو ماددەيە بارگرانى دارایی نابىت، ئەى لىرە دەلئى دەستە خاوەن كەسایەتییەكى مەعنەوى و سەربەخۆ و دارایی و كارگىرى دەبىت، ئەوہ بارگرانى دارایی نابىت پىچەوانەى كارنامەى حكومەتى ھەرئىمى كوردستان بىت، سەبارەت بە ماددەى (۳) خالى پىنجەم دەلئى دەستە لەكاتى پىويستدا دەتوانىت بەرپۆبەرايەتى و بەش و ھۆبە بەپىنئىتە كايە يان لىكیان بدات يان ھەليان بوەشپىنئىتەوہ، ئەوہ دەسەلاتە وەزیر زۆر لاواز ناكات؟ يەعنى كە ئەوان برىارى

لېږدېدېن له بېرى وه زېر؟ خوۋى وه زېر بالاترېن كه سى ناو وه زاره ته كه يه، يه عنى له سه رووى
نه وېشه وه هه بېت.

به رېز هېمن احمد حمه صالح / جېگرى سه روكى په رله مان:

كاك (د.مخى الدين)، فه رموو.

به رېز مخى الدين حسن يوسف:

به رېز سه روكى په رله مان.

والله من پرسياره كه م ئاراسته ي به رېز وه زېرى هه رېمه بو كاروبارى په رله مان، باس له وهى
ده كاتن كه نه وه ده سته يه سه روكىكى ده بېت له لايه ن نه نجومه نى بالاو ده ديارى ده كرى، من
پرسياره كه م پېشتر نه وه بوو ئايا نه وه ده سته يه سه ربه خوۋيه؟ نه گه ر سه ربه خوۋيه سه روكه كه
له كوۋيه ديارى ده كرى؟ نه گه ر له لاي په رله مان ديارى ده كرى مه فروز نييه سه روكه كه له لايه ن
نه نجومه نه كه وه ديارى بكرىت، بوۋيه ده بېت نه و ئيشكاليه ته حل بكه ي، ئايه نه گه ر ده سته يه كى
سه ربه خوۋيه ده بېت له لاي په رله مان متمان وه رگرىت، نه گه ر سه ربه خوۋش نييه سه ربه
نه نجومه نى وه زيرانه نه وه ده كرى له لاي نه نجومه نه كه ديارى بكرىت، بوۋيه داواى روونكردنه وه
له به رېز وه زېرى هه رېم بو كاروبارى په رله مان ده كه م، زور سوپاس.

به رېز هېمن احمد حمه صالح / جېگرى سه روكى په رله مان:

كاك (سپيان)، فه رموو.

به رېز سپيان سالم حسن:

به رېز سه روكى په رله مان.

هه ردا كو لوى راستفه كرى دكه م ژبو خالا يه كه م ده سته يه چا دىرى و به ره ف پېشبردنا
پروگرامېن په روه ردئ و خوۋندنا بالال هه رېما كورستانى-عراق داده مزرىت و خاوه ن
كه سايه تى مه عنه وى سه ربه خوۋى دارايى كارگرى ده بېت، ژبو خالا دوى ژبشتگرىا گوتنى (د.
مخى الدين) ده كه م، خاله كيش پششتگرىا گوتنى (مژده) خانى دكه م، زور سوپاس.

به رېز هېمن احمد حمه صالح / جېگرى سه روكى په رله مان:

كاك (مسلم)، فه رموو.

به رېز مسلم عبدالله رسول:

به رېز سه روكى په رله مان.

دياره له سه ر مادده ي (۳) تېبنيه كم هه بوو، نه وېش له سه ر نه وه يه كه به رېز (د.مخى الدين)
باسى كرد نه م ده سته يه له لايه ن نه نجومه نى بالاو ده دياره سه روكىكى بو ديارى ده كرىت، باشته
به راستى پله ي سه روكه كه لېره ديارى بكرىت، ئايا به چ پله يه ك نه وه سه روكه ده ست به كار ده بى؟
ناونيشانه كه ي چييه؟ بوۋيه به راستى لېره وه نه و ياسايه روونتر بى، نه وه سه روكه ي كه ديارى
ده كرىت له نه نجومه نى بالاو چ پله يه كى پى دبه خشرى لېرانه، سوپاس.

به رېز هېمن احمد حمه صالح / جېگرى سه روكى په رله مان:

گولستان) خان، فه رموو.

بەرپز گولستان سعید حمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددە (۳) بېرگە دوو دەستە سەرۆکی دەپت پېویستە وا دارپزئیتەو، لەلایەن پەرلەمان متمانە پێ بدری و بەرپرس پیت لە بەرامبەر ئاراستەکردنی کارەکانی و گشت ئەو بابەتە پەيوەندیدارانە بە هەموو بابەتاکانیەو، لە بېرگە یەكەمیشدا بېرم چوو دەستەبەك بەناوی دەستە متمانە بەخشین بە دامەزراوەکان و پڕۆگرامەکانی پەرورده و خویندنی بەلە هەریمی کوردستان دادەمەزری و سەر بە پەرلەمانی کوردستان دەپت خاوەنی کەسایەتی مەعنەوی و سەربەخۆیی و دارایی کارگیری دەپت، سەبارەت بە بېرگە سیپەم دەستە لەم پیکهاتانە خوارەو پیک دیت کە لەلایەن سەرۆکی دەستەو سەریەرشتی دەکریت، بۆردی متمانە بەخشین و بۆ پەروردهی متمانە بەخشینی خویندنی بەلە و یاسایی و کارگیری و دارایی، کێ دەپتە ئەندام لەم بۆردانەیا؟ ئەمە زۆر ناروون و زۆر ناشەفاهە تیا، مەرجهکانی بوون بە ئەندام لەناو ئەو بۆردانەیا چین؟ پلە وەزیفیان چیه؟ سکریتین؟ سەرۆکی ئەو بۆردانەن؟ نازانم یەعنی هیچ هینیکی وازحی تیا نییە، بۆیە من روونکردنەو یەكەم دەپت یان ئەو هەتا لە یاساکەدا دیاری بکریت، زۆر سوپاستان دەكەم.

بەرپز هێمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

كاك (لقمان)، فەرموو.

بەرپز لقمان حمد حاجی:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددە (۳) پېشنیاز دەكەم کە بېرگە (۴) بکریتە دوو بېرگە خالی چوارەم سەرۆک و ئەندامانی بۆردەکانی ئەم دەستەبەكەسانی ئەكادیمی ئاست بەرزی خاوەن ئەزمونی کارکردن بن لەم بوارەدا، دەکریت سوود لە توانای زانستی کەسانی ئەكادیمی بە ئەزموون لە رەوهندی کوردستانی و کەسانی بیانی وەربگریت، وپرای ئەو پېویستە لەم ماددەبەدا پیکهاتە دەستەکە دیاری بکریت، من پېشنیاز دەكەم پیکهاتە دەستە بەم شیوایە دەپت کە ئەنجومەنی دەستە سەرۆکی ئەنجومەنی دەستە سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران پیت، جیگری سەرۆکی ئەنجومەن جیگری سەرۆکی ئەنجومەنی وەزیران پیت، هەر یەك لە وەزیری پەرورده، خویندنی بەلە، وەزیری پلاندا، ئەندامی ئەنجومەنەكە بن لەگەڵ ئەو کەسانە تر کە بە پېویستە دەزانن، سوپاس.

بەرپز هێمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

(د.شایان)، فەرموو.

بەرپز شایان کاکە صالح محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

وەكو لە روونکردنەو کانی پېشتردا بۆمان روونکرایەو کە گوايه بارگرانی دارایی ناپیت، بەلام لێرە باسی سەربەخۆیی دارایی دەكات، ئەگەر لێرەدا روونکردنەو یەكەمان پێ بدن ئەو چیه؟ دەستە سەرۆکی دەپت، ئایا پلە سەرۆکەكە چیه؟ ئەنجومەنی بەلە، ئەنجومەنی بەلە کیه؟ لە بېرگە دوو لەلایەن ئەنجومەنی بەلە دیاری دەکریت، ئەنجومەنی بەلە کیه، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، (رۆژان) خان، فەرموو.

بەرپىز رۆژان محمد كرىم:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خىواي گەورە، سەبارەت بە ماددەى (۳) بىرگەي يەكەم، لە كۆتايى بىرگەكەيا دەلى سەربەخۆيى دارايى و كارگىرى ھەيىت، راستە لە ماددەى (۶) باسى ئەو دەكات كە بوودجەكەي ئەم دەستەيە لە بوودجەي ھەرىمە بوودجەيەكى بۇ ديارى دەكرىت، بەلام ئەمە بارگرانى دارايىيە كە ھەموومان باسى دەكەين و دەلېن بارگرانى دارايىشى نىيە، ئەگەر بەشىۋەيەكى دىكە من بەدواداچوونم كىردوو دەلى لەلايەن رىكخراۋە جىھانبيەكانەو ھەند دەكرىت، ئەگەر وايە پىويستە سەرچاۋەي دارايى ئەم دەستەي ديارى بكرىت، لەناو ياساكەدا ھەيىت، سەبارەت بە بىرگەي دووھم سەرۆكى دەستە، باسى سەرۆكى دەستە دەكات پىويستە لە ماددەي يەكدا تەعريفى سەرۆكى دەستە بكرىت كە لىرەيا باسى كىردوو، ئەم سەرۆكە بۇ ماۋەي چەند سەرۆكايەتى دەكات؟ چۆنە؟ ھەلېژاردن دەيىت يان لەلايەن ئەنجومەنى بالاۋە ھەلدەبىزىردىت؟ بۇ ماۋەي چەنىك سەرۆكايەتى دەكات؟ چونكە ئەمە ۋەكو ۋەزارەت نىيە ۋەكو ئەو دەستانەش نىيە كە ئىستا دەلېن دەستەيەكى سەربەخۆيە ۋەئەو، سەبارەت بە بىرگەي پىنجەم بەراي من ئەگەر پىلانىان ھەيە لە ئىستادا بۇ ئەم دەستەيە ئەم بىرگەيە پىويست نىيە، يەنى ئەگەر پىلانىك ھەيە بۇ ئەم دەستەيە ئەم بىرگەيە ھىچ پىويست ناكە ۋەھيكەليەتەكەي ديار كراۋە يان ھەيكەليەتەكى تەواۋ تىر و تەسەل ديارى بكرىت بۇ ئەم دەستەيە پىويست بەو ناكات بلى بەش ۋە ھۆبە ۋە بىرپىۋەبەرايەتى بۇ زياد دەكرى ۋە ھەلئەۋەشىنرئەتەو ۋەئەو بابەتە ديارى بكرىت لەناو قانۋونەكەدا ۋە ئامازەي پىبىدىت، سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

مامۇستا (عمر)، فەرموو.

بەرپىز عمر عبدالله فتاح:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەتا ۋەكو زياتر موناقتەشەي ماددەكان بىكەين نىك بىنەو لە ناوھەرۆكى ياساكە زياتر نارۋونى و ئالۆزى و مگاگىەتى ياساكە دەردەكەويىت، ئەم دەستەيە لە ماددەى (۳) دا لە بىرگەي يەكەمدا باسى دەكات، بەلام نالى سەر بە كىيە، يەنى لە كوردستاندا چوار دەسەلات ھەيە، ئەنجومەنى ۋەزيران، دادوھرى، پەرلەمان، سەر بە كاميانە ئەمە؟ بۇ بە ۋونى نانوسرىت؟ ئايا دەكرىت دەستەيەك ھەيىت سەربەخۆيىت لەو ھەوايە بۇخۆي يەنى كەس نەيىت چاودىرى بكات، كەس نەيىت لىي بىرسىتەو، كەس نەيىت ئەندامەكانى دانى، شتى ۋا ناپىت، لە كوي؟ لە ھەرىمىكدا دوو ھىزبى سىياسى دەسەلاتدار تەداخول لە مەسئول ھۆبەيەك دەكەن لە يەكە ئىدارىيەكاندا، ئەمە ملاحەزە يەكەمە.....

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

مامۇستا (عمر) موناقتەشەي شتىك دەكەين كەم بچىنەو سەر جزبايەتى رجائەن،.....

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئى جا سەرەتانى ئەم ولاتە ئەمەيە.....

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپزان موناقتەشەي ئەم ماددەيە بکەن و چىرى كەنەو لەسەرى.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئەو بۆچوونەكەيە، خالىكى تر ئەوئەيە ئەم بۆردانە كىن كى دايان دەنيت؟ ئاستى زانستى و ئەكادىمىيان چىيە؟ باشە پرسىيارىكى تر لىرە ئەنجومەكە دراوئەتە دەست پەيرەويك كە لە ئەنجومەنى وەزىران دەردەچىت، باشە ئىمە ئەم ياسايە بۆ دەردەكەين كە ھەموو شتىك پىكھاتەكەي، جۆرەكەي، دەسەلاتەكەي، ھەمووى دراوئەتە دەست ئەنجومەنى وەزىران، با ئەنجومەنى وەزىران خۆي ئەم دەستەيە دەركات وەكو دەستەيەكى راويژكارى بۆ ئەركەكانى، بۆ؟ بۆ بە ياسايەك ئەھىنرەيت، ئەگەر فەكرەيەكى جوان لە پشت ئەم ياسايەو ھەبىت بە ھىچ جۆرىك نەتوانراو لە ماددە و بىرگەكانى ئەم ياسايە جىي بىرئەتەو، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (شىرىن) خان، فەرموو.

بەرپز شىرىن امين عبدالعزىز:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەي سىيەم، بىرگەي دووئەم، دەستە سەرۆكىكى دەبىت لەلايەن ئەنجومەنى بالآ دىارى دەكرىت و بەرپرس دەبىت لە ئاراستەكردنى كارەكانى و گشت ئەم بابەتانەي پەيوەندىيان ھەيە بە ئەركەكانى دەستە و سەرجەم كاروبارەكانى، گەر ئىمە لىرەدا بگەپىنەو بۆ كۆي ئەم دەستانەي تر كە ھەن لە ئەنجومەنى وەزىراندا، ياخود ياساي تايبەتيان ھەيە ھەموو ئەم دەستانە پلە و پروانامە و پىسۆرپىيان دىارى كراو بەلام لىرەدا بەداخەو ئەماژەي پىنەكراو بۆيە پىشنيار دەكەم كە پلە و پۆست و پىسۆرى سەرۆكى دەستە لە ياساكەدا تەسبىت بىرئەت، بۆ بىرگەي سىيەمىشى بە ھەمان شىوئە كە ئەماژە بە پىكھاتەكانى دەكات، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (سەركۆ)، فەرموو.

بەرپز سەركۆ ازاد حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

والله من تىبىنيەكانم لەسەر ماددەي (۳)، بەشى دووئەم، سىيەمىش ھاوړپىيانم قسەكانى ئىمەيان كرد پىشتىوانى قسەكانى (رۆزان) خان، كاك (لقمان)، كاك (عمر گولپى)، سوپاس.

بەرپز ھىمن احمد حمە صالح/ جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (على)، فەرموو.

دەكەن خەلكىك دەبن لەو دەچىت ھەر وەكو گرىبەستىك گرىبەستىكىيان لەگەلدا بىكرىت بۇ ئەوھى كە ئەم كارە لە بۆردى متمانەيى بابلىپىن پەرورەدەيى يان خویندىنى بالآ يان ھەتا بۇ دەستەكە كەسپك بىت لە كوردستان لە دەرەوھى كوردستان لە شوپىنك موختص بىت لەم كارە بتوانى ئەو ئىشە بىكات، دوو ئەوھى ئەنجومەنى بالآ من دەمەوئىت زۆر بە صەراحت پىتان بلىم خەلكانى مختص و پەيوەندىدار لە ھەردوو وەزارەتەكان لىرە دەبن، بەلام ئەم پىرۆسەيە پىرۆسەيەكى دوور و درىژخايەنى ستراتىژىيە، رەبى دەبىت بە دامەزراوھى گەورەى جىھانىيەوھ لە بارەى (accreditation) ممكىنە لە ئايندە داواكارى يان شىپوازەكانى ئىتفاقى ئەمەى نىوان ئەو (accreditation) و يان رىككەوتن لە گەلىاندا پىويست بىكات كە جۆرىك لە مرونەت و تەواو تەواو خەلكى پىرۆفىشنالى ئەكادىمى لەناو ئەنجومەنەكە كار بىكات، بۆيە لىرە وەكو بەرپىز (د.قالا) ئاماژەى پىدا شىكرەدەوھ مرونەتپىك لە ئەنجومەنەكە را ھاتووھ بەرپىزان خۆ ناكرىت ھەموو دەقەيەك بەگرپىتەوھ بۇ پەرلەمان تەنھا خالىك ئەوھ بىكەى لەسەر داواكارى يان لەسەر لىكتىگەيشتنىك لەگەل دامەزراوھەيەكى گەورەى دلىيى جۆرى يان متمانە لە دەرەوھ ولات، بەشىوھەيەكى گشتى ئەوھى كە لەسەر ئەو ماددەيە مناقشە كرا بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان ئەوھ وەلامى ئىمە بوو.

بەرپىز ھىمن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز وەزىرى ھەرىم بۇ كاروبارى پەرلەمان، فەرموو.

بەرپىز قالا فرىد ابراھىم / وەزىرى ھەرىم بۇ كاروبارى پەرلەمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دىارە دەستەكە دەستەيەكى سەربەخۆيە دەستەكەش دەستەيەكى نوپىيە ھاوشىوھى دەستەكانى تر نىيە كە سەرۆكەكانىيان لە پەرلەمانى كوردستان متمانەيان پىدراوھ لە بەرامبەر پەرلەمانىش بەرپىرس دەبن، ھەر جىھەتپىك متمانەت پىدات لە بەرامبەر ئەو جىھەتە بەرپىرسى وەكو بەرپىز كاك (على) ئىشارەتى پىدا سەرۆكى ئەم دەستەيە لەلايەن ئەنجومەنى بالآ دادەنرىت، بەلام ئەو دەستەيە سەربەخۆيە نىودەولەتپىيە متمانەى پىدەدا كە سەرۆكايەتى ھەموو دەستەكان دەكات لە جىھاندا، وازحە؟ ئەوھ تايبەت بەو پىرسارە، ئەنجومەنى بالآ كىيە؟ ئەنجومەنى بالآ وەكو بەرپىز كاك (لقمان) ئىشارەتى پىدا لە مەرحەلەى يەكەم كە بە نىزام رىكى دەخەين رەنگە (۱۲) تا (۱۵) ئەندامى ھەبىت، سەرۆكى ئەنجومەنى وەزىران، جىگرى سەرۆكى ئەنجومەنى وەزىران، وەزىرى خویندىنى بالآ، وەزىرى پەرورەدە، زائىدەن كەسانى تىر پىسپۆر كە لەناو ھوكمپرانىدا نىن، ئەوانە لە مەرحەلەى يەكەم بەشدار دەبن كە بەپىيى نىزام رىكى دەخەين بۇ ئەوھ بتوانى ئەو دەستە سەربەخۆيە پالپشتى ھەبىت، سەرکەوتوو بىت لەو ئەركانەى كە ئەنجامى دەدات، ئەو پىرسارەش (د.مخى الدين) ھەر لە منى كرد، سەرۆكى دەستە لەلايەن ئەنجومەنى بالآ ديارى دەكرىت بۇ لەلايەن پەرلەمان نەبىت، وەكو گوتم سەرۆكى دەستە لەلايەن پەرلەمان متمانە وەرىگرىت بەرپىرس دەبىت بەرامبەر پەرلەمان ئەو لەلايەن دەستەيەكى نىودەولەتپىيەوھ متمانە وەردەگرىت، پىويستە سەربەخۆ بىتن، بۆيە نە سەر بە پەرلەمان دەبىت، نە سەر بە ئەنجومەنى وەزىران دەبىت، بەلكو دەستەيەكى سەربەخۆيە، زۆر سوپاس بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى (۴) بخوئىننەو، فەرموو.

بەرپز شەمۆل اشىن صابر:

بەرپز سەرۆك پەرلەمان.

ماددەى (۴):

ئەرکەكانى دەستە برىتتىن لە:

۱- دانانى پېوهرى گونجاو بۇ چەسپاندى بىنەماكانى متمانە بەخشىن بە جۆرلىك كە ھاوتەرىب بىت لەگەل پېوهرە كارپىكراوۈ ئىودەولەتتېيەكان كە دەستەبەرى نايابى ئەكادىمى و پەرورەدەيى و ئەنجامەكانى كۆى پرۆسەى خوئىندن و فېرېوون دەكات.

۲- دلنىابوون لەوھى كە دامەزراوھكانى پەرورەدەيى و خوئىندى بالآ و توئىژىنەوھى زانستى پەپەرھى پېوهر و ستانداردە ئىودەولەتتېيەكانى متمانە بەخشىن لە پرۆگرامەكانى خوئىندن دەكەن لە رىگەى رېكخستنى مىكانىزمەكانى پرۆسەى متمانە بەخشىن و بەكارھېنانى ئامرازەكانى پىداچوونەوھى ھاوشېو و چاودېرى كردنىان.

۳- پىشتىوانىكردنى ھەردوو وەزارەتى پەرورەدە و خوئىندى بالآ و توئىژىنەوھى زانستى بۇ دانانى سىياسەتى گىشتى و پلان و پەرەپىدان و توانا مرۆپىيەكانى تايبەت بە پرۆسەى بەدەست ھېنانى برۋانامەى متمانەيى بۇ دامەزراوھكانى پەرورەدە و خوئىندى بالآ و پرۆگرامەكانى خوئىندن و فەرھەمكردن و بەدەستھېنانى بوودجە و پىشتىوانى دارايى بۇ ئەو دامەزراوانە بۇ پىكردەنەوھى پىداووستىبەكانى بە دەستھېنانى ئەم برۋانامەيە بەپى پېوهرە كارپىكراوھكان.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلنى بەرپزان لەسەر ماددەى (۴) ھەر بەرپزلىك دەپەوئىت گىفتوگۆ بىكات، تەنھا سى كەسن، كاك (عمر)، كاك (بەلنى)، كاك (د.رىبوار)، كاك (دابان)، كاك (دابان)، فەرموو.

بەرپز دابان محمد حسين:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۴) بىرگەى يەكەم، دانانى پېوهرى گونجاو بۇ چەسپاندى بىنەماكانى متمانە بەخشىن بە جۆرلىك ھاوتەرىب بىت لەگەل پېوهرى كارپىكراوى ئىودەولەتى، بۇ راستەوخۇ تەبەناى پېوهرىكى ئىودەولەتى ناكىت لەناو ئەم ھىنەيا، بەرپزان كاك (كاروان)، (ئاشنا) خان باسىان لەو كە چەند پېوهرىكى ئىودەولەتى ھەيە بۇ راستەوخۇ تەبەنا ناكىت لېرە؟ زۇر سوپاس.

بەرپز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، مامۇستا (عمر)، فەرموو.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

والله من پرسىيارم ھەيە لەسەر ئەم ماددە، ئەمانە ئەركى گرېنگن، بەلام ئەم ئەرکانە ئەى ئەگەر جىبە جىيان نەكردن ئەم دەستەيە؟ يەنى كى لىيان دەپرسىتتەوھ؟ كى متابەعيان دەكات؟ كى كوالىتتېيەكەى دەپارپزىت؟ پاشان ئەگەر زانكۆيەك يان قوتابخانەيەك لە كوردستاندا بۇچوون و پىشنىار و پرۆسەكەى ئەمانى قبول نەكرد، ئىتر كەيفى خوئەتى، يەنى ئىلزامىيە، ئەوھى كە

ئەمان دەيگەن بۇ ھەموو مۇئەسسەسە يەككى پەرودەدە و خویندنی بالا له كوردستان یان نەخیر ئیختیارییە، وەك ئەوہی كه ئیستا ئەو كیشە و گرفتانی كه ئیستا ھەن له بەینی پەرودەدە ی حكومی و تاییەتا، لیگەراون بەداخەوہ مندالی ئیمە دەچیتە قوتابخانە یەككى ناھكومی فیری ئینگیزی دەكەن وا ئەزانین فیری پیشكەوتیان كوردووە، كوردیەكەشی لەبیر دەبەنەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپز ھینم احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

كاك (د.ریوار)، فەرموو.

بەرپز ریوار عبدالرحیم عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (٤) (بیت القصید) وەكو عەرەب دەلی جەوھەری پرۆژە یاسایەكە یە، من تەعدیلێكم ھە یە بۇ خالی سییەم وە ئیزافە یەكیشم ھە یە له فەقەرە ی چوارەم، له خالی سییەم دەلی ئەم دەستە یە پشتیوانی دەكات، پشتیوانی بابلیین دامەزراوہ ی وەزارەتی پەرودەدە و خویندنی بالا دەكا بۇ دارشتنی سیاسەتی گشتی، من پیم وایە دەبیت بەشدار بیت له دارشتنی سیاسی گشتی لەگەل ئەم دوو دامەزراوہ یە، وەزارەتی پەرودەدە و وەزارەتی خویندنی بالا نەك پالپشتی بكا، بەلكو بەشدار بیت، ئەو فەقەرە ی كه من دەمەویت ئیزافە ی بكەم بۇ ئەركە كانی ئەم دەستە یە ئەوہ یە كه ئەم دەستە یە بتوانی ئەركی چاودیری كردن و ھەلسەنگاندنی بلیین جیبە جیكردنی سیاسەتی گشتی یا بۇ بنەما پەرودەدە ی و خویندنی بالا لەلایەن دامەزراوہ كانی وە بیت، ئەركی ھەلسەنگاندنی ئەم سیاسەتە گشتییە ی ھەبیت كه زۆر زۆر گرینگە، چونكە بۇخۆی دەزگایەكە یان دەستە یەكە پیوہرە كانی داناوہ دەبیت ھەر خۆشی چاودیری بكات بزانی تا چەند ئەم دامەزراوانە بەگویرە ی ئەم بنەما و ئەو پیوہرە نە كارە كانی خۆیان رادەپەڕین، سوپاس.

بەرپز ھینم احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

زۆر سوپاس، كاك (بەلین)، فەرموو.

بەرپز بەلین اسماعیل حاجی ابراھیم:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

دیارە لەسەرەتای گفتوگۆ كانیشا باسەم كرد جەنابی وەزیری ئیشارەتی پێدا كه ئامانجی یاساكە ری و شوینە كانی جیبە جیكردنی ئەركەكە پیوہرە، ھەلسەنگاندنە، متمانە پێدانە، ری و شوینی ھەلسەنگاندن لەناو ئەم قانونەدا نییە، له رێستەكەشدا لەگەل بەرپز (د.قالا) باسەم كرد گوتی ھەول بەدین جیگە ی بكەینەوہ، ئیستا ئەوہ ی (د.ریوار) تەرحی كرد پشتیوانی دەكەم، بەلام یەعنی ئیستا بۆیە نەصیك ناخەمە روو بۇ ئەوہ ی ئیشكال دروست نەكات، داواكارم بەرپز سەرۆکی لیژنە ی قانونی بەرپز (د.قالا) و تەواوی ئەندامان ئەگەر پێشنیازیکیان ھەبیت دەبیت ری و شوینە كانی ھەلسەنگاندن لەم یاسایەدا جیگە ی بكەینەوہ، ئەگەر نا نەقصیكی گەرە لە قانونەكە دروست دەبیت، زۆر سوپاس.

بەرپز ھینم احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپزان ئەگەر وەزیر سەرنج و تیبینیتان نییە بچینە ماددە ی دوا ی ئەو، فەرموو.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

ماددەى دواى ئەو ماددەى (۵)، فەرموو.

بەرپز حسیبە سعید ابراھیم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۵):

یەكەم: ئەنجومەنى بالاً سەرپەرشتى دەستە دەكات و پپوهر و سیاسەتى گونجاو بۆ متمانه به خشین و ریسا و ریکسازییەکان بۆ جیبە جیکردنیان پەسەند دەكات.
دووهم: پیکهاته و ئەرك و دەسەلاتەکانى ئەم ئەنجومەنە به پەپرەویك ریک دەخریت که ئەنجومەنى وەزیران دەرى دەكات.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئ بەرپزان ھەر بەرپزیک لەسەر ئەو ماددەبە دەپەویت گفتوگۆ بکات؟ ئەو بەرپزانەى دەیانەویت گفتوگۆ بکەن لەسەر ماددەى (۵)، کاک (د. محى الدين)، کاک (عمر)، کاک (مسلم)، (مژده) خان، کاک (مم)، (رۆزان) خان، کاک (عثمان)، کاک (شاخوان)، (د. ريبوار)، کاک (عثمان) سیدەرى، فەرموو.

بەرپز عثمان کریم سوار:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۵)، بړگهى یەكەم ئەنجومەنى بالاً سەرپەرشتى دەستە دەكات و پپوهر و سیاسەتى گونجاو بۆ متمانه به خشین و ریسا و ریکسازییەکان بۆ جیبە جیکردنیان پەسەند دەكات، بۆیه لپرەدا من پیم وایه ئەنجومەنى بالاکه به روونى ئیشارەت بدا که ئەنجومەنى بالایه که کبیه؟ کئ دەبن ئەو که سانەى که دەبنە ئەنجومەنى بالاکه لپرە وەکو ئەوهى که (قالا) خان باسى کرد، روونتر ئیشارەتى پیدریت، سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

کاک (د. محى الدين)، فەرموو.

بەرپز محى الدين حسن يوسف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

جیاوازیەك ھەیه لەنیوان دەقە كوردیەكەى و دەقە عەرەبیەكەى، ئەوهى دەقە كوردیەكەى (ئەنجومەنى بالاً سەرپەرشتى دەستە دەكات و پپوهر و سیاسەتى گونجاو بۆ متمانه به خشین و ریسا و ریکسازییەکان بۆ جیبە جیکردن یان پەسەند کردن) ئەوهى عەرەبیەكە ھاتییه ئیشرافەكە تەواوه، لە عەرەبیەكەى (تصدیق)، (تنفیذ) ھاتوو، بۆیه پیم باشە ئیستا دەیخوینمەوه عەرەبیەكەشى دەخوینمەوه، ماددە (۵) دەلئ: (یشرف مجلس الأعلى على الهيئة و یصادق على المعايير و السياسات الملائمة للإعتماد و القواعد و الضوابط لتنفيذها) بۆیه پیم وایه كوردیەكە دەبیت لەگەل عەرەبیەكە كامەى ئیعتما دەكەین چونكە یان بۆ پەسەندى دەكات بۆ جیبە جیکردنە، بۆیه باشە ریکى بخەینەوه، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، کاک (د. ريبوار)، فەرموو.

بەرپز ریبوار عبدالرحیم عبدالله:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

هه مان تیبینی (د. محی الدین) م هه بوو نوسخه ی عه ره بی له گه ل نوسخه ی کوردی له پرووی زمانه وانیبه وه جیاوازی هه یه تکایه دیقه ت بدن زه حمه ت نه بی، سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

به لئ، كاك (مسلم)، فهرموو.

بەرپز مسلم عبدالله رسول:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

له سه ر مادده ی پینجه م، هه روه ك وه زیری هه ریم باسی كرد كه نه نجومه ئیكى بالای جیهانی سه رپه رشتی نه وه ده سه ته یه ده كات، بویه نه گه ر لیره یه كه م نه نجومه نی بالای نیوده وه له تی بۆ زیاد بکریت، بۆ نه وه ی كه روونتر بیت وازحتره، زۆر سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

به لئ، (مژده) خان، فهرموو.

بەرپز مژده محمود محمد:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

قسه كانی من كرا، ده ست خو ش.

بەرپز هیمن احمد حمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

ماموستا (عمر)، فهرموو.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سه باره ت به برگی دووهم له مادده ی (ه) پیکهاته وه ئه رك و ده سه لاته كانی نه م نه نجومه نه به پیی په یه ره ویك ریک ده خرین، نه م زۆر زۆر ده دریته ده ست په یه ره و نه نجومه نی وه زیران من پیم وایه نه وه به ریزانه ی نه م یاسایه یان دارشتوووه خو شیان دلنیا نین له وه ی ده یانه وی ت چی بکه ن، ده یانه وی ت نه م دامه زراوه یه نه رکه كانی چی بیت؟ پیکهاته كه ی چی بیت؟ بویه نه یانته وانیه بیهیننه ناو یاسا كه باشتر بوو به یئیریته ناو یاسا كه پيشنیاره كه م نه وه یه پیکهاته وه ئه رك و ده سه لاته كانی له ناو یاسا كه روون بکریته وه وه نه دریته ده ست نه م په یه ره وه له نه نجومه نی وه زیران، به راستی من به ش به حالی خو م ته مه ننا ده كه م دامه زراوه ی نه كادیمی، په روه رده یی حزبی لی دوو بکریته وه كاك دکتور تخوا با نه م قسه یه بکه م، ریکه مان بدن با به ئیسراحت قسه كانمان بکه ین، ئیمه بویه لیره دانیشته وین بویه ئۆپۆزسیۆنین له بهر نه وه ی جیاوازین به راستی نه گه ر هه موو وه كو یه ك قسه بکه ین مانای نه وه یه هه چمان نه كرد.....

بەرپز هیمن احمد حمه صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

ماموستا (عمر) مزایه ده مان له سه ر مه كه ن ئۆپۆزسیۆن، هه موو ده رفه تیکتان دراوه تی، به پیی په یه ره و مونا قه شه ی قانوونیک ده كه ین، به پیی په یه ره و هه ر یه كه تان دوو ده قه تان هه یه له سه ر مادده كه قسه بکه ن له چوارچیه ی نه م مادده یه، نه گه ر له چوارچیه ی نه م مادده یه یه، فهرموو.

بەرپز عمر عبدالله فتاح:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەلئى لە چوارچىۋەى ئەو ماددە بەدائە، بۆيە جەخت دەكەمەو لەوہى لەپىناو پاراستنى ئەكادىمى و بېلايەنى ئەم دەستەيە پىكھاتەكەى، ئەركەكەى، دەسلەتەكانى، تايبەتمەندىيەكانى، سىفەتەكانى ئەم ئەنجومەنە لەناو ئەو ياسايەدا جىي بىرئەو، زۆر سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (مم)، فەرموو.

بەرپز مە برھان محمدقانع:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بە نىسبەت بىرگەى يەكەمىان كە دەلئى ئەنجومەنى بالآ سەرپەرشتى دەكات، لە ماددەى (۱)، بىرگەى چوارەمدا دەلئى (ئەنجومەن: ئەنجومەنى بالآيە) پىويست ناكات ئەو دووبارە بوونەوہيە، ئەنجومنى بالآ تحصيل حاصل ئەو سەرپەرشتى دەكات، بىرئە ئەنجومەن پىوہر و سىاسەتى گونجاو بۆ متمانە بەخشىن و رىساو رىوشوئىنەكانى جىبەجىكردىيان پەسەند بىكات، بىرگەى دووہم ئەوہى بەلای مەوہ گرینگە كە ئەنجومەنى وەزىران پەپرەوئىك دەردەكات مەن وای دەخوئىنمەوہ ئەنجومەنى وەزىران ناىەت پەپرەو بۆ ئەنجومەنەكە دەربىكات، يەك بۆ دەستەكەى دەردەكات، يەغنى ئەركەكانى دەستەكە چىيە؟ دەسلەتەكانى؟ پىكھاتەى دەستەكە، باسى ئەنجومەنىك ناكات چوار پىنج كەسەن پىكھاتەى ئەم ئەنجومەنە چىيە، بۆيە پىويستە پىكھاتە و ئەرك و دەسلەتەكانى ئەم دەستە بە پەپرەوئىك رىك بىرئە لەلایەن ئەنجومەنى وەزىران، سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، (رۆژان) خان، فەرموو.

بەرپز رۆژان محمد كرىم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۵)، بىرگەى دووہم ئەو وەلامەى بەرپز (د.قالا) وتى كە ئەنجومەنى بالآ پىك دىت لە سەرۆكى ئەنجومەنى وەزىران، جىگىر، وەزىرى خوئىندى بالآ و پەروەردە، پلاندانانىشى تىدائىت، لىرەدا دىار بىرئە پىكھاتەى ئەو ئەنجومەنە كىيە؟ ئەرك و دەسلەتەكانىشى بۆ بە پەپرەو بىسپىردى، لە ھەموو ماددەكاندا دەلئەت پەپرەوئىك دەردەكرىت، بۆ لىرەيا دىارى نەكرىت؟ پىويستە لە ياساكەدا ئەرك و دەسلەتەكانى دىارى بىرئە، سەبارەت بەو ئەنجومەنى بالآ يان دەستەيەكى نىودەولەتى لىرەدا ئامازەى پىبىردىت كە سەرۆكى دەستە بەرپرسىار دەبىت لەناو ياساكەدا بەرپرسىار دەبىت بەرامبەر بەو دەستەيە، سوپاس.

بەرپز ھىمىن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (شاخوان)، فەرموو.

بەرپز شاخوان رۇوف مصطفى:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۵)، بىرگەى يەكەم ئەنجومەنى بالآ يەنى ناوى ئەنجومەنەكە وەكو چۇن بەشيك له برادەران باسيان كرد ناوى ئەنجومەنەكە نەھاتووہ كپن ئەنجومەنەكە؟ لايەنى كەم گرینگە ناوى ئەنجومەنەكە بەھاتبا، دوو لەسەر بىرگەى دووہم پشتيوانى قسەكانى كاك (مم) دەكەم، سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەرپز وەزىرى ھەريم، فەرموو.

بەرپز قالا فرید ابراهيم / وەزىرى ھەريم بۇ كاروبارى پەرلەمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

تەنھا روونكردنەوہ لەسەر ملاحەزەى كاك (مم) كە پشتيوانىش كرا زەرورە، ئەمە مەبەستمان له بىرگەى دووہم له ماددەى پينجەم كە دەليين پيكاھاتە و ئەرك و دەسەلاتەكانى ئەم ئەنجومەنە بە پەيرەويك ريك دەخریت كە ئەنجومەنى وەزيران دەرى دەكات، تەنھا مەبەستمان ئەنجومەنى بالآيە كە سەرپەرشتى دەستەكە دەكات، بەلام ئەگەر بگەرپيئەوہ بۇ ماددەى (۳) بىرگەى چوارەم دەليين (پيكاھاتەكانى بۇردى متمانە بەخشىنى پەرورەدەى بۇردى متمانە بەخشىنى خوئىندى بالآ و فەرمانگەكانى دەستە و لقەكانى و ئەرك و دەسەلاتەكانى بە پەيرەويكى ناوخۇ ديارى دەكریت كە دەستە خۇى پيشنيارى دەكات ئەنجومەنى بالآ پەسەندى دەكات) واتە بە پەيرەوى ناوخۇ دەستە خۇى ئەم پيكاھاتەى خۇى ديارى دەكات، ئەوى له ماددەكەى تردا ھاتووہ پەيوەستە تەنھا بە ئەنجومەنى بالآ، زۇر سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپز وەزىرى پەرورەدە، فەرموو.

بەرپز ئالان حمە سعید / وەزىرى پەرورەدە:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

جەنابتان و ئەم مەجلىسە بەرپزە له ھەموو لايەكمان شارەزاتريكن كە ھەپەمى قانونى دەولەت برىتیبە له دەستور، برىتیبە له قانون، برىتیبە له قەراراتى تەشرىعى پاشان برىتیبە له نيزام، پەيرەو، سيستم، وە سيستميش له دەسەلاتى ئەنجومەنى وەزيرانە بەگويرەى ياسا كە ريكخراوہ، پيم واييت بابەتيكى ئاسايە كە بەشيك له وردەكارىەكان بە سيستم ريك دەخریت دوای ئەوہ بە تەعليما ريك دەخریت، بە قەرارات و بە لەوائحى ئىدارى ريك دەخریت، ئەمە ھەرەمى قانونى دەولەتە پقھى قانونى ئەم بابەتەى وا تەنزيماً كردووہ كە ئەم بابەت له سەلاحیەتى ئەنجومەنى وەزيران بيت، سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، ماددەى (۶)، فەرموو.

بەرپز حسيبە سعید ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۶):

يەكەم: دەستە بوودجەيەكى تايبەتى دەبيت لەناو بوودجەى گشتى ھەريم.

دووم: دەستە بۆى ھەيە بېيتە خاوەنى ماىەى گويزراوہ و نەگويزراوہ و ھەلسان بە گشت ئەو رەفتارە ياساىيانەى پەيوەستن بۆ ھەنانەدى ئامانجەکانى لەنيوانيشياندا ئەنجامدانى ئەو گرېبەستانەى كە تايپەتن بۆ بەدھينانى ئەركەکانى دەستە و قەبولکردنى يارمەتى و بەخشين و ديارى.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

سوپاس، بەلى بەرپزان ھەر بەرپزىك دەبەويٽ گفتوگوٽ بكات؟ ئەو بەرپزانەى دەيانەويٽ گفتوگوٽ بکەن لەسەر ماددەى (٦) بریتين لە كاك (دمحى الدين)، كاك (سيروان)، كاك (بەلین)، (رۆژان) خان، (دشايان)، كاك (سروان)، كاك (دمحى الدين)، فەرموو.

بەرپز محى الدين حسن يوسف:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

بەس تيبينىيەكم ھەيە كە ئەو دەستەيە بۆ ئەوہى ئيشەکانى خۆى بەباشى بەرپوہ ببات ھەقى ئەوانەى ھەيە ھەم بوودجەى ھەبى ھەم ماىەى گوازراوہ و نەگوازراوہى ھەبى، بەلام لە ھالەتى ھەلبوونى ئەو دەستەيە پيم وايە دەبیت فەقەرەيەكى بۆ زياد بکەن لە ھالەتى ھەلوہشانەوہى ئەو دەستەيە مالا گويزراوہکان و نەگويزراوہکانى بەگويزرەى ياسا بەرکارەکانى ھەريٽى كوردستان بگەریتەوہ بۆ خەزینەى گشتى، زۆر سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (سيروان)، فەرموو.

بەرپز سيروان فرج محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددەى (٦)، بپرگەى دووم دەستە بۆى ھەيە ھەتا خواروہ لە كۆتايى دیرەكە دەلى (بۆ بەدھينانى ئەركەکانى دەستە و قبولکردنى يارمەتى بەخشين و ديارى) يارمەتى ئەوہيە كە وەك تيگەيشتين كە لە كۆمەلگای نيودەولەتى و يان ئەوانە، بەخشينيش ئەوہيە كە ھەندىك كەس شت دەبەخشيت يان مادىيەك دەبەخشى بەس ديارى چى دەگریتەوہ؟ ديارى رەنگە بەرتيليش بگریتەوہ، ئەوہى كە مادەم دەستەكە بەستراوہتەوہ بە شتى نيودەولەتییەوہ ئەگەر لە ھەر ولاتيكي دونيايا حزبىك نەك دەستەيەك، حيزبىك ديارى لە ھەر كەسك وەربگریت وەكو بەرتيل تەماشادەكریت، ئينجا ئەمە يان ئەو ديارىيە لابريٽ يان ديارىيەكە تەحديد بكریت، ديارىيەكە بە مەنفەعتى ئەو دەستە و ئەو ئەنجومەنەيە بېت، جا ئەو قەوسى بۆ دەكەنەوہ شوينىكى بۆ دەگریتەوہ يان ديارى خۆى بەخشيشە، بەخشيشيش لەژرەوہيە دەكریت ئەو ديارىيە تەفسيرى قانونى و غير قانونى بۆ بكریت لەگەل ريزما، سوپاس.

بەرپز ھيمن احمد حمە صالح / جيگري سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (بەلین)، فەرموو.

بەرپز بەلین اسماعيل حاجى ابراهيم:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

والله ئيمە بوودجەمان نيبە نازانم بوودجەى گشتى ھەريٽ، ئيمە لە (٢٠١٣) ھوہ خاوەنى بوودجە نين لەم ولاتە، كە تۆ قانونى بوودجەت نەبى چۆن بوودجەيەكى تايبەت لەناو قانونى

بوودجە بۇ دەستەيەكى ئاوا دابىن دەكەي، چۆن ديارى دەكەن؟ من تېنەگە يىشتم، ئېستا تۇ ئەگەر قانۇنى بوودجەت نەبى يان لەناو بوودجەي گشتى ھەريما چۆن بوودجەيەكى تايبەتى ھەبى، ئەگەر بۇ حالەتى ئېستايە حەقە بکرىتە مېنحەيەك وەکو ھەموو شتەکانى تری کە ئېستا ولاتى پى بەرپۆو دەبریت، ئەگەر نا تۇ ياسای بوودجەت نەبى چۆن بوودجەي تیا ديارى دەكەي؟ سوپاس.

بەرپۆز ھېمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

(رۆژان) خان، فەرموو.

بەرپۆز رۆژان محمد کریم:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

ھەمان قسەي کاک (بەلپن) م ھەبوو پشتیوانى دەکەم، سوپاس.

بەرپۆز ھېمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

(د.شایان)، فەرموو.

بەرپۆز شایان کاکە صالح محمد:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

خالپىكى پەيرەویم ھەيە بەپىي ماددەي (۵۰)، بەپىي شوپنى دانىشتنەکانمان بەشى پېشەو ھەمیشە سەرمايانە، ئیمەش ھەمیشە گەرمانانە، نازانم ئەوہى کو رىک دەخەن؟ چونکە گەرمايەكەي ئیرە زۆر ناخۆشە، سەبارەت بەو روونکردنەوانەي بەرپۆز (د.قالا) دای ھیوادارم لېژنەي بەرپۆز لەناو پەرۆژە ياساکەدا جىگىرى بکەن بۇ نمونە ناماژەي بەوہدا کە دەستەكە سەر بەخۆيە، نە سەر بە ئەنجومەنى وەزیرانە، نە سەر بە پەرلەمانە، ئەوہ جىگىر بکرىت لە پەرۆژە ياساکە بە روونى، ئەوہى تر کە باسى ئەنجومەنى بالآ دەکات لە وەزیرەکان پىکھاتووہ ئەوہش پېشنيار دەکەم کە لېژنە نالیم جىگىرى بکات، بەلام پېشنيارم ھەيە بۇ لېژنەكە بەم شپوہيە بېت، پاشان ماددەي شەشەم ئیمە ھەر وەھا ھاتە بەر گویمان کە ئەم پەرۆژە ياسايە بارگرانى دارايى بۇ ھەرپۆم دروست ناکات ئەو ماددەي شەشەم مەبەست لېي چيیە؟ ئەگەر ھەر بوودجەشى بۇ تەرخان دەکرىت دەستە بوودجەيەكى تايبەتى دەبیت لەناو ياسای بوودجەي ھەرپۆم نەك بوودجەي گشتى ھەرپۆم، ئەي ئەگەر بوودجە نەبوو لەکوپوہ دەيھېنى؟ زۆر سوپاس.

بەرپۆز ھېمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

کاک (سروان)، فەرموو.

بەرپۆز سروان محمد علی:

بەرپۆز سەرۆكى پەرلەمان.

بەناوى خواي گەورە و مېھرەبان، بەخېرھاتنى وەزیرە بەرپۆزەکان دەکەم، ھەقالى ياوہرېشيان، من لەسەر ماددەي شەشەم بەراستى ئیمە وەزارەتى خویندى بالآ و وەزارەتى پەرورەدەمان ھەيە، ئەگەر بوودجەي تايبەت بۇ ئەو دەستەيە دابىن بکرىت نابیت بارگرانى بۇ حکومەت؟ لە وەزارەتى خویندى بالآ، وەزارەتى پەرورەدە تەنسىقېک و بوودجەي پەيوہست بەو دەستەيە دابىن بکرىت باشتەرە وەکو پېشنيار، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (شاخوان)، فەرموو.

بەرپىز شاخوان رۇوف مصطفى:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

لە ماددە (6)، بېرگەى دووھم باس لە ھېنەندى ئامانجەكان لە ئىوانىشىياندا ئەنجامدانى ئەم گرىبەستانە، يەنى سەلاھىيەتى بەستى گرىبەستەكان بابلېين واژووى گرىبەستەكان، رەزامەندى لەسەر گرىبەستەكان تەقريبەن تارادەيەك لېرە بە روونى داويەتى بە سەرۆكى دەستەكە، جا وا باشتەرە يەنى ئەم ئەنجومەنەكەشى تيا بەشدار بېت، ئەنجومەنەكەش موشارەكە بكات، تەنھا سەلاھىيەتەكە لاي سەرۆكى دەستەكە نەبېت، سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (ھىقىدار)، فەرموو.

بەرپىز ھىقىدار احمد سلمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (6)، بەشى دووھم كۆتايىيەكەى يەنى پېشتىرىش ياسا ھەبوو لە پەرلەمانى كوردستان ھەر بەخشىن و ديارىيەك ئىللا بە رەزامەندى سەرۆكى حكومت بېت، بەرپىز (د.قالا) لېرەيە لەرووى قانونىيەو دەستەيەك يان وەزارەتېك كە بەخشىنېك وەردەگرېت يان ديارىيەك دەبى لە ئەنجومەنى وەزيران يان لە سەرۆكى حكومت وەربگرېت، بۆ ئەوھى ھىچ دەرگايەكى نەخوازوا و بابەتى گەندەلى ئەوانەى تېدا نەبېت، دەبى ديار بېتن كى ئەم بەخشىن و ديارىيە وەردەگرېتن، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلى بەرپىزان وەزىرەكان، فەرموو.

بەرپىز ئالان حمە سعید (وەزىرى پەرورەدە):

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

زۆر سوپاس، ئەوھى وابەستەبوو بە وەلامدانەوھى يارمەتى و بەخشىن و ديارى (د.قالا) لەرووى قانونىيەو قسەى لەسەر دەكات، رەنگ بى مصتەلەحەكە لە كوردى بە تەواوى جىڭگەى خۆى نەگرتبېت وشەى (ديارى) ئەگىنا بۆخۆى (منح)، (مساعات)، (ھبات)ە، بۆ نمونە ئىمە قوتابخانەمان ھەيە دەولەتېك دروستى كردوو وەكو ھىبەيەك وەكو مینەحېك بۆ حكومەتى ھەرېمى كوردستان بەپېى تەعلیماتى دارايى ھەر ھاوكارىيەك كە دېتە ھەر دامەزراوھەيەكى حكومەتى ھەرېمى كوردستانەو دەبېتە مولكى حكومەتى ھەرېمى كوردستان، ئەگەر رېكخراوېك سەد ھەزار دۆلار بەخشى بە وەزراەتى پەرورەدە بۆ كاروبارىكى پەرورەدەيى بەپېى تەعلیماتى دارايى دەبېتە مولكى حكومەت، مامەلەى ھەموو ئەو رېكارانەى لەگەل دەكرېت كە لەسەر پارە و مولكى حكومەتى ھەرېمى كوردستان ھەيە واتە دەبېتە داھاتى حكومەتى ھەرېمى كوردستان، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھېمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىز وەزىرى ھەرېم بۆ كاروبارى پەرلەمان، فەرموو.

بەرپز قالا فرید ابراهیم / وهزیری هەریم بۆ کاروباری پەرلەمان:
بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ئەوێ بەرپز (د.مخى الدين) ئىشارەتى پيدا كە چۆن تەصفىيەى ماىە گوازراوه و نەگوازراوه كانى بكرىتن ئەو بەپىيى مەبادئى عامە لە قانوونەكان ديارى كراوه كە ئەو بابەتە حەل بووه پىويست ناكات لە هەموو ياسايەك ئىشارەت بە و وردەكارىيە بدرىتن، بۆ بوودجە هەپىتن لەبۆ ئەو دەستەيە هەر دەستەيەكى سەر بەخۆ ئەگەر لەناو ياساكەيدا نەلپىن بوودجەيەكى تايبەتى هەيە لە بوودجەى گشتى ولات ئەو دەستەيە ناتوانين بلپين دەستەيەكى سەر بەخۆيە، بۆيە لەبەر سەر بەخۆبوونى پىويستە پەرلەمان موافقە لەسەر ئەو بوودجەيە بكاتن كە بۆ ئەو دەستەيە ديارى دەكرىت، ئەو بوودجەيەش لە مەرحەلەى يەكەم زۆر زۆر گرنگە بۆ دەمى دەستەكە رەنگە دوا جار ئەصلەن پىويستىيەكى ئەوتۆى پى نەمپنى بەو كە بۆ ديارى دەكرىت، مەنتەلەحەكان بەرپز كاك (سىروان) ديارى لىرە مەبەستمان لىرە (هەبە) يە عەنى لە عەرەبى (هەديە) هەيە و (هەبە) هەيە ئەوان هەردوو كيان هەيە، بەخشين تەبەرەو عە ئىنجا ئەگەر چاكى بكەن موستەلەحەكەى بزەبت بۆى بدۆزنەو و اللە مەمنون دەبين، يە عەنى لە جپى ديارى داينين، بەپىيى نىزام، بەپىيى تەعلىماتىش هەيچ ديارىيەك قبول ناكرىت وەكو ئەوێ بەرپز كاك (هەيقىدار) ئىشارەتى پيدا ئەگەر رەزامەندى سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيرانى لەسەر نەدرىت، بۆيە ئەگەر لە ياساكەش.....كە لەناو نىزام ئىشارەت بەو دەدرىتن كە هەموو بەخشينىك و هەيەيەك بە موافقەى بەرپز سەرۆكى ئەنجومەنى وەزيران دەپىت، زۆر سوپاس.

بەرپز هەيمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس، ماددەى (۷) بەرپزان، فەرموو.

بەرپز كلستان باقى سلیمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (۷):

دامەزراره كانى پىكها تووه بەپىيى ئەم ياسايە جىگەى وەزارەتە پەيوەندىدارەكان ناگرىتەو و لەو ئەرك و دەسەلاتانەى بۆيان دەساتىشان كراوه لە ياساى تايبەتى ئەو وەزارەتانە.

بەرپز هەيمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى بەرپزان لەسەر ماددەى (۷) هەر بەرپزىك دەيەوئىت گەتوگۆ بكات؟ ئەوانەى دەيانەوئىت گەتوگۆ لەسەر ماددەى (۷) بكەن برىتيت لە بەرپزان، كاك (سىروان)، كاك (مم)، كاك (ارشد)، كاك (ئىدرىس)، (ژيان) خان، (ژيان) خان فەرموو.

بەرپز ژيان طاھر احمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى (۷) لە كۆتايىيەكەى پيشنيار دەكەم ئەم بڕگەيە زياد بكرىت، جگە لە دانانى پيوەر و متمانە بەخشين، زۆر سوپاس.

بەرپز هەيمىن احمد حمە صالح / جىگرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (ارشد)، فەرموو.

بەرپز ارشد حسين محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پېم باشە ئەو ماددەيە ھەر ھەلبېگىرېت لەبەر ئەوھى وەزارەت خۆى ياساى خۆى ھەيە، پېويست ناکات لېرە ئاماژەى پېبکەين، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى، كاك (ادريس)، فەرموو.

بەرپز ادريس اسماعيل عبوش:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

قسەكانى من كرا، پشتمگىرى لە قسەكانى (ژيان) خان دەكەم، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (سيروان)، فەرموو.

بەرپز سيروان فرج محمد:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ماددەى (٦) مەفھوم نېيە دامەزراوہكانى من پېم باشە بوتريٹ دامەزراوہكانى ئەم دەستەيە، چونكە ھەندېك جار كە دەخوئىرېتەوہ خۆ ناگەريتەوہ بۆ ھەموو وەرەقەكان، يان دامەزراوہكانى ئەم دەستەيە پېك ھاتووہ يان تەعريفىكى بەسيتى بۆ بكن، جەنابى وەزيرش موافقە لەگەلئيا ديارە، سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (مەم)، فەرموو.

بەرپز مەم برھان محمدقانع:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

پالپشت بە ماددەى (٧) پېشنياز دەكەم بۆ ماددەى (١) كە دەلېن وەزارتە پەيوەنديدارەكان ئاماژەيەك بكريٹ رەنگە خراپ نەبېت، وەزارتە پەيوەنديدارەكان وەزارتەى پەروەردە و وەزارتەى خوئىندنى بالآ دەگريتەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپز ھېمن احمد حمە صالح / جېگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

بەلئى بەرپزان سەرنجتان ھەيە وەزيرەكان؟ ئەگەر نا بچنە سەر ماددەى (٨)، فەرموو.

بەرپز قالا فرید ابراهيم / وەزيرى ھەريم بۆ كاروبارى پەرلەمان:

بەرپز سەرۆكى پەرلەمان.

ئېمە پېمان باشە ماددەى (٧) بمينيٹەوہ، لەبەر ئەوھى بۆ دلنيايىوون ھەردوو وەزارتەى پەروەردە و وەزارتەى خوئىندنى بالآيە كە ئەو دەستەيە بە ھېچ شيوەيەك ئيشى ئەوان ناکاتن بۆيە پېمان باشە ماددەكە بمينيٹەوہ، بەلام تەئيدى ئەوہش دەكەين بۆ ئەوھى ھەردوو وەزارتەى زياتر دلنيا ببنەوہ كە ئيشى ئەو دەستەيە تەنھا بگوتريٹ جگە لە دانانى پېوہرى، ھەلسەنگاندن، متمانە بەخشين، بۆ ئەوھى زياتر ئيتيميئان بەدين بە ھەردوو وەزارتەى كە ئەو دەستەيە ئيشى ئەو دوو وەزارتەى ناکات، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

كاك (شەمۇل)، فەرموو.

بەرپىز شەمۇل اشىن صابر:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ۋەكو جەنابى ۋەزىر باسى كىرد ئەمەش لەگەل ھېشتىنە ۋە ئەمە مەدەينە، زۇر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

زۇر سوپاس، ماددە ۈ (۸)، فەرموو.

بەرپىز كىستان باقى سلیمان:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددە ۈ (۸):

كار بە دەقى ھىچ ياسا ۋ بىرپارىك ناكىت كە لەگەل ھوكمەكانى ئەم ياساينە دا ناكۆك بىت.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

كاك (بزار) ۋەكو ئەندام قسە ۈ ھەيە پىش ئەۋەى بچينە سەر گىتوگۇ، فەرموو.

بەرپىز بزار خالد عبدالله:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

منىش پىشتىگىرى راي كاك شىخ (ارشىد) دەكەم، لەگەل قسەكانى بەرپىز ۋەزىرى ھەرىم بۇ

كاروبارى پەرلەمان، سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

ماددە ۈ (۸) ھەر بەرپىزىك دەيەۋىت گىتوگۇ لەسەر بكات؟ ھىچ بەرپىزىك نىيە. ماددە ۈ (۹)،

فەرموو.

بەرپىز گلاۋىز عبىد عثمان:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

ماددە ۈ (۹):

ئەنجومەنى ۋەزىران ۋ لايەنە پەيۋەندىدارەكان ھوكمەكانى ئەم ياساينە جىبەجى دەكەن.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

بەلۇ بەرپىزان ھەر كەسىك دەيەۋىت گىتوگۇ لەسەر بكات؟ كاك (د.مىحى الدين)، فەرموو.

بەرپىز مىحى الدين حسن يوسف:

بەرپىز سەرۋكى پەرلەمان.

من پىشنىيار دەكەم ئەۋەى كە لە ماددە ۈ (۵) بىرگەى دوۋەم ھاتوۋە كە ئەم ئەنجومەنە

بەپەيرەۋىك لەلايەن ئەنجومەنى ۋەزىرانەۋەى رىك دەخىت بىتە ماددە ۈ (۹) بىتە دوو بىرگە،

بىرگەى يەكەمىيان ئەنجومەنى ۋەزىران بە پەيرەۋىك پىكھاتە ۋ ئەرك ۋ دەسەلاتەكانى ئەم

دەستەبە دىارى دەكات، دواتر پىۋىستە ئەنجومەنى ۋەزىران ۋ لايەنە پەيۋەندىدارەكان

ھوكمەكانى ئەم ياساينە جىبەجى بىكەن، زۇر سوپاس.

بەرپىز ھىمىن احمد حمە صالح / جىڭرى سەرۋكى پەرلەمان:

ماددە ۈ دۋاى ئەۋە بەرپىزان، فەرموو.

بەرپز گلاویژ عبید عثمان:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ماددە (۱۰):

ئەم یاسایە لە ریککەوتی بلاوکردنەوهی لە رۆژنامە ی فەرمی وقائعی کوردستاندا جیبەجی دەکریت.

بەرپز هیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

هەر بەرپزێک دەیهویت گەفتوگۆی لەسەر بکات؟ ھۆیەکانی دەرچوواندن، فەرموو.

بەرپز عبدالسلام عبدالله حسن:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

ھۆیەکانی دەرچوواندن:

لەپیناوە بەرزکردنەوهی ئاستی زانستی و ئەکادیمی دامەزراوەکان و پرۆگرامەکانی پەرورده و خویندنی بالا و دەستەبەزکردنی کوالیتی خویندن لە ھەرێم بە ئامانجی پێگەیانندی نەوہیەکی بەرپرسیار و ھۆشیار و بەرھەمدار ئەم یاسایە دەرچویندرا.

بەرپز هیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

هەر بەرپزێک دەیهویت گەفتوگۆی لەسەر ھۆیەکانی دەرچوواندن بکات؟ کاک (سیروان)، کاک (دابان)، کاک (سیپان)، (مژدە) خان، کاک (دابان)، فەرموو.

بەرپز دابان محمد حسین:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من تیبینیم لەسەر وشە (نەوہیەکی بەرپرسیار و ھۆشیار) ھەیه لەگەڵ ناوہرۆکی یاساکەیا یەک ناگریتەوہ، نەوہیەکی بەتوانا و بەرھەمدار بیت، رەنگە ئەوہ باشتر بیت لەوہ، سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاک (د، محی الدین)، فەرموو.

بەرپز محی الدین حسن یوسف:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

من دەرشتنیکم ھەیه ئەگەر گونجاو بیت، بەم شیوہیە (بەمەبەستی دنیابوون لە بەدیھینانی ئامانجە گشتییەکانی دامەزراوەکانی پەرورده و خویندن و پاراستن و گرەنتیکردنی کوالیتی ئەو دامەزراوانە و دنیابوونەوہ لە بەرزکردنەوهی ئاستی پەروردهیی و زانستی و متمانە بەخشین بە دامەزراوەکانی پەرورده و خویندن و پێگەیانندی نەوہیەکی وشیار و بەرھەمدار ئەم یاسایە دەرچوینرا)، زۆر سوپاس.

بەرپز هیمن احمد حمە صالح / جیگری سەرۆکی پەرلەمان:

کاک (سیپان)، فەرموو.

بەرپىز سىپان سالم حسن:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

دەخازم ھۆيەكانى دەرچوواندن بقى رەنگى بيت (لەپىناو بەرزكردن و بەرەوپېشبردنى ئاستى زانستى و ئەكادىمى دامەزراوہكان و پرۆگرامەكانى پەرورەدە و خویندىنى بالآ و دەسبەرکردنى كوالىتى خویندىن لە ھەرپىم)، ئەوہى تر لە ماددەى (۲،۳) يەكەم ئاماژەى پېدراوہ پېويست ناكات جارپىكى دىكە ھەمان شت دووبارە بكەينەوہ، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

(مژدە) خان، فەرموو.

بەرپىز مژدە محمود محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

پىم باشە ھۆيەكانى دەرچوواندن بەم شپوہى لىبىكرىت (لەپىناو بەرزكردنەوہى ئاستى زانستى ئەكادىمى دامەزراوہكان و پرۆگرامەكانى پەرورەدە و خویندىنى بالآ و دەستەبەرکردنى كوالىتى خویندىن لە ھەرپىم ئەم ياسايە دەرچوینرا) ئەوہى تر لە ئامانجەكاندا ھەيە، لەپرگەكانى دىكەدا ھەيە و زيادەيە بە پرواى من، زۆر سوپاس.

بەرپىز ھىمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

كاك (سىروان)، فەرموو.

بەرپىز سىروان فرج محمد:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

ھۆيەكانى دەرچوواندن لە سەرەتا تا كۆتايى من تا ئەوئ قسەم لەسەر نىيە، بەلام نووسراوہ (بە ئامانجى پىگەياندى نەوہيەكى بەرپرسىيار و ھۆشيارو بەرھەمدار) ئەم ياسايە دەرچوینرا، ئەمە خۆى دانپىنانايىكى خراپە كە ئەو نەوہى پىش ئەوہ ئەمانەى تيا نىيە، كەواتە يەك وشەى ترى بۆ زياد بكرىت، ئەگەر بىخوینمەوہ جارپىكى دىكە، بە دىقەتەوہ لىژنەى بەرپىز و بەرپىز وەزىران، بە ئامانجى پىگەياندى نەوہيەكى بەرپرسىيار و ھۆشيار و بەرھەمدار ئەم ياسايە دەرچویندرا، كەواتە ئەگەر بگەرپنەوہ بۆ پىش ئەم ياسايە واتە ئەم شتانەمان نەبووہ، بۆيە من دىسانەوہ دەلپم پىشنيار دەكەم يەك (ترى) بۆ زياد بكەن، باشتەر لەو حالەتە، سوپاس.

بەرپىز ھىمن احمد حمە صالح / جىگىرى سەرۆكى پەرلەمان:

زۆر سوپاس بەرپىزان، (د.قالا)، فەرموو.

بەرپز قالا فرید ابراهیم/ وهزیری هەریم بۆ کاروباری پەرله مان:
بەرپز سەرۆکی پەرله مان.

منیش پشتگیری پیشیاره کهی (مژده) خانوو کاک (سیپان)، کاک (سیروان) ده کهم، ئه و عیبارهی
ئەخیری ههلبگرن باشتره، دهستان خۆش بێت، ئه وه گشت ئەندامانی تر که پیشیاربان کرد.
دهست خۆش.

بەرپز هیمن احمد حمه صالح/ جیگری سەرۆکی پەرله مان:

لیژنه ی تایبه تمه ند ئەگه ر راو سهرنجیكتان هه یه، دهستان خۆش بهرپزان، زۆر زۆر سوپاس، به م
شیوه یه دانیشتنه که هه لده گرین، دهستان خۆش، سوپاس بۆ ماندوبوونی هه موو لایه ک.

د. رپواز فائق حسین
سەرۆکی پەرله مان
کوردستان - عێراق

هیمن هه ورامی
جیگری سەرۆکی پەرله مان
کوردستان – عێراق

منی نبی قهوچی
سکرتهیری پەرله مان
کوردستان – عێراق

ههريمي كوردستان - عيراق
په رله ماني
كوردستان - عيراق

پروژۆكۆله كان

۱۲۷

سالی / ۲۰۲۲ - بهرگی سه دو بیست و چهفت

چاپی یه که م / سالی ۲۰۲۳

پېرېست

- پروټوكلۆلى دانىشتنى ژماره (۷) ى خولى پېنجه مى ھەلبۇزاردن - چوارشەممە ۲۰۲۲/۶/۲۲ ل ۵
- پروټوكلۆلى دانىشتنى ژماره (۸) ى خولى پېنجه مى ھەلبۇزاردن - پېنچ شەممە ۲۰۲۲/۶/۲۳ ل ۱۳۷
- پروټوكلۆلى دانىشتنى ژماره (۹) ى خولى پېنجه مى ھەلبۇزاردن - دوو شەممە ۲۰۲۲/۶/۲۷ ل ۲۴۳
- پروټوكلۆلى دانىشتنى ژماره (۱۰) ى خولى پېنجه مى ھەلبۇزاردن - چوار شەممە ۲۰۲۲/۶/۲۹ ل ۲۸۵

ھاوریپانمان لەگەڵ بەشیکی زۆر لە سەرۆکی فراکسیۆنەکان داوایان لە ئیپمە کردوو ئەگەر دەتوانەویت ئارامی بپاریزن مەرج نییە وەلامی ھەموو ئەندامێکی پەرلەمان بدەنەو، چونکە ھەندیک جار ئامانجە کە دروستکردنی ئەو پشیوێیە بێت، ئەوێ کە پیمان وابیت پەیرەوییە و دووبارە نییە وەلام دەدەینەو، سەبارەت بە یاداشتەکانی بەرپازان ئەندامانی پەرلەمان، ئیپمە لیژنەکان رادەسپێرین راپۆرت ئامادە بکەن بەر مەبنای ئەو یاداشتە، ھەندیک لە لیژنەکان خۆیان ھاتوون شەکوە دەکەن دەلێن ئیپمە نازانین ئەندامە کە پەرلەمان بە دیاریکراوی مەبەستی کام بابەتە، لەبەر ئەو ئەمانج لەو دەولە مەندکردنی راپۆرتە کە لیژنەکانی پەرلەمانی کوردستان، وە ئەمانج لەو بەرھەمداری ئەو کۆبوونەوێیە کە بۆ ئەو بابەتە دەکریت، وە ئەمانج لەو ئەندامە کە لایەنە پەییوەندیارەکانە بۆ مەبەستە کە ئەندامانی پەرلەمان و لیژنەکانی پەرلەمانی کوردستان، دەچینە سەر خالی دوو لە برگی دوو جی بە جی دەکەین، فەرموون.

بەرپز عباس فتاح صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

بابەت راپۆرتی دەنگدان، لیژنە یاسای کاروباری یاسایی و لیژنە پەرورەدە و خۆیندی بالآ و تووژینەوێی زانستی، رۆژی دوو شەممە ریکەوتی (۲۰۲۲/۶/۲۰)، کاتژمێر (۱۱:۳۰) بەیانی کۆبوونەوێی ھاوبەشیان ئەنجامدا بۆ تاوتوویکردن و دارشتنەوێی ئەو پێشنیارانە کە لەلایەن ئەندامانی پەرلەمانەو پێشکەشکراون سەبارەت بە پرۆژە یاسای دەستە میتمانە بەخشین بە دامەزراوەکان و پرۆگرامەکانی پەرورەدە و خۆیندی بالآ لە ھەریمی کوردستان_عێراق، لە دانیشتنی خۆیندەوێی دوو مەداوای گفتوگۆکردن و تاوتوویکردن لیژنەکان گەپشتنە ئەم ئەنجامە خوارەو.

سەبارەت بە ناویشان ھیچ پێشنیاریک نییە، وەکو خۆی، پرۆژە یاسای دەستە میتمانە بەخشین بە دامەزراوەکان و پرۆگرامەکانی پەرورەدە و خۆیندی بالآ لە ھەریمی کوردستان_عێراق.

بەرپز د. رێواز فائق حسین / سەرۆکی پەرلەمان:

بەرپازان ئەندامانی پەرلەمان، سەبارەت بە ناویشان، ھەر بەرپزیک لەگەڵ ئەو ناویشانە تکیە دەست بەرزکاتەو؟ پەسەندکرا، ماددە یەک بخویننەو، فەرموو.

بەرپز عباس فتاح صالح:

بەرپز سەرۆکی پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددە یەک شەش پێشنیار ھەیە.

پێشنیاری یەکەم: ماددە کە وەکو خۆی، تەنھا برگی دوو بەم شیوہیە لیبکریت.

دوو: پەرلەمان: پەرلەمانی کوردستان.

پێشنیاری دوو: ماددە کە وەکو خۆی، تەنھا برگی سێبەم بەم شیوہیە لیبکریت.

سێبەم: دەستە: دەستە یەکی دنیاکەرەوێی زانستی میتمانە بەخشینە بە دامەزراوەکان و پرۆگرامەکانی پەرورەدە و خۆیندی بالآ لە ھەریم بۆ چاودیاری و دنیایی جۆری ھەردوو وەزارەتی پەرورەدە و وەزارەتی خۆیندی بالآ و تووژینەوێی زانستی و دامەزراوەکانی

پەروەردەيى بە ئامانجى دۇنيا بوون لە كوالىتى پەروەردەيى و خویندن بەپىي ئەم ياسايە دامەزراوہ.

پيشنيارى سېيەم: ماددەكە وەكو خۆي، تەنھا بېرگەي شەشەمى ماددەكە لايرىت.
پيشنيارى چوارەم: ماددەكە وەكو خۆي، تەنھا بېرگەي سېيەم بەم شېوہيەي لىيكرىت.
سېيەم: دەستە: دەستەيەكى دۇنياكەرەوہي زانستى و چاودىرى و بەرەو پيشبردنى
پروگرامەكانى پەروەردە و خویندننى بالآ لە ھەرئىم بۇ پالپشتى و ھارىكارى ھەردوو وەزارەتى
پەروەردە و وەزارەتى خویندننى بالآ و تويژينەوہي زانستى و دامەزراوہكانى پەروەردەيى بە
ئامانجى دۇنيا بوونەوہ لە كوالىتى پەروەردەيى و خویندننى، كە بەپىي ئەم ياسايە دامەزرىنرا.
پيشنيارى پىنجەم: ماددەكە وەكو خۆي، تەنھا بېرگەي سېيەم بەم شېوہيەي لىيكرىت.
سېيەم: دەستە: دەستەيەكى دۇنياكەرەوہي زانستى ئىودەولەتتە ئەركى متمانە بەخشينە بە
پروگرامەكانى پەروەردە و خویندننى بالآ لە ھەرئىم بۇ چاودىرى دۇنيايى جۆرى ھەردوو وەزارەتى
پەروەردە و وەزارەتى خویندننى بالآ و تويژينەوہي زانستى و دامەزراوہكانى پەروەردەيى بە
ئامانجى دۇنيا بوونەوہ لە كوالىتى پەروەردەيى و خویندن كە بەپىي ئەم ياسايە دەمەزراوہ.
پيشنيارى شەشەم: وەكو خۆي.

بەريز د. رىواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەي يەك شەش پيشنيار ھەيە، ھەر بەريزيك
لەگەل پيشنيارى يەكەمە تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ كەس نىيە، ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيارى
دووہمە تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ كەس نىيە، ھەر بەريزيك لەگەل سېيەمە تەكايە دەست
بەرزكاتەوہ؟ كەس نىيە، ھەر بەريزيك لەگەل چوارەمە تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ كەس نىيە،
ھەر بەريزيك لەگەل پىنجەمە تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ ھەر بەريزيك لەگەل شەشەمە ماددەكە
وہكو خۆي تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ پەسەندكرا، ماددەي دواي ئەوہ بخویننەوہ، فەرموون.

بەريز عبدالسلام عبدالله حسن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەي دووہم دوو پيشنيار ھەيە.
پيشنيارى يەكەم: وەكو خۆي.
پيشنيارى دووہم: پيشنيارى ھەردوو ليژنەي تايبەتمەندە، بەپىي ئەو دەسەلاتانەي ماددەي (۹۱)
بېرگەي چوارەم لە پەيرەوي ناوخۆي پەرلەمانى كوردستان كە بە ليژنەي ياسايى و تايبەتمەند
دراوہ، ئيمە لە كۆبەندى ئەو بژاردانەي پيشنيازكراون لەلايەن ئەندامانى پەرلەمان لە دانىشتنى
خویندنەوہي دووہمدا ئەم پيشنيازە دەخەينە روو، داوا دەكەين بخريتە دەنگدان، ماددەكە وەكو
خۆي تەنھا بېرگەي يەكەم بەم شېوہيەي لىيكرىت.
يەكەم: پاراستنى كوالىتى پەروەردە و خویندننى بالآ بە شېوہيەكى يەكسان بۇ سەرچەم
قوتاييان لە ريگەي دارشتن و دروستكردنى كەلتوورى رۆشنىرى ھەلسەنگاندن و
بەرەوپيشچوونى بەردەوام.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى دووهم دوو پيشنيار ھەيە، ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيارى يەكەمە تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ كەس لەگەل نييە، ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيارى دووہمە تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ پەسەندكرا، فەرموون ماددەى سېيەم بخویننەوہ.

بەريز عبدالسلام عبدالله حسن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى سى ھيچ پيشنياريك نييە، وەكو خۆى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

سەبارەت بە ماددەى سى ھيچ پيشنياريك نييە وەكو خۆى، ھەر بەريزيكى لەگەل تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ پەسەندكرا، ماددەى چوار بخویننەوہ، فەرموون.

بەريز عبدالسلام عبدالله حسن:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى چوار دوو پيشنيار ھەيە.

پيشنيارى يەكەم: ماددەكە وەكو خۆى، تەنھا لەگەل ئەم گۆرانكارىيانەى خوارەوہ.

يەكەم: بركەى سېيەمى ماددەكە بەم شپوہيە لېبكرېت.

سېيەم: بەشداريكردى لەگەل ھەردوو وەزارەتى پەروەردە و وەزارەتى خویندىن بالاً و تويزيئەوہى زانستى بۆ دانانى سىياسەتى گشتى و پلان و پەرەپيدانى توانا مروييەكانى تاييەت بە پرۆسەى بەدەستھينانى پروانامەى متمانەيى بۆ دامەزراوہكانى پەروەردە و خویندىن و پرۆگرامەكانى خویندىن و فەراھەمكردن و بەدەستھينانى بوودجە و پشتيوانى دارايى بۆ ئەو دامەزراوانە بۆ پرکردنەوہى پيداويستىيەكانى بەدەستھينانى ئەو پروانامەيە بەپيى پيوہرە كارپيكراوہكان.

دووہم: زيادكردى بركەيەك بۆ ماددەكە بە زنجيرەى چوارەم بەم شپوہيە.

چوارەم: چاوديريكردى و ھەلسەنگاندنى جئ بەجيكردى سىياسەتى گشتى و بنەما پەروەردەيى و خویندىن بالاً.

پيشنيارى دووہم: وەكو خۆى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى چوار دوو پيشنيار ھەيە، ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيارى يەكەمە تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ كەس لەگەل نييە، ھەر بەريزيك لەگەل پيشنيارى دووہم تەكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ پەسەندكرا، ماددەى دواى ئەوہ بخویننەوہ.

بەريز گەلاويژ عبید عثمان :

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى پينج ھيچ پيشنياريك نييە، وەكو خۆى.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى پىنج ھىچ پىشنيارىك نىيە، ھەر بەرپىزىكى لەگەلە تىكايە دەست بەرزكاتەۋە؟ پەسەندىكرا، ماددەى شەش بخوئىننەۋە، فەرموون.

بەرپىز گەلاۋىز عبىد عثمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى شەش دوو پىشنيار ھەيە.

پىشنيارى يەكەم: ماددەكە ۋەكو خۆى، تەنھا بەرگەى دوووم بەم شىۋەى لىبىكرىت.

دوووم: دەستە بە رەزامەندى ئەنجوومەنى بالآ بۆى ھەيە بىتتە خاۋەنى مايەى گوئىزراۋە و نەگوئىزراۋە ھەلسان بە گشت ئەو رفتار و ياسايبانەى پىۋىستىن بۆ ھىپانەدى ئامانجەكانى لە ئىۋانئىشاندا ئەنجامدانى ئەو گرىبەستانەى كە تايبەتن بۆ بەدبىھىپنانى ئەركەكانى دەستە و قەبولكىردنى و يارمەتى و بەخشىن و ديارى.

پىشنيارى دوووم: ۋەكو خۆى.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى شەش دوو پىشنيار ھەيە، ھەر بەرپىزىك لەگەل پىشنيارى يەكەمە تىكايە دەست بەرزكاتەۋە؟ كەس لەگەل نىيە، ھەر بەرپىزىك لەگەل پىشنيارى دووومە تىكايە دەست بەرزكاتەۋە؟ پەسەندىكرا، فەرموون ماددەى حەوت بخوئىننەۋە.

بەرپىز گەلاۋىز عبىد عثمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى حەوت دوو پىشنيار ھەيە.

پىشنيارى يەكەم: ماددەكە بەم شىۋەيەى لىبىكرىت.

ماددەى (۷): دامەزراۋەكانى پىكھاتوۋە بەپىى ئەم ياسايە جىگەى ۋەزارەتە پەيوەندىدارەكان ناگرىتەۋە لەو ئەرك و دەسەلاتانەى بۆيان دەست نىشانكراۋە لە ياساى تايبەتى ئەو ۋەزارەتانە، جگەلە لە دانانى پىۋەر و ھەلسەنگاندىن و متمانە بەخشىن.

پىشنيارى دوووم: ۋەكو خۆى.

بەرپىز د. رېۋاز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەرپىزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى حەوت دوو پىشنيار ھەيە، ھەر بەرپىزىك لەگەل پىشنيارى يەكەمە تىكايە دەست بەرزكاتەۋە؟ كەس لەگەل نىيە، ھەر بەرپىزىك لەگەل پىشنيارى دووومە تىكايە دەست بەرزكاتەۋە؟ پەسەندىكرا، فەرموون ماددەى ھەشت بخوئىننەۋە.

بەرپىز گەلاۋىز عبىد عثمان:

بەرپىز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى ھەشت ھىچ پىشنيارىك نىيە، ۋەكو خۆى.

ماددەى (۸): كار بە دەقى ھىچ ياسا و برپارىك ناكرىت لەگەل حوكمەكانى ئەم ياسايەدا ناكۆك بىت.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، ھەر بەريزيك لەگەڵ ماددەى ھەشتە تىكايە دەست بەرزكاتەوہ؟
پەسەندكرا، فەرموون ماددەى نۆ بخویننەوہ.

بەريز حسينە سعید ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى نۆ ھىچ پيشنياريك نيبە، ماددەكە وەكو خۆى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى نۆ وەكو خۆى ھەر بەريزيكى لەگەڵ تىكايە
دەست بەرزكاتەوہ؟ پەسەندكرا، فەرموون ماددەى دە بخویننەوہ.

بەريز حسينە سعید ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ماددەى دە ھىچ پيشنياريك نيبە، وەكو خۆى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ماددەى دە وەكو خۆى ھەر بەريزيكى لەگەڵ تىكايە
دەست بەرزكاتەوہ؟ پەسەندكرا، فەرموون ھۆيەكانى دەرچوواندن بخویننەوہ.

بەريز حسينە سعید ابراهيم:

بەريز سەرۆكى پەرلەمان.

سەبارەت بە ھۆيەكانى دەرچوواندن سى پيشنيار ھەيە.

پيشنيارى يەكەم: ھۆيەكانى دەرچوواندن:

لە پيناو بەرزكردنەوہى ئاستى زانستى و ئەكادىمى دامەزراوہكان و پرۆگرامەكانى پەروەردە و
خویندىن بالا و دەستەبەركردنى كواليتى خویندىن لە ھەريم ئەم ياسايە دەرچوويندرا.

پيشنيارى دووہم: ھۆيەكانى دەرچوواندن:

لە پيناو بەرزكردنەوہى ئاستى زانستى و ئەكادىمى دەمەزراوہكان و پرۆگرامەكانى پەروەردە و
خویندىن بالا و دەستەبەركردنى كواليتى خویندىن لە ھەريم بە ئامانجى پيگەياندىن نەوہيەكى
بەپرسيار و ھۆشيار و بەرھەمدارتر ئەم ياسايە دەرچوويندرا.

پيشنيارى سيبەم: ماددەكە وەكو خۆى.

بەريز د. رېواز فائق حسين / سەرۆكى پەرلەمان:

بەريزان ئەندامانى پەرلەمان، سەبارەت بە ھۆيەكانى دەرچوواندن سى پيشنيار ھەيە، ھەر
بەريزيك لەگەڵ پيشنيارى يەكەمە تىكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ كەس لەگەڵ نيبە، ھەر بەريزيك
لەگەڵ پيشنيارى دووہمە تىكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ (۵) كەسى لەگەڵ، زۆر سوپاس، ھەر
بەريزيك لەگەڵ پيشنيارى سيبەمە وەكو خۆى تىكايە دەست بەرزكاتەوہ؟ پەسەندكرا، كۆى
ياساكە دەخەينە دەنگدان، بەريزان، ھەر ئەندامىكى بەريزى پەرلەمانى لەگەڵ تىكايە دەست
بەرزكاتەوہ؟ بە دەنگى (۵۹) كەسى لەگەڵ لە كۆى (۷۰) ئەندام كە لە ژوورەوہن، زۆر سوپاس،
داوا لە ئەندامانى بەريزى پەرلەمان دەكەين بفرموون بئەنە ژوورەوہ ئيمە لە ناو پرۆسەى
دەنگدانداين، جگەلە لە ھەردوو ليژنەى تەندروستى و ليژنەى وزە كە خۆمان ئيزنمانداون، داوا لە